

СРПСКИ БОРАЦ

ЛИСТ БОРАЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

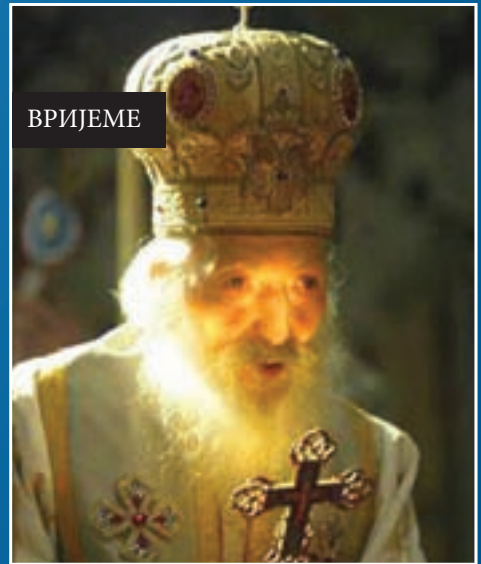
БРЧКО СКУПШТИНА БОРС НО ПАСАРАЊ

Неће проћи! За борце Српске измјене и допуне ад хок закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца нису прихватљиве и неће проћи упркос чињеници да је то посљедица пристисака и ултиматума ММФ и Свјетске банке.

Уље на ватру борацке муке долили су и неки дојучерашњи партнери и сапатници који виком и галамом, на јефтин начин, покушавају да се додворе борацкој популацији преко леђа Владе РС и БОРС. На тај начин, они угрожавају "прихватљив маневар" који би могао да спаси и паре и образ и бораца и Владе РС.

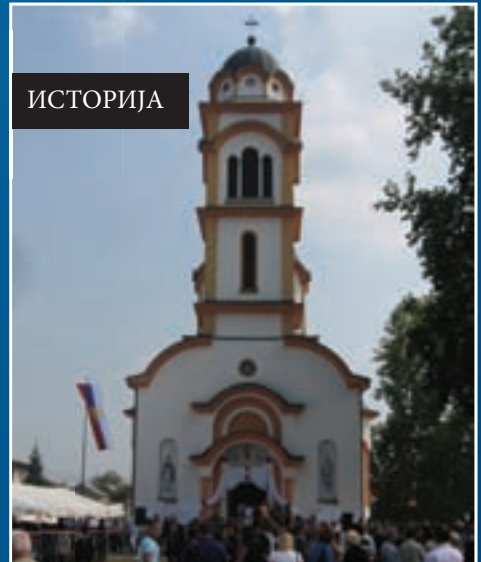

РЕВИЗИЈА САДА И ОВДЈЕ
**ПРАВА И СТАТУС
САМО ЗАСЛУЖНИМА**

ВРИЈЕМЕ

НАЈБОЉИ ЧОВЈЕК У
НАЈГОРЕ ВРИЈЕМЕ
1914-2009

ИСТОРИЈА

КОЗАРСКА ДУБИЦА
ИСТОРИЈА КРВЉУ ИСПИСАНА

СЛАВА

ЖИТРОВАН
Ћрсна слава борацке организа
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
дан општине

НИКО НЕ МОЖЕ
ОСПОРИТИ СРПСКУ

“Невоља је било
и биваће, људи и
нељуди је бивало и
биваће. Околности
не зависе увек од
нас, али да ли ћемо
бити људи или
нељуди то од нас
зависи”

Патријарх Павле
1914-2009

СРПСКИ БОРАЦлист бораца Републике
Српске

Издавач

Борачка организација
Републике СрпскеЛист излази једном
мјесечноТехничко уређење
СРПСКИ БОРАЦИздавачки савјет
Пантелија Ђургуз,
предсједник
и чланови
Радомир Граонић
Михајло Парађина
Горан Бабић
Славко Ђурић
Предраг Кнежевић
Бранислав Божић

Штампа

Бина д.о.о.
Бања ЛукаСједиште редакције
Краља Алфонса XIII
Бр. 1/II, Бања Лука
Телефон 051/211- 276
Факс 051/211 – 825Рукописе и фотографије
не враћамоРјешењем
Министарства
информација Републике
Српске,
бр. 01 – 749-1/99. од
14.6. 1999Јавно гласило Српски
борац
уписано је
у регистар јавних
гласила
под редним бројем 297.boracka@gmail.com
www.borackars.netДЕКЛАРАЦИЈА БОРС О МЕЂУСОБНОМ УВАЖАВАЊУ,
САЖИВОТУ И ТОЛЕРАНЦИЈИ**СТО ГОДИНА МИРА**

- Овај иницијални текст Борачка организација РС као своју иницијативу ставила је на увид свим релевантним владиним и невладиним организацијама Српске. Борци су спремни да у случају прихватања ове иницијативе учествују у изради Декларације коју треба исписати правним језиком и стилем, а којој у основи треба да буде Дејтонски споразум. -То ће бити највећи поклони највећа предност за све будуће генерације у наредних стотину година.

Познато је да Балкан одавно није сасвим пристojно и згодно мјесто за живот. Ако је то икада и био. Као један од народа који здружено или раздружено живе на том црном подручју, (Црна планина) како му и само име говори, у релативно малим и подједнако несрећним и нестабилним државама, створеним више туђим интересом и потребама него нашом властитом вољом-преживјели смо тешка искушења, изазове и кавалакаде.

Босна и Херцеговина је у свему томе нарочито специфично и деликатно подручје, сугребно мјесто, на коме је изузетно тешко и вратоломно одредити и уредити како правила државног уређења и системске законе, тако и правила укупног понашања. БиХ није могућа без општих правила и општих мјеста, опште толеранције и општег међусобног уважавања. Без обзира на њезин садашњи статус, међународну позицију, зависност и подршку, уставно уређење, политички, вјерски и културни плурализам и мултиетничност, навике и насеље из двије претходне Југославије, као и бурну историју прије тога- Босна и Херцеговинаа, нарочито, и даље остаје нарочито ломно и осјетљиво подручје на свим позицијама и по свим питањима.

Зато су унутрашњи мир и помирење, што је већ постигнуто, и унутрашњи споразум, договор и међусобно уважавање и поштовање, што још није постигнуто-потребнији него икад и него икоме. Док је такав консензус, споразум, амбијент, или ма како то звали,

постојао у двије претходне Југославије, па, дакле, и у БиХ, и док је он био искрен- имали су смисао и значај и Версајски уговор и АВНОЈ. Али када је то срушено-срушено је и све остало. Укључујући, по многима, највећу, најљепшу и најмоћнију балканску федерацију у коју је у претходном вијеку уложено два милиона улудо утрошених људских живота у које треба урачунати и 100.000 невиних жртава у посљедњем рату.

Пред нама у Босни и Херцеговини су сада поново нови изазови, дилеме и искушења, укључујући и најгора рјешења, јер БиХ је и даље недовршена и несавршена држава. Држава која то тек треба да постане. Све добре намјере у њој и око ње, а ваља признати да их је мало и да су поприлично каузалне, биће узалудне и недостатне ако и даље буду зависиле од туђе воље и обећања, јер ни једном народу овдје нико ништа није ни понудио ни дао без дебелог интереса. Зато је неопходно да ову државу и свој живот у њој, своју будућност и будућност наше дјецe, довршимо ми- сви њезини народи, али заједно, а не свако за себе. Да је довршимо тако да се нико у њој не осјећа ни гордо ни понижено, ни важно ни не сигурно, да се нико не осјећа ни као поражен ни као побједник, ни као слуга ни као господар, ни као жртва ни као целат, ни као преварант ни као преварени. То је могуће и то није утопија. Историја и болно вишевијековно искуство су нам и свједок и залог за то. То искуство и посвемашњи проблеми са којима се вакодневно сусрећемо траже од нас праву акцију. Траже

озбиљност и рјешења. Али без нових пријетњи и крви. То једном заувјек мора да се заустави и то се може постићи ако кренемо од нових темеља. Ако реализујемо међусобни споразум-декларацију народа и грађана у БиХ о трајном пријатељству, уважавању, поштовању и толеранцији. Све друге алтернативе су много теже и лошије. И у правилу неизводљиве и краткорочне.

Ми, борци Републике Српске, подједнако свјесни и свих историјских (не)споразума и рубикона и сложених околности у којима се данас налази БиХ и ми у њој са свим својим различитостима и потребама да сачувамо свој национални, религиозни и културни идентитет, али истовремено дубоко забринуте за будућност свих грађана ове земље сматрамо да имамо више права од других да пружимо такву шансу Босни и Херцеговини са два равноправна ентитета и три равноправна народа и да не дозволимо ником да се умјесто нас бави овом земљом и да нас окреће једне против других. Зато предлажемо да се на нивоу БиХ донесе резолуција, односно потпише декларација о стогодишњем миру. То јест, да се у наредних стотину година искључе све ратне опције и пружи шанса миру и развоју. Дубоко вјерујемо да ће наша иницијатива наићи на разумијевање најприје код бораца из Федерације БиХ, а затим и код свих других добронамјерних људи спремних да без оружја граде и јачају пријатељство, узајамно поштовање и живот достојан човјека.

ИЗ РАДА ПРЕДСЈЕДНИШТВА БОРС

Бијељина

Српска нам је светиња!

*Редовна сједница
Председништва
Борачке
организације
Републике Српске,
која је одржана
14. октобра у
Бијељини, протекла
је у знаку расправе
о egzистенцијалним
проблемима
категорија које
БОРС представља,
док се на ванредној
разговарало
о актуелној
политичкој
ситуацији у
Републици Српској
и БиХ*

Михајло Парађина, председник Председништва Борачке организације Републике Српске рекао је да су борци Српске најпозванији да говоре о њеном очувању, и да не дозвољавају никакво наметање рјешења "са стране" када је ријеч о њеном политичком и територијалном

интегритету, као и опстанку њених грађана.

- Овдје нема никаквог помирења док се не буде сазнала истина о ономе шта се десило на овим просторима. Сви реформски процеси морају се одвијати у оквиру легалних институција система, у парламенту и законодавној власти Српске. Ниједан појединац и политичка партија нема право да глобална питања рјешава у име Републике Српске и српског народа. О најбитнијим питањима за Српску треба да се изјашњава народ - рекао је Парађина који је подвукао да је Република Српска највреднија тековина одбрамбено-отаџбиског рата и гарант безбједности српског народа.

Због тога, навео је, БОРС од свих политичких партија, позиције и опозиције, захтјева да буду јединствени када је у питању Република Српска, те да схвате да је то најважнија партија од свих партија, јер са оним што је у крви стечено нема цјенкања и погађања.

Пантелија Ђургуз, председник БОРС-а, нагласио је да ова организација неће дозволити никакво прекрајање Републике Српске, те да имају највеће право да стану у одбрану Српске.

- Република Српска нам је светиња и највећи гарант безбједности свих народа који у њој живе. Стојимо на располагању свим политичким лидерима, носиоцима извршне и законодавне власти у функцији заштите интереса Републике - рекао је Ђургуз и

поручио да приче о уставним промјенама нема све док се у овој сложеној државној заједници не договоре принципи и односи наспрам питања почињених ратних злочина.

- Неприхватљиво је да ми толеришемо однос Тужилаштва БиХ да се само Србима суди и пресуђује, као и да се Срби сматрају некаквим агресорима на БиХ, док су сви други неки бариоци ове земље - категоричан је Ђургуз.

Раде Ристовић, министар рада и борачко - инвалидске заштите РС рекао је да Борачка организација данас, као што је то чинила увијек, у пуном капацитету подржава све оно што је Српска по основу Дејтонског споразума.

- БОРС подржава све оно што је примарни интерес бораца и ратних војних инвалида који су створили РС, а то је да се РС уоквири у Дејтонском споразуму и сигуран сам да ће и овај пут дати пуну подршку - рекао је Ристовић. На редовној сједници, Председништво је једногласно прихватило информацију о спровођењу Акционог плана ревизије статуса и права борачких категорија с констатацијом да су спискови непотпуни и да њима нису обухваћена сва лица која имају статус и корисници су права из области борачко - инвалидске заштите.

У расправи по овом питању учествовали су чланови Председништва Дражан Перендија, Горан Роговић, Предраг Кнежевић, Драган Гламочанин, Милош Андријашевић, Стеван

Тодић, Радомир Миљевић, Јован Ерлетић, Миле Вукадиновић и Зоран Преодојевић, Михајло Парађина, председник Председништва, и Чедо Шиповац, члан Комисије за ревизију.

Према ријечима председника БОРС-а Пантелије Ђургуза, с обзиром на податке од којих је у досадашњем току ревизије борачких рјешења дошла Централна ревизијска комисија, било је више него потребно ићи у овакав један процес.

- Проблема и спорних рјешења има много, али оно што је најбитније јесте да стварамо услове да часни борци и породице погинулих користе сва њихова права, јер је било злоупотреба - рекао је Ђургуз који вјерује да овај процес неће бити завршен радом Централне комисије у 115 дана него да ће бити настављен, посебно у дијелу категоризације бораца.

Председништво је, такође, закључило да је потребно активније ангажовање руководства БОРС-а и потпуна подршка Министарства рада и борачко - инвалидске заштите на реализацији иницијатива које је БОРС упутио институцијама власти у Републици Српској, јер је та подршка у неким случајевима и изостала.

- С обзиром на то да су у досадашњем раду учени проблеми који се односе на примјену Уредбе о стамбеном збрињавању неопходно је да се на основу позитивних и негативних искустава приступи измјенама и допунама ове уредбе, те

САОПШТЕЊЕ СА ВАНРЕДНЕ СЈЕДНИЦЕ

Подршка републичким властима

Осим редовне сједнице, Предсједништво БОРС-а у Бијељини одржало је и ванредну, и донијело одлуку да безрезервно подржи носиоце власти и само легално изабране органе у Републици Српској у предстојећим преговорима о свим важним питањима који су од посебног интереса за РС и њене грађане, све докле док су у функцији заштите позиције РС која је јасно дефинисана Дејтонским мировним споразумом, Уставом БиХ и Уставом РС.

Истовремено, Борачка организација је упозорила званичне представнике Српске да у преговорима око било ког питања, које дефинише судбину српског народа и РС, не смију прихватити ниједан приједлог који је изван Дејтонског мировног споразума, а којим се гарантује равноправност ентитета и народа у БиХ.

- Тражимо да сваки евентуални покушај уставног преуређења БиХ и Републике Српске буде верификован од стране Народне скупштине Српске, а по потреби да се о њему изјасне и грађани Српске на референдуму. У случају наметања било каквог рјешења које је у супротности са националним интересима Републике Српске и српског народа у БиХ, Борачка организација РС ће позвати своје чланство и грађане на све облике грађанске непослушности. Према појединцима из српског народа који би евентуално прихватили обавезу која је на штету Српске и српског народа, изградићемо посебан став и прогласити их издајницима српског народа - саопштило је Предсједништво.

Из истог разлога, Предсједништво БОРС-а у потпуности подржава став Регионалног одбора Борачке организације Бијељина, да се не дозволи постављање било каквог обиљежја на локацији код споменика Српских браниоца Бирча. Очигледно је да је то додатни притисак и провокација српског народа од стране супервизора за Брчко, који је у служби дијела међународне заједнице, односно креатора измјена Устава БиХ и Републике Српске, а на штету Републике Српске и српског народа у БиХ.

да се што прије обезбиједи нормативне претпоставке и финансијска средства како би се започело са реализацијом програма самозапошљавања демобилисаних бораца - став је Предсједништва БОРС-а. Предсједништво је једногласно усвојило извјештај о пословању Друштва за управљање ИФ "БОРС ИНВЕСТ" А.Д. за период јануар - јуни 2009. године и закључило да се од Друштва затражи још рационалније пословање као и максимална штедња. У наредном периоду, оцијенило је Предсједништво, Друштво треба свака три мјесеца овом органу да подноси извјештај и информације о пословању. На сједници је било ријечи и о отварању канцеларије БОРС-а у Београду. Закључено је да се одлуком дефинишу отворена питања о материјалним средствима, људским ресурсима, међусобним правима и обавезама и слично.

Г. К. - Т. М.

ИЗ РАДА ПРЕДСЈЕДНИШТВА БОРС

Бања Лука

НЕ МОГУ ВИШЕ НИ ЗАКОНИ НИ ШТЕДЊА ПРЕКО БОРАЧКИХ ЛЕЂА

- У готово шесточасовном раду, чланови Предсједништва су изнијели низ озбиљних тешкоћа са којима се, нажалост, још увијек суочавају породице погинулих бораца, ратни војни инвалиди, борци и њихове породице.

- Предложено укидање статуса борца за досадашње кориснике који су били у радној обавези у намјенској индустрији.

- Предсједништво БОРС је након расправе одбило предложену измјену закона којом би се увео цензус на примања инвалида или ишло на укидање борачког додатка и његово прусмјеравање на друге ставке у помоћи борцима, инвалидима и њиховим породицама.

Сједници су присуствовали и Раде Ристовић, министар рада и борачко - инвалидско заштити те његов помоћник Радомири Граонић, па су на нека питања чланови Предсједништва могли да

добију и конкретне одговоре. Тако је, на самом почетку сједнице, Михајло Парађина, предсједник Предсједништва БОРС упозорио да се договор о спровођењу програма самозапошљавања

демобилисаних бораца, који је постигнут љетом са Владом Српске, не одвија по плану због, како је истакао, неактивности Владе. Министар Ристовић је објаснио да је овај програм у изради и да ће, када буду јасно дефинисани критеријуми за додјелу новца, изаћи у јавност са конкретним и прецизним информацијама. - Мислим да паре за овај пројекат неће бити проблем, али, морају се прецизно и јасно дефинисати критеријуми за њихову додјелу - истакао је Ристовић.

О стању у области борачко - инвалидске заштите, чланове Предсједништва је информисао Радомир Граонић, подсјећајући да се ефекти свјетске економске кризе осјећају и код нас, због чега је републички буџет поново ишао на ребаланс.

- Свјетска криза нас је погодила више него што смо на почетку године мислили да ће десити, па се Република Српска, односно БиХ, сада мора задуживати код Међународног монетарног фонда како би намирили средства која недостају. Али, да бисмо добили паре, морамо смањити јавне расходе, јер онај ко даје паре, он поставља и услове - рекао је Граонић и подсјетио да су услови, које су представници овог фонда поставили ФБиХ много тежи од оних који су постављени Републици Српској.

Криза и ММФ

Он је као примјер навео да је од ФБиХ тражено да се укине инвалиднина за инвалиде од седме до десете категорије, да се уведе имовински цензус или слично. (Цензус предвиђа да инвалиди ових категорија, који имају одређену висину других прихода, током године не

примају инвалиднине). Према Граонићевим ријечима, понуђена рјешења нису добра и зато се покушавају наћи рјешења која не би умањивала садашња права. - Пошто је ФБиХ прихватила све услове ММФ-а, ми морамо барем дио. Наша је Влада пристала да уведе имовински цензус за инвалиднине. Међутим, он ће на снагу ступити тек 1. јануара 2011. године. Дакле, имамо годину дана да видимо шта можемо учинити у овом случају. Трудимо се да цензус буде што виши, ако се већ буду морале постављати инвалиднине, да онда то буде само онима који заиста имају велика примања по другом основу - појаснио је помоћник министра рада и борачко - инвалидске заштите додајући да се тај цензус у потпуности може и укинути уколико се економска ситуација поправи, а има назака, како је навео, да се то и деси током наредне године. Нешто слично је, подсјетио је он, урађено и 2004. године. Граонић је такође рекао да је ревизија учешћа у рату до сада дала добре резултате и да је пронађен одређен број лажних инвалида, породица погинулих бораца и демобилисаних бораца, "људи који нису ни видјели рат, а остварују права из ове области". - Сматрам да ћемо на овај начин уштедети одређена средства која ћемо задржати за праве борце и њихове породице. Борачки додаток за 2009. годину остаје у буџету и биће исплаћен почетком 2010. године - истакао је Граонић.

Одбијене измјене закона које иду на штету бораца и ивалида
Стево Топић, члан Предсједништва, упитао је да ли свака криза мора да погоди борце, пензионере... односно

најсиромашније слојеве у друштву? Он сматра да нисмо сви једнако "подбацили леђа да поднесемо кризу", док је Јован Ерлетић оцијенио да према садашњем положају у друштву, БОРС није никакав приоритет, него да су приоритет политичке странке што се јако добро види на терену.

Предсједништво БОРС је након расправе одбило предложу измену закона којом би се увео цензус на примања инвалида или ишло на укињање борачког додатка и његово прусмјеравање на друге ставке у помоћи борцима, инвалидима и њиховим породицама.

На дневни ред ове сједнице, Предсједништво је накнадно уврстило тачку о статусу БОРС као организације од посебног јавног интереса, јер је оцјењено да друштвени положај БОРС данас није у складу са оним који заслужује.

Горан Рогић, члан Предсједништва је рекао да треба дефинисати критеријуме по којима некој организацији припада овај статус као, на примјер, да ли она мора покривати одређени дио Републике Српске, имати одређен број чланова и слично.

- Сматрам да се критеријуми морају јасно дефинисати јер друге организације, које имају исти статус пред законом као и ми, немају ни половину чланова, нити инфраструктуру као БОРС -

ЈОШ СЕ НЕ ВИДЕ РЕЗУЛТАТИ

Према ријечима Радомира Граонића намјера је да се модернизују општинске службе борачко-инвалидске заштите и просторије за рад љекарских комисија.

- Онда ћемо моћи видјети као ради љекарска комисија, како поступа са инвалидима, како доноси оцјену о инвалидности... Доста добрих ствари је урађено током ове године у борачко-инвалидској заштити и мислим да ће се прави резултати видјети тек следеће године - истакао је Граонић. Он је напоменуо да Програм стамбеног збрињавања тече по плану, да има одређених застоја, али да, углавном, све иде онако како је планирано. Приоритет који је себи Влада Српске поставила у наредном периоду, између осталог је и изградња централног спомен - обиљежја у Бањој Луци за све погинуле борце ВРС.

подсјетио је Рогић. Предсједништво је одлучило да делегација БОРС, коју ће чинити њено најуже руководство, закаже састанак са премијером Милорадом Додиком, како би се дефинисао статус организације од јавног интереса као и мјесто Борачке организације у друштву.

Избори по новим правилима?

На дневном реду сједнице нашло се и питање расписивања избора у БОРС, а у расправи је указано на неравномјерну заступљеност општинских

борачких организација, односно броја делегата из ОБО у Скупштини БОРС-а. Наиме, борачке организације са великим бројем чланова (по неколико хиљада), и оне са мањим бројем чланова (по неколико стотина), имају исти број делегата у Скупштини. Наглашено је да се број чланова Скупштине не треба повећавати због оперативности рада, али да треба исправити указане грешке. Предсједништво је прихватило понуђени приједлог Одлуке за расписивање избора у БОРС, и одлучено је да до краја јуна

идуће године буду спроведени избори на мјесном, општинском и републичком нивоу.

Чланови Предсједништва су усвојили Програм рада за 2010. годину, али је је наглашено да у њега треба уградити изградњу спомен - обиљежја на Дугим њивама. Усвојен је и финансијски план рада БОРС, као и календар за обиљежавање значајних датума за БОРС у 2010. години, уз напомену да већу пажњу треба посветити обиљежавању страдања Срба у Вузући.

Усвојена је и иницијатива Борачке организације града Бања Лука да се крене са изменама Закона о наплати материјалне и нематеријалне штете настале као последица ратних сукоба од 1992. до 1995. године, односно да се омогући наплата ове штете кроз откуп станова додјељених породицама погинулих бораца и слично.

Предсједништво је, такође, подржало иницијативу да општинске борачке организације у поступку давања мишљења о учешћу у рату, дају негативно мишљење за сва лица која су током рата била на радној обавези у намјенској индустрији. Предсједништво је одлучило да се крене у правцу поништавања одлуке, која је донесена после рата, да се припадници радне обавезе преведу у статус борца.

НЕПРИХВАТЉИВЕ ИЗМЈЕНЕ ЗАКОНА

Скупштина Борачке организације Републике Српске, на сједници одржаној 10. децембра у Брчком, оцијенила је да је утврђени Приједлог Закона о измјенама и допунама закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца одбрамбено - отаџбинског рата у односу на раније понуђени текст нешто побољшан, али да је захтјев за смањење јавне потрошње у овој области могуће остварити једино кроз ревизију статуса и права

Скупштина је, такође, оцијенила да предложени приједлог, због увођења имовинског цензуса за лична примања ратних војних инвалида од седме до десете категорије и на породичне инвалидине, задире у достојанство ових категорија. Од општинских борачких организација Скупштина БОРС-а је затражила да се до 25. децембра изјасне о рјешењима из новог Приједлога Закона на нивоу регија, како би Предсједништво БОРС-а могло заузети коначан став о овом питању. Управо је ова тачка дневног реда изазвала и највише полемике, након што је Раде Ристовић, министар рада и борачко - инвалидске заштите, чланове Скупштине детаљно информисао о планираним измјенама закона о правима борачких категорија. - И премијер, и ова влада, много

су учинили за ове категорије. Потписан је Протокол о стамбеном збрињавању, примања борачких категорија порасла су од 30 до 50 одсто у протеклом периоду. Ово министарство никада није одбило ниједан захтјев за једнократну новчану помоћ, који је БОРС упутио министарству - рекао је Ристовић који је подсјетио да "ова влада чува Српску, која нам је свима изнад свега", јер, како је нагласио, ниједна надлежност није пренесена са Српске на БиХ за њеног мандата. Цензус или "кога је молити, није га срдити..." - Нажалост, у кризи смо, и то не својом кривицом. Морамо позајмити средства од ММФ-а како бисмо одржали буџет на садашњем нивоу. Међутим, онај ко даје средства прописује и одређена правила. То подрзумијева и уштеде у

републичком буџету. Због тога смо принуђени да и у овој области уведемо мјере штедње, како бисмо добили кредит од 300 милиона марака, којим бисмо финансирали буџетски дефицит. Због тога смо и предложили да се уведе цензус на инвалидине од седме до десте категорије и као и на примања породица погинулих бораца. Висина цензуса ће бити одређена током сљедеће, а примјењиваће се од 1. новембра 2011. године - навео је министар Ристовић који је објаснио да, уколико не добијемо кредит, може се десити да сва примања из буџета буду смањена и до 30 одсто. Према ријечима Радомира Граонића, помоћника министра за борачко - инвалидску заштиту, ММФ и Свјетска банка организовали су низ округлих столова, на којима су изнијели

податак да се спрема реформа читавог система борачко-инвалидске и социјалне заштите. Два пута до сада, навео је Граонић, ово министарство је одбијало предложене мјере, јер оне не би донијеле велике помаке или побољшања, али би донијеле незадовољство.

- Сада смо условљени финансијским цензусом, а ФБиХ многим другим цензусима и накнадама које мора укинути, па је она у далеко тежем положају. Олакашавајућа околност је да цензус одређујемо ми сами и да ће се примијењивати од 1. јануара 2011. године. Одустали смо од укидања надокнаде за одиковане борце, а у закон смо уврстили одредбу да ће и БОРС учествовати у креирању цензуса - рекао је он. Најсрамнији закон који понижава борце...

Јован Делић, делегат Скупштине БОРС-а из Билеће, оцијенио је да је ово један од најсрамнијих закона, који је понуђен у Републици Српској.

- Свјесни смо економске кризе, као и тога да новца нема. Али, како то да се средства траже од породица погинулих бораца и ратних војних инвалида? Такође, није поштено да се цензусом пропише да једна породица добије инвалидину, а друга не. Није поштено да нама, који смо дали више меса и крви за Српску, него неко кромпира, да нам сад такви прописују цензусе? Требало је овдје доћи са приједлогом цензуса, па да се о том изјаснимо - изричит је био Делић.

Миро Шикарац из Прњавора оцијенио је да се борци, инвалиди, припадници Војске Републике Српске нису борили да буду социјални случајеви.

- Разумијем да је тешко вријеме. Али, да се Српском домаћински руководило од рата на овамо, не би дошло до свега овога. Требало је посланицима у републичком парламенту увести цензус, да свако ко има више од милион марака, не добија плату. А, имају сви. Ако се укине само један дио наших права, кренуће се и у укидање других - сматра Шикарац. Дражан Перендија, члан Скупштине БОРС-а из Вишеграда, међутим, сматра да се "људима из Владе мора барем мало вјеровати, јер су досадашњим поступцима то и показали". - Налазимо се у кризној години. Ако не добијемо кредите од ММФ-а, са каматом од 3,5 одсто, мораћемо дизати друге кредите, а све су камате дупло веће. Отићи ћемо у средњи вијек. Не само ми, него и све друге земље на Балкану, као и у свијету, осим оних најјачих - рекао је Перендија. Чланарина... Након што је о актуелним питањима из области борачко-инвалидске заштите и активностима БОРС-а говорио

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Према ријечима Милорада Каламанде, генералног секретара БОРС-а, у Српској је у току одржавање радних састанака о доступности права из области здравствене заштите борачких категорија, које реализује БОРС у сарадњи са Фондом здравственог осигурања Републике Српске. Циљ одржавања ових састанака је да се борачке категорије упознају са новим законом из ове области и подзаконским актима који се односе на израду и коришћење ортопедских помагала, као и продуженој медицинској рехабилитацији у специјализованим установама. Расправа треба да допринесе томе да се отклоне и измјене одређена рјешења која онемогућавају доступност у коришћењу ових права.

ПЕЛАГИЋЕВО
ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОРС

НЕ ВАЉАЈУ НИ ПРИЈЕДЛОЗИ НИ ЖУРБА

Уочи одржавања Скупштине БОРС-а, у Пелагићеву је одржана и сједница Предсједништва БОРС-а на којој се расправљало о измјенама и допунама Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца одбрамбено - отаџбинског рата Републике Српске и припреми за Скупштину у Брчком.

Наглашено је да начин на који се покушало ући у измјене закона није партнерски, и да се у предложене измјене пребрзо ушло. Ипак, оцјењено је, постигнут је напредак, јер борачки додаток неће бити укинут него ће он бити исплаћен до Божића 2010. године за 2009. Међутим, Предсједништво је једногласно одбило Приједлог измјена и допуна Закона о правима бораца, а остављена је могућност да их, уколико буду донесена боља законска рјешења, Предсједништво поново разматра. Констатовано је и то да је овај сазив Предсједништва БОРС-а био најконструктивнији партнер Влади РС до сада, и да зато није поштено што БОРС није консултован приликом његове израде. Стево Топић из Бања Луке и Зоран Предојевић указали су овом приликом на потребе измјена Закона о правима бораца, како би се, на примјер, укинула седма категорија борца, јер и они имају право на загарантовану пензијску основицу, а неки од њих су, како је констатовано, провели дословно један дан у рату. Увреда је да су и они борци, оцијенили су чланови Предсједништва.

Горан Роговић из Бање Луке подсетио је да у Скупштини БОРС-а општинске борачке организације нису равномјерно заступљене, односно да делегати нису заступљени сразмјерно броју чланова ОБО. Момчило Курица из Мркоњић Града је напоменуо да је запошљавање демобилисаних бораца важно питање, можда важније и од борачког додатка, и да се нада да ће програм samozapoшљавања бити реализован. Он очекује да до краја године буду дефинисани критеријуми за додјелу средстава за samozapoшљавање.

Јован Делић

Милица Радовић

Миро Шикарац

ИЗБОРИ У БОРС-У

Скупштина је усвојила и Одлуку о расписивању избора у БОРС-у. Пантелија Ђургуз је овом приликом позвао да се овој активности прида што већа пажња, те да се руководство бира из реда правих и провјерених бораца, али и оних који се могу носити са обавезама које пред њих ставља руковођење борачким органима. У руководства, према његовим ријечима, треба да се бирају борци који се неће бавити политиком или остваривањем личних интереса. У расправи о овој теми говорило се и о неравнојерној заступљености појединих борачких организација у Скупштини БОРС-а. Наиме, неке мале општине, које имају, на примјер, од 20 до 100 чланова, имају једнак број делегата у Скупштини, као и општинске борачке организације са 5.000 чланова. Међутим, констатовано је да се по садашњем Статуту не могу извршити измјене, него се избори морају спровести по постојећем Статуту, а да се тек у новом сазиву могу вршити измјене.

Милош Миловановић

СРЕБРЕНИЦА

Милош Миловановић из Сребренице указао је и овог пута на чињеницу да општинска борачка организација коју представља ради у катастрофалним условима. - Ако Републици Српској није у циљу да радимо како треба, онда не знам шта је циљ. Почели смо много програма а немамо новца да их приведемо крају. У Сребреници неће бити проблем спровести изборе, али не знам ко ће се прихватити обавезу да ради када нема подршку од РС. Молим вас да ова Скупштина да Борачкој организацији Сребренице посебан статус, јер другачије нећемо моћи радити. Данас се Срби у Сребреници могу обратити само БОРС-у и Српској православној цркви. У Сребреници је много неправде за Србе. Тамо постоји, иако по закону не би могла, борачка организација ФБиХ, иако је Сребреница дио РС и финансира се из буџета ФБиХ. А, на челу ове организације је нико други до Насер Орић - рекао је Миловановић.

Скупштина је донијела закључак да ОБО Сребреница добије посебан статус како би могла радити нормално.

Пантелија Ђургуз, предсједник Борачке организације, чланови Скупштине су се, између осталог, осврнули и на плаћање чланарине. Милош Андријашевић из Гацког је тако мишљења да Скупштина БОРС-а има право да тражи да се од борачког додатка сваке године издваја и чланарина за БОРС и ОБО, како би могли радити без било каквих притисака и бити самостални. Он је предложио да сваки борац који добија борачки додаток на годишњем нивоу издваја шест марака.

Иако је за плаћање чланарине, Миро Шикарац сматра да би то произвело нове подјеле у организацији, ако се она буде наплаћивала од борачког додатка. - Можда би могли да нађемо друге начине плаћања чланарине. Ако је Влада Српске издвојила пет милиона марака за медије, могла би наћи начин да помогне нама - сматра Шикарац.

Лазар Благојевић из Шамца рекао је да постоје законске сметње да се чланарине издвајају из борачког додатка.

- Приликом прављења списка бораца за борачки додаток, узели смо изјаве од свих њих да ли нам одобравају да узмемо неколико марака за рад борачке организације. Могу вам рећи да је од 1.500 бораца који примају борачки додаток, можда њих петанестак одбило да се одрекне неколико марака за чланарину - навео је Благојевић. Било је и мишљења да је плаћање чланарине само техничко питање. Милика Радовић из Фоче сматра да БОРС мора наћи могућност за осамостаљивање путем чланарине.

- Ја сам инвалид, али први ћу гласати за то да се новац издваја од инвалидине за чланарину, како би БОРС и општинске борачке организације могле функционисати - мишљења је Радовић.

Након расправе, задужено је Предсједништво БОРС-а да од понуђених приједлога изабере најбоље рјешење.

Скупштина је једногласно подржала и оснажила неке иницијативе за које је оцијенила да су у овом тренутку веома важне, и затражила од Владе Републике Српске и надлежних министарстава да без одлагања уђу у процедуру њиховог спровођења.

Пензије и samozapošljavanje... Иницијативе се, да подсетимо, односе на убрзање реализације програма samozapošljavanja демобилисаних бораца, с обзиром на чињеницу да се програм спроводи недопустиво споро. Зато је од Министарства рада и борачко - инвалидске заштите, Министарства финансија и ИРБ затражено да што прије почне са израдом и усаглашавањем модалитета, критеријума

и динамике реализације програма samozapošljavanja демобилисаних бораца. Од Министарства рада и борачко - инвалидске заштите Скупштина је затражила и то да у сарадњи са Фондом пензијско - инвалидског осигурања крене у израду новог закона у овој области, како би се одвојено утврђивале пензије по основу примања из радног односа на који је плаћен допринос, а посебно по основу других бенефиција. Исто тако, затражено је да се убрзају активности на изради анализе стања незапослених бораца и проналажења модалитета за пружање неког вида помоћи овим категоријама.

Скупштина је указала и на потребу да се убрза поступак измјена Закона о удружењима и фондацијама Српске и Уредбе о поступку за додјелу и престанак статуса удружења од јавног интереса. Иницијатива је упућена Министарству управе и локалне самоуправе, а том приликом БОРС је указао на нека рјешења која стварају проблеме у примјени закона као што су утврђивање репрезентативности организације у једној области, дефинисање јаснијих услова за стицање статуса, обавезе и одговорности које произилази из утврђеног статуса и слично.

Скупштина БОРС-а сматра оправданим да се у програм рада Министарства рада и борачко - инвалидске заштите за 2010. годину уврсти израда новог закона о правима борачких категорија као и измјене и допуне Уредбе о стамбеном збрињавању породица погинулих бораца и ратних војних инвалида.

Рецимо и то да је Скупштини БОРС-а присуствовали и градоначелник Брчког Драган Пајић. Присутнима се обратио и свештеник Славко Максимовић који се захвалио БОРС-у што је изабрао Брчко за одржавање сједнице, јер је, како је рекао, "Брчко можда центар Републике Српске и град са бројним проблемима".

- Хвала вам што нас нисте заборавили. Молим вас да директно апелујете на нашу владу да се помогне борцима, њиховим породицама, да се не забораве наши хероји и да се истраже ратни злочини над Србима. Ви сте у РС најснажнија организација и темељ наше Републике, мада знам да се понекад морате борити и против Владе, како бисте остварили права која вам припадају. Мислим да се морамо заједнички борити да се истраже злочини над нашим народом. То није лако, али у противном, суд у Хагу и казмати у ФБиХ биће пуни Срба, не због злочина, него само зато што се зову Срби - рекао је Максимовић.

Т. М. - Г. К.

ИНТЕРВЈУ: ДУШКО МИЛУНОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ЦЕНТРАЛНЕ РЕВИЗИОНЕ КОМИСИЈЕ И НАЧЕЛНИК ОДЈЕЉЕЊА ЗА ВОЈНЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ У МИНИСТАРСТВУ РАДА И БОРАЧКО – ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Влада Републике Српске и Министарство рада и борачко – инвалидске заштите одлучни су у намјери да коначно уведу ред у овој области и да из система елиминирају кориснике који годинама бесправно користе права утврђена Законом о правима бораца, ратних војних инвалида и породица погинулих бораца одбрамбено – отаџбинског рата

ПРАВА И СТАТУС САМО ЗАСЛУЖНИМА

У тој намјери, несебичну подршку пружила им је и Борачка организација Републике Српске, која одавно тражи да се врати достојанство истинским борцима, инвалидима и породицама чији су најмилији уградили животе у темеље Републике Српске. Генерална оцјена је да ће се утврђивањем чињеничног стања отворити простор за пружање веће помоћи онима који су то и заслужили, јер би ускраћивање права незаконитим корисницима подразумевало и значајну уштеду у републичком буџету. Од јула, када је потписан Протокол о сарадњи у поступку ревизије, мобилни тимови Централне ревизионе комисије обишли су 61 општину у Српској. О томе какви су резултати постигнути, колико је Акциони ревизиони план уродио плодом, за наш лист говорио је Душко Милуновић, председник Централне ревизионе комисије и начелник Одјељења за војне евиденције у Министарству рада и борачко – инвалидске заштите Републике Српске.

- Акционим ревизионим планом је предвиђено да се у року од 115 дана обиђу све општине у Републици Српској. Циљ тог обиласка је представљање јавности онога што желимо да постигнемо ревизијом и да упознамо сваког појединца са могућношћу да у томе учествује. С друге стране, циљ је да се обиђу сви органи управе надлежни за борачко – инвалидску заштиту, односно општинске борачке организације – рекао је Милуновић.

Шта је, заправо, задатак мобилног тима?

- Овај мобилни тим састоји се из два дијела. Једни обилазе општинске органе управе, вршећи увид у предмете личне инвалидине инвалида од прве до шесте категорије и

предмете породичне инвалидине. Појаснио бих да је разлог што контролишемо инвалиде од прве до шесте категорије то што физички нисмо били у могућности да извршимо контролу свих предмета. Надам се да ћемо сљедеће године извршити увид и у предмете инвалида од седме до десете категорије али и видјети шта су по нашим записницима урадили органи управе и општинске борачке организације. Указао бих поново да је циљ да се врати достојанство борцима, инвалидима и породицама погинулих на тај начин што ће се из система уклонити они који су до права и статуса из области борачко – инвалидске заштите дошли на незаконит начин. До сада сте обишли 61 општину.

Какво је стање затечено, изражено у бројкама?

- Прегледано је 12.328 личних инвалидина, 17.437 породичних инвалидина, а за ревизију су издвојени предмети 2.901 личне и 1.030 породичних инвалидина. На нови налаз и мишљење код љекарске комисије упућен је 1.731 предмет док су у 352 случаја утврђене одређене неправилности и они су, такође, издвојени. Подсјетио бих овом приликом да медији, идући за некаквом сензацијом, погрешно интерпретирају изречене бројке. Кажу, рецимо, да је у Српској 4.000 лажних инвалида и слично. То апсолутно није тачно. У ових 6.014 издвојених предмета утврдили смо одређене недостатке. Ради се, дакле, о недостацима који могу бити и техничке природе. Желимо да предмете ставимо у законске оквире, тако да кад неко отвори предмет и након петнаест година у њему буде све чисто.

Какве су неправилности утврђене када је ријеч о

личним инвалидинама?

- Што се тиче ревизије личних инвалидина, ту ћу се једним дијелом извршити ревизија увјерења, тамо гдје су околности страдања спорне. Један већи дио тога ће ићи на другостепену љекарску комисију, јер је утврђено да се у овим случајевима надлежни нису придржавали Правилника о оцјени инвалидности. Такође, када је у питању упућивање на љекарске комисије за нови налаз и мишљење, ради се о томе да се љекарске комисије нису придржавале Правилника. У највећем броју случајева, ријеч је о томе да су инвалиди награђивани већим процентом инвалидности, него што то Правилник предвиђа. Међутим, ни то није у потпуности пракса, јер смо на терену утврдили за 39 инвалида да су их љекарске комисије оштетиле. Неко може да помисли да су их мало оштетили што су их закинули за можда десет одсто од укупног мјесечног примања, али то значи много више у стварности. Код једног броја ампутираца, љекарске комисије су их цијениле са 70 одсто пете категорије, а по правилнику би то требало да буде 80 одсто четврте категорије. Са том групом он аутоматски улази у Програм стамбеног збрињавања. Дакле, посљедице су велике и у тих десет процената када се направи грешка. Такође је утврђено на терену, а што нам је и била обавеза, да по основу болести непознатог поријекла узмемо све предмете на ревизију. На једној телевизији био је потресан прилог из Добоја. Нико није поставио питање да ли је неко требао десет или дванаест година да добија инвалидину, него само како је могуће да тај неко није више инвалид неке одређене категорије. Како је то могуће? Па, могуће је. Он није цијењен

критички и у складу са законом. Нама је само циљ да ставимо све у законске оквире. Биће умањен степен права одређених инвалида, инвалидина ће им бити умањена, али то значи да ће и онај у Новом Граду, у Требињу... бити цијењен по истом правилнику, и на исти начин. Имали смо случај да је од мултиплексклерозе инвалид у Невесињу цијењен 30 одсто, а овај у Добоју 100 одсто, са туђом његом и помоћи. Дакле, један је примао 1.700 марака а овај, који је цијењен по правилнику онако како је то прописано, имао је 50 или 60 марака мјесечно.

Околности погубије су у многим случајевима спорне. Хоће ли значајан број породица остати без мјесечних примања?

- Што се тиче ревизије породичних инвалидина, издвојени су предмети, углавном, за ревизију увјерења о околностима погубије смрти и нестанка. Нека од њих ће сигурно да буду и потврђена, да је чињенично стање и правилно утврђено, међутим, можда је постојао недостатак у смислу да је увјерење непотпуно или непротоколирано. Иако ће неке од породица изгубити статус породице погинулог борца, мада не волим да дајем паушалне оцјене, мислим да ће највећи број оних који изгубе статус породице погинулог моћи да остваре право на посебно мјесечно примање. Моје досадашње искуство говори да су увјерења била прилагођавана на тај начин да се породици изађе у сусрет. Значи, неспорно је да је неко био припадник оружаних снага, али околности његовог страдања нису везане за вршење војне дужности, већ се то десило на редовном одмору, несрећним случајем и слично. Закон је предвидио да такве породице могу да остваре право на посебно мјесечна

примања у висини од 30 одсто од основнице, односно око 150 марака. Такве породице, међутим, немају статус породице погинулог, а самим тим губе право на стамбено збрињавање и слично.

Хоће ли неко одговорати због пропуста?

- Министарство је обавезно, а то смо и представили у свом Акционом плану, да покрене кривичне одговорност за оне који су прекорачили овлашћења. До сада је покренута иницијатива код МУП-а за 11 лица а за два су у припреми иницијативе за покретање кривичне пријаве. Злоупотребе је било на свим нивоима. И овлашћена лица војних пошта, у МУП-у, запослени у стручним службама који одлучују о правима у овој области, сви су кршили правила. У сваком случају, гдје год утврдио да је неко оштетио државу, мораће да одговара.

Подршка

Какво је расположење међу људима које сте сретали на терену? Имате ли њихову подршку за свој посао?

- Нема ниједне општине у којој није било скептика. Међутим, на моје велико задовољство, то су били појединци. То је и логично. Наишли смо и аподршку правих бораца, РВИ и породица, који су стекли на законит начин своја права. То се осјећало у свакој општини. Потпуно сам свјестан да ће бити незадовољних. Али, што више буде незадовољних који су статус стекли на незаконит начин, то је успех комисије већи. Мислим да је крајње вријеме да одвојимо оне који су терет рата носили на својим леђима од оних који су на неки начин били привилеговани.

Чињеница је да су, сигурно, бројни пропусти направљени због различитог „читања“ правилника, одредби и слично...

- Подсјетимо да је у Српској категоризовано 147 хиљада бораца, од којих је 120 хиљада прве и друге категорије. Сви они који су се борили у рату, и који иоле имају представу о чему се ради, сложиће се да је тај број прецизнији од свих осталих. Један од наших циљева је био, када се ради о обиласку општинских борачких организација, да се уједначе критеријуми у поступку давања мишљења у предметима категоризације у читавој Републици. Ту је било великог шаренила. Не бих да истакнем овом приликом општинске борачке организације које су се издавајале од осталих, јер се ови подаци сваки даном мијењају. На неким мјестима је

то цијењено критички, а негдје, стварно, без икаквих критеријума. Можда је и то што се водило оном несрећно формулисаним законском одредбом о зони борбених дејстава, гдје стоји да је зона борбених дејстава она у домету тактичког наоружања. Некоме је то одговорило, без обзира да ли су извођена борбена дејства или не. А, зона борбених дејстава подразумијева да се она и изводе. Не може се десити да се у општини, на коју није испаљен ни метак, сви припадници воде да су били у зони борбених дејстава, ако су били у домету непријатеља. Нема зоне без дејстава.

Било је и коментара попут оних да би ревизија требало да буде сталан процес, а не да се на овај начин спроводи. Мислите ли да су у праву?

- Ревизија и јесте сталан процес, наш редовни и стални посао. Акциони план представља само ефикаснију ревизију, а намјера је била да анимирамо што већи број људи на терену који могу да нам помогну. У Одјељењу за војне евиденције смо формирали привремени тим, који има задатак да изврши увид у сва увјерења које су нам дале војне поште, а до сада је прегледано око 60.000 увјерења. Сва она, за које је утврђено да околности страдања нису везана за вршење војне дужности, издвојена су и у информационом систему је провјерено да ли је ријеч о корисницима права. У 218 случајева смо утврдили да су корисници права, а да су околности страдања сумњиве. Следећи корак је да од општине затражимо увјерење по којем тај корисник остварује права. Јер, сваки корисник права остварује у општини у којој је пријављен. До сада нам је искуство показало да су та увјерења лажна, фалсификована и издата у једном примјерку. Потом Министарство такво увјерење ставља ван снаге, општинском органу управе налаже да право усклади, односно да кориснику умањи право или да га потпуно изгуби. На тај начин уклонимо све оне који су до права дошли на основу неког лажног увјерења које је издало, углавном послједице рата, неко овлашћено лице у војним поштама. Ови тимови на

Ништа „преко кољена“

- Акциони план не представља ревизију, то је само вршење увида у стање. Повукли смо велики број информација са терена, а ревизија ће да траје колико то буде било потребно. Нећемо ништа „ломити преко кољена“. Циљ нам није да посао завршимо брзо, него квалитетно. Урадићемо и квалитетну анализу, јер никада ниједна независна комисија није завирала са стране у предмете у општини. Понављам да је највећи број правих бораца, РВИ и породица дао подршку овоме што радимо. Споменуто бих да смо наилазили на празна мјеста за слике у спомен – собама гдје родитељи нису хтјели да им синови буду уз некога ко је погинуо у пљачки или слично. Значи да толико година послједице рата још ствари нисмо истјерали на чистац. Крајње је вријеме да станемо у крај кафанским причама којих има у свим локалним заједницама. Сада је прилика да свако изнесе сазнања која има о незаконитим корисницима борачких права – истакао је Душко Милуновић.

терену, који врше увид у предмете, имају задатак да утврде да ли су овлашћени органи управе, односно овлашћена лица, радила у складу са законом. Да ли је, дакле, видљиво из увјерења да неко није страдао у околностима везаним за вршење војне дужности. Један дио пријава се односи и на овлашћена лица у општинама.

Имали смо случај, мада не бих да наводим ни име ни општину, јер није коректно док се поступак не спроведе до краја, да је једна госпођа запослена у органима управе, без обзира што је наложено да се обустави исплата једне инвалиднине наставила да је исплаћује и наредних мјесеци. Њено објашњење је било да жели помагати људима. Е, уколико та госпођа жели да помаже људима, онда нека се укључи у неку хуманитарну организацију и помаже људима из свог џепа. Сви смо ми ту да помажемо људима, али помоћ мора да буде у законским оквирима. Тако ћемо из система уклонити и оне који су прекорачили овлашћења. Оно до чега не можемо доћи, а гдје нам је неопходна помоћ свих бораца и старјешина, јесу подаци за она лица која имају прилагођену евиденцију и у надлежном министарству и у општини. Ту нам се дешавало да се људи питају како је могуће утврдити стварно чињенично стање послједице толико времена. То је могуће, и то се свакодневно ради у нашем министарству на основу анонимних дојава, јер су та лица углавном страдала изван зоне борбених дејстава. Мој посљедњи податак говори о 1.100 анонимних дојава, мада је број сада вјероватно много већи. Није

нам проблем утврдити стварно стање, јер радимо по записнику о догађају. МУП је радио увиђаје, тако да у 99 одсто случајева добијемо записник о увиђају, а уз то добијемо и мишљење општинске борачке организације. Значи, можемо оборити и најбоље фалсификована увјерења.

И раније је било покушаја ефикасније ревизије. Чини се да су све неславно завршиле...

- И раније је било покушаја ефикасније ревизије али су се они завршавали на самом почетку. Овај пут су у посао укључени сви фактори који имају утицаја у овој области. Носиоци ове активности су БОРС, општински органи управе надлежни за послове из борачко - инвалидске заштите и надлежно министарство. Општинске борачке организације, ако су раније и погријешиле у давању мишљења из било којих разлога, из неразумијевања шта је зона борбених дејстава или бољевости према некоме, сада имају прилику да то исправе. Имају могућност да исправе претходно дато мишљење, да ново мишљење образложе и доставе га општинском органу управе као разлог односно доказ за понављање поступка категоризације. Општински орган управе је дужан да на основу новог мишљења спроведе поступак утврђивања новог чињеничног стања и донесе ново рјешење.

Остала је Бања Лука. Највећа средина носи и највеће проблеме. Слажете ли се?

- Свакако. Познајем људе из бањолучке Борачке организације и сматрам да су то часни људи који пуно раде али знам и то да имају много проблема. Бања Лука је град у којем је био највећи прилив становништва. Утврђивање околности њиховог ангажовања врло је тешко али сматрам да ћемо наћи начина да то урадимо формирањем неких поткомисија. У сваком случају, Бању Луку ћемо урадити као све остале средине и остаћемо на терену колико год то буде требало.

Г. КЛЕПИЋ

ПОГРЕШНЕ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ

- Прегледано је 12.328 личних инвалиднина, 17.437 породичних инвалиднина, а за ревизију су издвојени предмети 2.901 личне и 1.030 породичних инвалиднина. На нови налаз и мишљење код лекарске комисије упућен је 1.731 предмет док су у 352 случаја урђене одређене неправилности и они су, такође, издвојени. Подсјетио бих овом приликом да медији, идући за некаквом сензацијом, погрешно интерпретирају изречене бројке. Кажу, рецимо, да је у Српској 4.000 лажних инвалида и слично. То апсолутно није тачно. У ових 6.014 издвојених предмета утврдили смо одређене недостатке. Ради се, дакле, о недостацима који могу бити и техничке природе. Желимо да предмете ставимо у законске оквире, тако да кад неко отвори предмет и након петнаест година у њему буде све чисто.

Обиљежена крсна слава Борачке организације Републике Српске, Митровдан

НИКО НЕ МОЖЕ ОСПОРИТИ СРПСКУ

Као и сваке године, достојанствено и у духу традиције предака, Борачка организација Републике Српске обиљежила је своју крсну славу Светог великомученика Димитрија - Митровдан. Централна свечаност одржана је у Невесињу, а на позив домаћина одазвали су се бројни републички званичници, привредници, културни и јавни радници из Републике Српске као и гости из Србије и Црне Горе. Света архијерејска литургија служена је у храму Вознесења Господњег, а славски обред обављен је у хотелу "Невесиње"

На централно спомен - обиљежје бораца Херцеговине, вијенце и цвијеће положили су делегације председника Републике Српске, БОРС-а, републичког парламента, Владе Српске,

Општине Невесиње, Трећег пјешадијског пука РС, братске општине Апатин, државних органа Републике Црне Горе, Борачке организације Србије, Општинске борачке организације Невесиња

као и делегације општинских борачких организација, и одали пошту погинулим борцима Војске Републике Српске, који су живот дали за ову Републику.

Рајко Кузмановић, председник Републике Српске рекао је да српски народ може бити поносан на своју прошлост и славне дане стварања Републике Српске. Председник Кузмановић је позвао на јединство посебно, како је нагласио, у овом тренутку, када Српску многи оспоравају. - Да би се сачувала Република Српска, јединство не треба да постигну само политичке странке, већ и сви друштвени субјекти - поручио је председник Кузмановић.

Раде Ристовић, министар рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, подсетио је и овом приликом да је за Републику

Српску животе дало више од 20.000 бораца, чије породице неће и не смију бити заборављене. Модрича и Котор Варош Литургијом у цркви Успења Пресвете Богородице, посјетом централном споменику и спомен - соби погинулим борцима протеклог одбрамбено - отаџбинског рата, те славским обредом и ручком у Светосавком дому, у Модричи је обиљежен Митровдан.

Честитајући крсну славу, Младен Крекић, кум славе и начелник општине Модрича, истакао је обавезу сјећања на све који су дали живот за стварање Републике Српске и слободу српског народа. Никола Савић, председник општинске Борачке организације Модрича, истакао је да је пред овом организацијом тренутно много задатака, а међу

најбитнијим је ревизија рјешења о стеченим правима по основу учешћа у отаџбинском рату. Он је захвалио руководству општине, оцима Српске православне цркве, привредним предузећима и установама Модриче за помоћ и подршку коју пружају борачкој популацији у овој општини У спомен-соби погинулим борцима Војске Републике Српске у општини Котор Варош, поводом крсне славе Борачке организације, служен је парастос, те положено цвијеће и запаљене свијеће.

Госто Тривуновић, предсједник општинске Борачке организације, рекао је да се у сарадњи са локалном заједницом и Владом Српске настоје успјешно рјешити проблеми збрињавања борачких категорија.

Он је додао да ће у овој општини ускоро почети изградња централног спомен - обиљежја погинулим борцима ВРС. Недељко Кнежевић, начелник општине Котор Варош, рекао је да је ова општина, као неразвијена и рубна општина, у протеклом рату претрпјела велика разарања која се могу надокнадити, али, како је нагласио, људски губици не могу никада.

- У протеклом рату погинуло је 305 бораца са подручја општине Котор Варош и зато ћемо настојати да ријешимо све актуелне проблеме са којима се сусреће Борачка организација - рекао је Кнежевић и најавио да је приоритет стамбено збрињавање борачких категорија.

Милица Купрешак из которварошког насеља Плане, који је у протеклом отаџбинском рату изгубио два сина, истакао је да га тјеши сјећање и одавање поште погинулим борцима, који су уградили животе у темеље Републике Српске, као и брига која се води о породицама погинулих бораца.

Градишка, Требиње и Прњавор У цркви Покрова Пресвете Богородице у Градишци, поводом Митровдана, служен је парастос погинулим борцима. У спомен-соби и на спомен-чесми у Брестовчини, посвећеним погинулим српским борцима, положено је цвијеће и прислужене свијеће након чега је у Парохијском дому обављен славски обред.

Честитајући крсну славу свим борцима, ратним војним инвалидима и породицама погинулих бораца, Драган Гламочанин, предсједник општинске Борачке организације, рекао је да је крсна слава Борачке организације традиција која ће бити жива док су живи борци Српске, њихови потомци, као и док постоји Република Српска. Гламочанин је најавио и то да ће Борачка организација интензивирати акцију изградње централног спомен-обиљежја у

Градишци.

Доброслав Ћук, начелник општине Требиње, рекао је да је ова општина заједно са Владом Републике Српске у посљедње двије године обезбиједила 64 стамбене јединице за породице погинулих бораца, од којих су 32 већ усељене, док ће за мјесец дана бити усељена и друга зграда са исто толико станова. Ћук је рекао да је затражио да му буде достављен списак незапослених чланова породица погинулих бораца, као би се општина, обезбјеђујући посао за њих, бар мало одужили свим који су своје животе дали за мир и слободу.

- Бићемо достојни насљедници наших погинулих бораца онолико колико будемо поштовали ту прошлост и дали значаја њиховој жртви - истакао је Ћук и подсетио да је при крају завршетак изградње споменика браниоцима Требиња.

Делегације Борачке организације и Општине Требиње положиле су цвијеће у спомен-соби погинулим борцима посљедњег отаџбинског рата, након чега је служен парастос.

Крсну славу, Митровдан, обиљежила је и прњаворска Борачка организација. Прије славског обреда, одржана је годишња Скупштина општинске БО и организован пријем за представнике политичког, привредног и јавног живота. На Скупштини је усвојен план и програм рада општинске организације, којим је предвиђено да планиране активности за ову годину, које нису остварене због тешке економске кризе, буду настављене у идућој.

Иако је било предвиђено, због тешке економске кризе, није завршена изградња спомен - обиљежја погинулим борцима у Мађином Брду, Кремни, Прњавору-центар и новом насељу Поточани, а нису обезбијеђене ни претпоставке за изградњу централног спомен - обиљежја у Прњавору.

На Скупштини је истакнуто да је у протеклих годину дана са утврђене листе приоритета 57 лица добило новчану помоћ у износу до 8.000 марака за рјешавање стамбених питања, док је до краја ове године планирано да помоћ добије још 15 људи.

Одјељењу за борачко-инвалидску заштиту општине Прњавор упућен је захтјев за одобрење редовних расхода у износу од 137.500 марака, која би била планирана у буџету за 2010. годину, а служила би за стварање основних претпоставки за рад и дјеловање ове организације и финансирање пет запослених радника стручне службе.

Борачка организација општине Прњавор организована је кроз рад 34 мјесне борачке организације.

Источно Ново Сарајево, Пале и

Бања Лука

Министри Радивој Братић и Раде Ристовић одали пошту погинулим борцима

СВЕЧАНА АКАДЕМИЈА

Свечаном академијом са пригодним културно - умјетничким садржајима, у суботу, 7. новембра, почеле су Митровданске свечаности у Невесињу. Митровдан је, иначе, и Дан општине Невесиње.

Током свечане академије евоцирана су сјећања на митровданске офанзиве из 1992. и 1994. године, када су Невесињци, заједно са својом браћом из цијеле Херцеговине, показали несвакидашње јунаштво и храброст. Бранећи своја вјековна огњишта на бранику Републике Српске своје животе оставила су 64 српска борца.

- Овај, и сви будући Митровдани, треба да покажу да они који су дали своје животе за Републику Српску никада неће бити заборављени. Само тако ће њихова жртва имати смисла, а млађа покољења ће се надахнути, ако затреба, да им по дјелу и витештву буду равни - поручио је Зоран Пурковић, ратни командант Невесињске бригаде, која је прва добила Орден Немањића.

Његов саборац, Зоран Јањић, прочитао је писмо - митровданску честитку легендарног команданта Невесињске бригаде Новице Гушића, који се с поносом присјећа Митровданске битке и побједи светосавске Херцеговине.

У културно - умјетничком дијелу програма учествовали су pjesник Зоран Костић, позоришна глумица Јелена Трпетова, ученици и професори Основне музичке школе "Свети Роман Мелод", вишеструка побједница фестивала "Кол'ко снаге хумска земља има" Милица Радић и народни гуслар Мирослав Шиљековић.

Делегација НСРС: Почаст српским јунацима

Зворник

Парастосом погинулим борцима Војске Републике Српске, светом архијерејском литургијом и ломљењем славског колача борачке организације Источног Новог Сарајева и Пала обиљежје су крсну славу - Митровдан. Представници Борачке организације, општине Пале, СУБНОР-а и Црвеног крста Републике Српске, положили су вијенце на спомен-обиљежје погинулим борцима ВРС тог краја. - Обиљежавањем крсне славе Борачке организације Српске, присјетили смо се наших бораца који су своје животе дали за РС, али и ратних војних инвалида и свих бораца који су учесовали у стварању РС - рекао је Михајло Парађина, председник Предсједништва БОРС.

Он је истакао да је обавеза Борачке организације РС и органа власти у Српској да воде бригу о породицама погинулих бораца. - Борачка организација РС и Влада РС успјешно спроводе пројекат потпуног стамбеног збрињавања борачких категорија. Имамо договор са премијером Милорадом Додиком да се, без обзира на све потешкоће, тај пројекат мора довести до краја - додао је Парађина и нагласио да се мора узвати програм запошљавања демобилисаних бораца ВРС.

Предраг Трапара, председник Борачке организације Источно Ново Сарајево, рекао је да се обиљежавањем Митровдана преживјели припадници ВРС присјећају својих другова који су животе дали за Српску. Он је истакао су представници Борачке организације Источно Ново Сарајево на Митровдан посјетили породице погинулих бораца и уручили им пригодне поклоне. Трапара је нагласио да се на подручју општине Источно Ново Сарајево, уз помоћ Владе РС, успјешно спроводи пројекат стамбеног збрињавања породица погинулих бораца и да ће у наредним данима бити уручени кључеви шест стамбених јединица. Он се нада да ће и у наредном периоду Влада РС и власти у локалној заједници водити бригу о борачким категоријама.

Полагањем вијенца на Споменик за 1. 080 бораца Војске Републике Српске (ВРС), који су погинули у отаџбинском рату, и ломљењем славског колача општинске Борачка организација Зворник обиљежила крсну славу Светог великомученика Димитрија - Митровдан. Вијенце су положили породице погинулих бораца, представници општинске Борачке организације и општине Зворник. Кум славе био је ратни војни инвалид Слободан Стевановић. Драган Милошевић, председник општинске Борачке организације, рекао је да су полагању вијенца

Орден

Рајко Кузмановић, председник Републике Српске, уручио је начелнику општине Невесиње Браниславу Миковићу Орден Републике Српске, најважније републичко признање које се додјељује за изузетне заслуге.

- Овај орден је знак признања и свим осталим градовима Српске, али се због посебног историјског значаја овог града и патриотизма овог народа свечано уручује овдје у Невесињу као граду симболу јуначке борбе нашег народа за част, слободу и равноправност. Невесиње је прва општина која добија овај орден – нагласио је председник Кузмановић.

Бранислав Миковић, начелник општине Невесиње, с поносом је подсјетио да је народ Невесиња и Херцеговине дао немјерљив допринос у стварању Републике Српске, и да је зато овај орден заслужено припао граду Невесињу.

- Свети Димитрије даде нам снаге да кроз вијекове, кроз вјеру и традицију, устрајемо у борби против завојевача уграђујући своје животе и дијелове тијела у оно што нам је свето, у Републику Српску - рекао је Миковић који се захвалио Влади Републике Српске и надлежним министарствима за сарадњу и разумијевање.

Зворник

Приједор

Модрича

присуствовали команданти батаљона Зворничке бригаде, као и представници батаљона и бригада са подручја Сарајевско-романијске регије, који су се након рата преселили на подручје зворничке општине.

Милошевић је рекао да је Предсједништво Борачке организације РС предложио да за наредну славу - Митровдан, умјесто појединаца, кумови славе Републичке и општинских борачких организација буду бивше јединице Војске РС, како би евоцирали успомене на њихове славне дане у стварању Српске. - Избором бивших јединица и батаљона за кумове славе

оживјели би сјећање на њихове славне ратне дане, да наша дјеца знају како је настајала Република Српска, за чије стварање су, управо, заслужне ове јединице, батаљони и бригада - рекао је Милошевић који се нада да ће Предсједништво БОРС усвојити овај приједлог.

Приједор, Соколац и Србац Радован Рајилић, предсједник Борачке организације Приједор, рекао је да је ова година обиљежена бројним заједничким активностима Владе Републике Српске, Општине Приједор и Борачке организације на побољшању материјалног положаја корисника борачко-

инвалидске заштите.

Драган Милошевић, предсједник зворничке Борачке организације, рекао је да је Предсједништво Борачке организације РС предложио да за наредну славу Митровдан, умјесто појединаца, кумови славе Републичке и општинских борачких организација буду бивше јединице Војске РС, како би евоцирали успомене на њихове славне дане у стварању Српске.

Душан Ковачевић, начелник општине Соколац, честитао је крсну славу Борачкој организацији и додао да је потребно посветити више пажње борачким категоријама које су остале

Помен свештенику Недељку Поповићу

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Николај служио је свету архијерејску литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Трнову, поводом крсне славе капеле, која се налази у порти храма. Владика Николај је у пригодној бесједи говорио о светом Димитрију, истакавши да је овај светитељ увијек помагао онима који су му се обраћали за помоћ. Митрополит дабробосански рекао је да и данас многи којима је потребна помоћ долазе на гроб светог Димитрија и моле се овом светитељу да им помогне, саопштено је из Митрополије дабробосанске. Након обављеног славског обреда у капели је служен помен за свештеника трновског Недељка Поповића, кога су убили муслимани, те 141 српског борца с подручја Трнова који су живот дали у посљедњем одбрамбено-отаџбинском рату, а чије се форографије и имена уклесани у капели. Свештеника трновског Недељка Поповића муслимани су убили након звјерског мучења 10. јуна 1992. године у Годињским Барама, недалеко од Трнова. Његово тијело пронађено је приликом ослобађања Трнова и сахрањено у црквеном дворишту.

Делегација БОРС-а

Шамац

Његово преосвештенство владика зворничко-тузлански Василије освештао је поводом крсне славе општине Шамац, Митровдана, спомен-обиљежје за 114 српских бораца и 22 цивилне жртве погинуле у протеклом отаџбинском рату. Саво Минић, начелник општине Шамац, рекао је да је освећење споменика доказ историје и једног ружног времена. Минић је рекао да сви људи треба да се сјећају тих ратних дана и да се они не смију заборавити, али да се мора опростити. Обиљежавањем крсне славе, рекао је Минић, Општина Шамац жели да покаже да се буди из једног сивила и апатије.

- На овај начин желимо да покажемо свима да све активности Општине Шамац сада и у будућем периоду имају позитивне конотације за комплетно подручје шамачке општине - нагласио је Минић и додао да ће мјештани у наредном периоду видјети те помаке.

незбринуте.

Делегације србачке Борачке организације, СУБНОР-а и Општине Србац, поводом Митровдана, положиле су цвијеће у спомен-собу у којој је уклесано 135 ликова погинулих бораца из протеклог рата и на централно заједничко спомен-обиљежје борцима СУБНОР-а и отаџбинског рата.

Свето Стојаковић, предсједник Борачке организације Србац, поручио је садашњим и будућим нараштајима да никада не забораве погинуле борце србачке општине у отаџбинском рату и да се несрећне деведесете године никада више не понове, те зажели преживјелим борцима здравље и дуг живот.

ЕСБ

НАЈБОЉИ ЧО

Његова светост патријарх српски господин Павле, упокојио се 15. новембра у 10 часова и 45 минута на Војно - медицинској академији у Београду након што је примио Свету тајну причешћа. Смрт омиљеног српског патријарха, коју је објавио митрополит Амфилохије, дубоко је потресла све оне који су у његовим молитвама, чистом и скромном животу, тражили утјеху и вјеру у спасење. Највећу похвалу и признање његовој величини, људству и светости изрекао је сам народ коме је овај "земаљски анђео" био истовремено и жовијални Паја и Патријарх над патријарсима. По сопственој жељи патријарх српски сахрањен је 19. новембра 2009. године у дворишту манастира Раковица крај Београда. Посљедњем испраћају и сахрани патријарха присуствовало 600.000 вјерника и грађана, те бројне црквене делегације као и комплетно државно руководство Србије и Републике Српске.

ВЈЕК У НАЈГОРЕ ВРИЈЕМЕ

Мудрост, једноставност и љубав 44. наслѣдника на трону Светог Саве према свом народу остаће запамћене док је свијета и вијека, а патријархове ријечи вјечни путоказ Србима у овоземаљском животу. Патријарх српски господин Павле, који је умро у сну, у 96 години живота, рођен је као Гојко Стојчевић на Усјековање, 11. септембра 1914. године у селу Кућанци, у породици сиромашних земљорадника. Отац му је био на раду у Америци, гдје је оболио од туберкулозе и вратио се кући само да умре. Гојко је тада имао три године. Убрзо након очеве смрти, остао је и без мајке. Српског патријарха одгојила је тетка која му је, увидјевши да је слашан и болешљив, омогућила да се школује. Иако је из вјеронауке имао двојку, а више су му лежале математика и физика, тек под утицајем родбине уписао је богословију. Гимназију је завршио

у Београду, Богословију у Сарајеву, а Богословски факултет у Београду. Као прогнаник и избјеглица у вријеме Другог свјетског рата био је у манастиру Свете тројице у Овчару. Замонашен је у манастиру Благовештењу 1948. године, када је рукоположен у чин ђакона. У чин јеромонаха унапријеђен је 1954. године, а архимандрит постаје 1959. године. Од 1955. до 1957. године био је на постдипломским студијама у Атини. Једном приликом, један великодостојник СПЦ, распитујући се о ђацима у Атини, добио следећи одговор: - Када би наша грчка црква имала пет свештеника као што је ваш Павле, не би се бојала за своју будућност, већ би била најјача црква на свијету...” За епископа рашко - призренског Павле је изабран 29. маја 1957. године, а патријарх српски Викентије посвећује га 21.

септембра исте године у Саборној цркви у Београду. У својој епархији обнављао је и градио нове цркве, посвећивао је и монашио нове свештенике и монахе. Старао се о Призренској богословији, гдје је држао предавања из црквеног појања и црквенословенског језика. За патријарха Српске православне цркве изабран је 3. децембра 1990. године. - Моје снаге су слабе, то сви знате. Ја се у њих не надам. Надам се у вашу помоћ, кажем и понављам, у помоћ Божју којом ме је Он и досада држао. Нека буде Богу на славу и на корист Његовој цркви и нашем напаћеном народу у ова тешка времена. Ми немамо никакав програм патријаршијске дјелатности, наш програм је Јеванђеље Христово - рекао је тада патријарх Павле.

Рекли су о патријарху...

Руска православна црква
Смрт патријарха Српске православне цркве Павла представља велики губитак за православље, саопштено је из Руске православне цркве.

- Патријарх Павле био је симбол јединства српског народа и велики пријатељ Руске православне цркве. Патријарх Павле био је истински праведник нашег времена - истакао је заменик шефа Одјељења Руске православне цркве за међународну сарадњу протојереј Николај Балашов. Цијели српски народ га је за живота поштовао као да је светац, истакао је он.

Небојша Радмановић, члан Предсједништва БиХ
Небојша Радмановић, члан Предсједништва БиХ, у телеграму саучешћа је навео да су сви Срби, вјерници православне вјере, као и други људи добре воље у БиХ, са тугом и болом примили вијест о смрти Његове светости патријарха српског господина Павла. - Његовом смрћу српски народ и вјерници православне вјероисповијести изгубили су човјека велике моралне снаге, неупитног ауторитета и благотворне и мудре ријечи - стоји у телеграму у којем се наводи и то да је патријарх српски господин Павле био вјерски поглавар и човјек мира, дијалога и опраштања, који се на ријечима и дјелу несребично залагао за сарадњу и помирење вјерских заједница у земљама на простору бивше Југославије.

АСКЕТСКИ ЖИВОТ СВЕТОГ ЧОВЈЕКА

Готово да нема човјека кога није задивила његова скромност, испосништво, мекоћа душе и спремност да увијек и свакоме помогне. Једноставност је била његов животни стил. Постоји прича да је патријарха Павла један агент ФБИ, који је био у његовом обезбјеђењу током посјете Америци 1992. године, назвао “свецем који хода”. Претходно се сагнуо и пољубио му руку

Сличне ријечи могу да се чују и широм Србије, од људи који су присуствовали његовим богослужењима, али и од оних који су га сретали на улицама Београда, док је ишао са штапом у руци. Мада сви епископи имају аутомобил који користе за путовања по епархији, а то чине и многи свештеници, патријарх је свој аутомобил користио само када је морао на краћи пут. По Београду се увијек кретао пјешке или градским превозом. Словио је за човјека који је представљао праву муку за људе из обезбјеђења који су га пратили. Често је знао да им се изгуби на улици, улазио је у разговоре са пролазницима или нешто куповао у успутним продавницама. Бринуо је сам о себи - сам је спремао храну, која је готово увијек, преко цијеле године, била посна, а најчешће је јео обично поврће на води. Само о празницима оброчица је додавао мало уља, ријетко кад парче рибе, а месо - никада. Омиљено пиће и храна су му били сок од парадајза и коприва, а када није био пост. мљечни производи. Посебно је интересантно да је патријарх Павле остављао храну

да одстоји по неколико дана прије него што би је појео, како би она била изложена бактеријама, јер је сматрао да је то благотворно за организам. Одјећу је сам шио, крпио и прао. Ни за ципеле му није била потребна ничија помоћ, поправљао их је и одржавао сам. Они који су имали прилику да бораве у соби у којој је спавао кажу да је по скромности подсјећала на праву монашку келују. Што се тиче његовог редовног посла у Патријаршији, тражио је од свих да све функционише што боље може, а сам је надгледао скоро све послове и давао савјете. Послије радног времена, када би радници отишли кући, ишао је и гасио свјетло ако је гдје остало упаљено. Често је сам поправљао славине, ролетне, браве на вратима, па чак и лифт. Није га било необично видјети ни како скупља папире око главног улаза у зграду Патријаршије... За патријарха Павла везано је мноштво анегдота које свједоче о снази његовог духа и бистрини његове свјести. Тако је на једном пријему у Београду бивши амерички амбасадор Ворен Цимерман питао шта САД могу да

учине за СПЦ, а патријарх му је одговорио: “Само немојте да нам одмажете, на тај начин ће те нам помоћи”. С обзиром на то да је Павле често пролазио поред чувене београдске кафане “Знак питања”, пришао му је један боем који је редовно долазио у кафану, очигледно, мало припит, и обратио се ријечима: “Ваша светости, нас двојица смо најбољи људи у Београду”, на шта му је патријарх одговорио: “Јесмо, ал кад попијемо, онда ништа не ваљамо”. Кад је фотограф Вицан Вицановић пожелио да фотографисе патријарха Павла, обратио му се ријечима: “Ваша свјетлости”, на шта му је патријарх одговорио: “Кад сам већ свјетлост, шта ће ти блиц?” Једном се патријарх у вријеме засједања Светог архијерејског сабора упутио на вечерње у Саборну цркву. Између Патријаршије и храма били су један до другог паркирани луксузни аутомобили. Патријарх је свој пратиоца упитао: “Чији су ово скупочјени аутомобили?” и добио одговор да су они власништво епископа СПЦ. Патријарх је на то казао: “О, Бог га видио, шта би

Тако је бесједио патријарх Павле

О Косову и Метохији

Шиптарске власти искористиле су прилике да своје непријатељство према Србима огласе као угроженост од њих, а припреме за свршени чин отцепљења да представе као нужност насилне заштите од "насиља". То је за мене једно од суштинских питања Косова. Толико векова претрајало је оно највредније што су Срби могли дати и што су дали у општу ризницу тековина човечанства.

✠

О кривици

Сви ми морамо да разбијамо ту фаму која је притисла српски народ, да је он изазвао рат, да врши масакр над другима. Сви морамо настојати да докажемо да није тако, да докажемо то својим животом, угледајући се на оне наше светле примере, а осуђујући оне који су учинили зло.

✠

О рату

Желео бих и настојају да учиним све што је могуће, само да дође до мира, да се прекине ово крвопролиће и несреће које сналазе све, и нас и муслимане и Хрвате. А ми смо браћа и по крви и по језику. На жалост, браћа која не знају шта раде. Е, да Бог нас помогне, да дођемо докле да будемо браћа која знају шта раде. Ово понављам стално и себи и другима. (1993)

✠

О злочинима

Православна црква осуђује злочине без обзира ком народу или којој вери они припадају. На несрећу, има злочина на свим странама. Само ће Божја вага моћи да измери колико их је на једној, а колико на другој страни. (1993)

✠

О српском народу

Сви људи схватају оно што је човечно, шта је опште људско у нама, а на страну чак оно што је хришћанско. Само, то није тако лако извршити. Бити човек у свакој прилици и свакој неприлици, поступати и реаговати на нељудске поступке људски, за то треба огромна снага. Ту снагу је наш народ имао, не генералишем, јер је било и друкчијих људи, али говорим о нама као целини, као онима који су најбоље ту ствар у нашем народу осећали и тако поступали. Оно што је нас одржало је то да смо знали поступати као људи, то је битна особина српског народа.

✠

Апел за мир

Апелујем на све заједно, Србе, Хрвате и муслимане да престану са узајамним уништавањем и разарањем своје земље и добара. Зло и мржња рађају само ново зло и мржњу. Ако би се, не дај Боже, и најљубљем непријатељу, овај рат наставио, из њега ће само ђаво и зло изаћи као победници, а никако људи и народи. (мај 1995.)

тек возили да нису дали завјет скромности?"

Остала је позната и анегдота када се патријарх једном упутио на Баново брдо, на службу у цркву, а пратилац му понудио да се одвезе аутомобилом. Павле је одбио, а нападсјећање пратиоца да је можда мало незгодно да иде градским аутобусом, јер је љето и жене иду прилично разголићене на

Аду Циганлију, патријарх је кратко одговорио: "Свако види оно што хоће..."

Једном приликом су на ручку у Патријаршијском двору један до другог сједили патријарх Павле и владика Стефан. На столу је била чинија са маслинама. Сви присутни знали су да се патријарх држи свог начела да је људском организму потребно до шест

маслина, не више. Владика Стефан је захватио осам, те је шаливо упитао патријарха: "Ваша светости, ја захватих двије више, шта да чиним?" Патријарх му је одговорио: "Сад узми то што си захватио, а сутра узми двије мање..."

(Из специјалног додатка "Pressa", поводом смрти патријарха Павла)

САХРАНА

Његова светост патријарх српски господин Павле сахрањен је 19. новембра у манастиру Раковица, код Београда, по његовој сопственој жељи. Пјесмом "Христос воскрес", коју је изводио хор Српске патријаршије, затворен је ковчег и патријарх Павле је сахрањен у порти манастира Раковица. Помен је служио васељенски патријарх Вартоломеј с архијерејима СПЦ, а потом се обратио представник Руске православне цркве с поруком руског патријарха Кирила да је "отишао духовни пастир, храбри бранилац вјере и православља и да је мирно отишао у небеске просторе да тамо заступа цијели православни свијет". Сахрани су присуствовали Борис Тадић, председник Србије, премијер Мирко Цветковић, Славица Ђукић-Дејановић, председница парламента, Војислав Коштуница лидер ДСС, Милорад Додик, премијер Републике Српске, академик Матија Бећковић и многи други. Ковчег су до гробног мјеста донијеле владике СПЦ, у пратњи црквених великодостојника и државних званичника, а на улазу у манастир било је неколико хиљада грађана с прислуженим свијећама, док су у првим редовима била дјеца. Земни остаци погавара Српске православне цркве Павла положени су поред гроба патријарха Димитрија, који је први патријарх након обновљене самосталности Патријаршије СПЦ, а на том

положају налазио се од 1920. до 1930. године. Према одлуци Одбора за сахрану, чин сахране у порти манастира Раковица обављен је без присуства јавности и медија. Сахрани је претходило служење опијела на платоу испред храма Светог Саве, у присуству више од пола милиона људи, црквених великодостојника више држава и државног руководства Србије, Републике Српске и Црне Горе, док је у директном преносу путем малих екрана испраћај пратило више милиона људи широм свијета. Опијело над отвореним ковчегом предводио је васељенски патријарх Вартоломеј, уз саслужење чувара трона СПЦ, митрополита Амфилохија, епископа СПЦ и великодостојника православних цркава из цијелог свијета. Митрополит Амфилохије је, након читања Јеванђеља, узнио молитву Богу да слугу свога Павла, који је уснуо с надом у васкрсење и живот вјечни, упокоји у наручје Аврама и Исака и Јакова и да га удостоји у свом небеском храму и прими у славу анђела, пошто га је код људи украсио духовним достојанством. Борис Тадић се захвалио свим државницима и црквеним великодостојницима који су дошли да испрате патријарха Павла и одају му почаст, и у име српског народа изразио захвалност патријарху Павлу што је увијек постојао и постоји својим дјелом и ријечима да "увијек будемо људи и никада на зло других не одговоримо злом у себи".

Кратким бесједама на својим језицима од патријарха Павла опростили су се и остали великодостојници православних цркава из свијета, након чега је, по православном обичају, ковчег обнесен око Храма, а потом се колона аутомобила упутила према манастиру у Раковици, гдје је обављена сахрана. Светосавски плато био је мали да прими ријеку народа из уже Србије и с Косова и Метохије, из Републике Српске, Црне Горе, српске дијаспоре и цијелог свијета, међу којима је било доста младих и дјеце, па је доста људи присуствовало опијелу по околним улицама, држећи прислужене свијеће. Осим православних црквених великодостојника из цијелог свијета, опијелу су присуствовале високе делегације Ватикана, Конференције европских цркава, те великодостојници Исламске и Јеврејске заједнице у Србији. Опијелу је присуствовало и цијело руководство РС, предвођено председником Рајком Кузмановићем, те српски представници у органима БиХ, предвођени чланом Предсједништва БиХ Небојшом Радмановићем и председavajuћим Савјета министара БиХ, Николом Шпирићем. Медији су процијенили да је сахрани присуствовало више од 600.000 вјерника и грађана.

Почаст патријарху

Опијело испред храма Светог Саве

Делегација Српске на сахрани патријарха

Влада и председник Србије одају почаст патријарху

САНУ

Српска академија наука и умјетности оцијенила је да је смрћу Његове светости патријарха српског Павла Србија изгубила великог човјека, али и добила значајан камен темељац своје историје и путоказ наступајућим генерацијама.

- Србија и српски народ изгубили су један од стубова националног бића, великог борца за правду, истину и веру. Патријарх Павле је својим примером утицао на многе грађане Србије, без обзира на веру и националност - наводи се у саопштењу САНУ и њеног председника Николе Хајдина. У саопштењу се наводи да је патријарх Павле био, како је и апостолима речено, "Свјетлост свијету", проповиједājuћи људскост, толеранцију и све изворне хришћанске норме чинећи добро свима а зло никоме.

- У одсудним тренуцима за српски народ и државу предано се залагао за очување вере и нације инсистирајући на уважавању различитости - истиче се у саопштењу.

Рабин Исак Асиел

Рабин Јеврејске заједнице Србије Исак Асиел нагласио је да је Његова светоста патријарх српски Павле био оличење библијске доброте, благодати и самилосне љубави којом је његова личност зрачила и обливала сваког ко је био у његовом присуству.

- Прави је благослов био што смо имали ту заслугу да у најтежим годинама по нашу заједничку отаџбину управо патријарх Павле буде духовни лучоноша свима нама подједнако, без обзира на веру и нацију. У име Јеврејске заједнице Србије изражавам наше најдубље саучешће свим архијерејима, свештеницима, монасима, монахињама и вјерницима Српске православне цркве. Ваш бол је и наш бол, ваш губитак је и наш губитак. Господ је његово наслеђе и нека му душа буде свезана у Свежњу Живота - истакао је рабин Исак.

Исламске заједнице у Србији

Поводом смрти патријарха Павла, телеграме саучешћа Српској православној цркви и православним вјерницима, упутили су и представници обје Исламске заједнице у Србији

- Његова мисија поруке мира које је упућивао у најтежим временима враћале су наду у боље сутра и у неопходност заједничког живота и толеранције међу различитим народима и културама", наводи се у телеграму реиса Исламске заједнице Србије Адема Зилкића.

Председник Мешихата Исламске заједнице у Србији главни муфтија Муамер Јусуфспахић рекао је да је смрт патријарха Павла ненадокнадив губитак за СПЦ, јер је у питању човјек који је потврдио досљедност сопственој духовности и склад између дијела, ријечи и увјерења, што је ријеткост у савременом свијету.

Председник Мешихата Исламске заједнице у Србији главни муфтија Муамер Зукорлић изразио је увјерење да ће СПЦ наћи начина да изабере новог поглавара који ће водити цркву у складу са њеним циљем и интересима, као и интересима свих грађана, пошто је у питању најутицајнија вјерска институција у држави.

Почасни реису-улема Исламске заједнице Србије Хамдија ефендија Јусуфспахић у своје лично име упутио је телеграм саучешћа свим великодостојницима СПЦ и православним вјерницима.

- Мој пријатељ, блаженопочивши патријарх је обележио време у којем је живео и постао својеврстан симбол православне Цркве и православног верника. Његов одлазак на бољи свет представља велики губитак - истиче се у Јусуфспахићевом телеграму саучешћа. Јусуфспахић је нагласио да је патријарх Павле отишао на бољи свијет, а иза себе је оставио лијеп помен и доказ да велики људи никада не умиру.

Спомен црква у Козарској Дубици

КОЗАРСКА ДУБИЦА
ЧЕТРНАЕСТОГОДИШЊИЦА ОДБРАНЕ
ЗАПАДНОКРАЈИШКИХ ОПШТИНА
ОД ХРВАТСКЕ АГРЕСИЈЕ

ИСТОРИЈА КРВЉУ ИСПИСАНА

Битка за одбрану западнокрајишких општина једна је од најзначајнијих у новијој историји српског народа и ово је мјесто на којем је одбрањена Република Српска - истакнуто је 20. септембра у Козарској Дубици на централној манифестацији обиљежавања 14. годишњице одбране западнокрајишких општина од хрватске агресије у 18. и 19. септембра 1995. године

Обиљежавању годишњице присуствовали су Милорад Додик, председник Владе Републике Српске, Раде Ристовић, министар рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, Пантелија Ђургуз, председник Борачке организације РС, делегације свих нападнутих општина, посланици Народне скупштине РС, породице страдалих војника и цивила као и бројни грађани.

Милорад Додик, премијер Српске рекао је овом приликом да се сада води политичка борба за идентитет српског народа у БиХ и опстанак Српске, слично као и у септембру 1995. године када је она војно одбрањена од хрватске агресије.

- Републику Српску смо градили крвљу и то најбоље зна народ западнокрајишких општина. Та историја наше борбе никада не смије бити заборављена, упркос томе што нам намећу неке друге аршине историје која није базирана на истини, чињеницама и правди - нагласио је премијер Додик и поручио да се БиХ не може градити на штету Републике Српске и идентитета српског народа.

- Ми нисмо босански Срби, већ Срби који живе и воле Српску, а нашим погинулим одујемо се вјеровањем да оvdје треба да

живе Срби - нагласио је Додик. Коментаришући чињеницу да за злочине Хрватске војске почињене у агресији на западнокрајишке општине до данас нико није одговарао, Додик је истакао да званичне институције БиХ нису заинтересоване за накнаду штете и кажњавање злочина над српским народом.

- Догађаји у западном дијелу Републике Српске, који су имали обиљежје хрватске агресије, сигурно су у протеклим временима третирани као патриотски чин, а не злочин, па из свега тога произилази да ти органи у БиХ не могу и неће да прихвате чињеницу да је оvdје само у неколико дана убијено више од стотину људи, међу којим значајан број цивила, и да је учињена значајна материјална штета - рекао је Додик.

Председник Одбора за његовање традиције ослободилачких ратова и министар у Влади РС, Раде Ристовић, у свом обраћању, истакао је да злочини почињени над српским народом не могу и не смију бити заборављени и да, као народ, можемо бити поносни на своју историју.

„Српски народ овог краја поносно је и јуначки стао у одбрану својих нападнутих огњишта и из те борбе изашао као побједник. Српски

народ се није дао и извојевао је побједу, због чега је Република Српска данас стабилна категорија, а српски народ ће опстати на овим просторима

Наша борба да се починиоци и извршиоци злочина почињених над српским народом у посљедњем одбрамбено-отаџбинском рату, изведу пред лице правде, не смије престати, ми у тој борби морамо истрајати до краја.“ - истакао је Ристовић.

Подсјетивши да су у одбрану нападнутих општина уложене велике жртве, Пантелија Ђургуз је нагласио да је прича о Републици Српској започела управо оvdје.

- Битка за Поуње и Поткозарје је била пресудна битка за Српску. Такав сјај има само борба за коридор живота, с том разликом што је она вођена на почетку, а одбрана западнокрајишких општина на самом крају одбрамбеног рата - истакао је Ђургуз.

Нино Јауз, начелник Козарске Дубице изразио је жаљење што агресија Хрватске војске још увијек није кажњена.

- Народ Козарске Дубице са поносом може да каже да је те 1995. године бранећи своје куће бранио Републику Српску, јер да ова општина, као и Костајница, Градишка и Нови Град нису одбрањене, питање је како би био

ријешен статус Републике Српске у Дејтону - казао је Јауз.

У оквиру обиљежавања ове годишњице, владика бањолучки Јефрем, уз саслужење свештеника парохије дубичке, освештао је спомен-храм Свете Петке у Козарској Дубици у чијој су унутрашњости плоче са именима више од 200 погинулих дубичана. У изградњу храма Министарство рада и борачко-инвалидске заштите уложило је око 150.000 марака, општина око 50.000, а изградњу су помогли и остали донатори. Кумови храма су Пантелија Ђургуз, Раде Ристовић и Бошко Томић, бивши министар рада и борачко - инвалидске заштите.

Парастоси
Обиљежавање четрнаесте годишњице одбране западнокрајишких општина започело је служењем парастоса и полагањем вијенаца на спомен - обиљежје које је подигнуто у част страдалим војницима и цивилима у агресији Хрватске војске 18. септембра 1995. године, у Козарској Дубици.

Парастоси су од 11.00 часова истовремено служени у свим нападнутим општинама у западном дијелу РС, Козарској Дубици, Костајници, Новом Граду и Градишци. На спомен-обиљежје у Козарској Дубици вијенце су

Обиљежавању присуствовао и премијер Милорад Додик

Кумови храма: Пантелија Ђургуз, Раде Ристовић и Бошко Томић

положили преставници Борачке организације Републике Српске, делегација општине и Општинске борачке организације, делегација СУБНОР-а, припадници полицијске станице и представници политичких партија, те бројни чланови породица настрадалих и грађани Козарске Дубице. Нино Јауз, начелник општине Козарска Дубица подсетио је

том приликом да је одбрана западнокрајишких општина један од најзначајнијих догађаја у новијој историји српског народа, те да обзиром на његову величину и број жртава, будући нараштаји морају бити упознати с тим и да не допустити да се забораве у агресији почињени злочини. - Припадници регуларне војске Хрватске, прије тачно четрнаест

ШКОЛСКИ ЧАС

Поводом херојске одбране града у козарскодубичким школама наставници дјеци држе час сјећања.

- То су дани, које ни један Дубичанин нити Дубичанка неће заборавити. Тај страх који смо осјетили за животе својих и властите животе и за наш град, мислим да ће трајати док живимо. Искрено сам срећна што ова дјеца којој данас предајем не памте тај страх. Они су имали само годину дана. Били су у повојима или су правили прве кораке. Нећемо их поштедјети сјећања! Нек знају кроз шта је прошао наш град и нека знају да су за овај град, четрдесет и четири наша суграђанина, у једном дану, положила животе!

Ово јесте дан који не треба да шири мржњу, али, ово је дан којег се морамо присјетити и о којем морамо говорити с пуно љубави и поштовања - овом приликом изјавила је професор Гордана Латинковић

Костајница

ДАН ПОНОСА

Поводом обиљежавања четрнаесте годишњице агресије Хрватске на западнокрајишке општине Републике Српске делегације општинске борачке организације, породица погинулих и општине Костајница положили су вијенце и цвијеће на спомен-обиљежја у градском парку, као знак сјећања на погинуле цивиле и борце, а у Храму свете Тројице служен је парастос и запаљене свијеће. Командант борбене групе "Баљ" и одбране Костајнице из септембра 1995. Душан Ђенадија рекао је да увијек, са истим поносом, 18. септембра долази у Костајницу.

- На одбрану од агресије требамо бити поносни, јер је Костајница у том моменту показала велику одређеност опстанку на овом простору, што је дало додатни мотив борцима, и непријатељ код Костајнице није имао никаквих успеха у покушају преласка преко ријеке Уне - нагласио је Ђенадија.

година, извршили су агресију на општину Козарска Дубица и на наш народ, у покушају да заузму ову територију, раставе становништво и над њим почине злочин - истакао је Јауз и додао да је територија општине Козарска Дубица одбрањена храброшћу Дубичке бригаде Војске Српске која је дала велики допринос на многим ратиштима у РС.

Он је истакао да би, да је дошло до даљег продора хрватске војске у Козарској Дубици, Костајници, Новом Граду и Градишци у питање била доведена судбина Српске. Пантелија Ђургуз, предсједник Борачке организације Српске истакао је да је одбраном западнокрајишких општина у септембру 1995. године, "Република Српска дописана у Дејтонски споразум".

- Тек након одбране на Уни, у Дејтону је уписана, односно, дописана РС, јер тада није била у варијанти и тога морамо бити свјесни. Морамо радити на томе да и будуће генерације буду упознате са овим догађајем, а све са циљем очувања РС - рекао је Ђургуз.

Присјећајући се тих септембарских дана ратне, 1995. године, предсједник БОРС-а, који је у вријеме напада вршио дужност команданта одбране града, рекао је да је ово била једна од пресудних битака, величанствена и кристално чиста по свим елементима садржаним у извођењу акције одбране западнокрајишких општина.

- Само на Козарску Дубицу је тог дана артиљеријском канонадом пало између 3.500 и 5.000 пројектила. Поред тога и поред звјерских убијања која су

извршили припадници хрватске војске, наша војска и наш народ нису учинили ни један потез у правцу освјете нити било какво дјело које не иде уз част српског војника и због тога сам, као командант одбране града, изузетно поносан. Ова битка је по значају у истом рангу са битком за пробој коридора. Овдје није било шансе за други покушај и зато је ово била одсудна битка за наш народ и за наше просторе.

Према подацима Центра за истраживање ратних злочина Републике Српске, у агресији Хрватске војске 18. и 19. септембра 1995. године на подручју четири пограничне општине Републике Српске: Козарске Дубице, Новог Града, Костајнице и Градишке, на изузетно бруталан начин убијена су 104 цивила и војника, те причињена огромна материјална штета.

Представници Борачке организације општине Козарска Дубица наводе да су, у само два дана трајања хрватске агресије, 18. и 19. септембра 1995. године, у овом граду од дејства нападачке артиљерије и у непосредним борбама погинула 44 лица - 32 припадника Дубичке бригаде Војске РС, али и 12 цивила, који су се случајно затекли на путу уз ријеку Уну.

За злочине хрватске војске почињене током агресије на територији западнокрајишких општина РС до данас нико није одговарао, упркос томе што су први извјештаји о почињеним ратним злочинима против цивилног становништва надлежним институцијама поднесени још 1996. године.

Учесници трибине

Радомир Граонић

Истину на видјело!

Радомир Граонић, потпредседник Одбора за његовање традиције народноослободилачких ратова Српске, подсетио је да је Влада Републике Српске Дан одбране западнокрајишких општина од хрватске агресије уврстила у 18 догађаја од посебног значаја за Српску. Он је рекао да је циљ Одбора да буде документована истина о страдању српског народа на простору цијеле БиХ и нагласио да је битка за одбрану западнокрајишких општина била битка на коју РС мора бити поносна. "Наша дјеца због притиска међународног протектората не могу да уче у школама и у својим уџбеницима о новијој историји, односно о протеклом отаџбинском рату. Како ће знати шта се то десило

САМИ СМО СЕБЕ ДОПИСАЛИ

Борачка организација Републике Српске је 19. септембра, у оквиру обиљежавања Дана одбране, у Дому културе у Козарској Дубици организовала јавну трибину на тему „Одбрана западнокрајишких општина од хрватске агресије, 18. и 19. септембра, 1995.“ Учесници трибине били су Јанко Велимировић, в.д. директора Центра за истраживање ратних злочина РС, Симо Тушевљак, координатор тима МУП-а РС за истраживање ратних злочина, пуковник Бране Гајић, Бранко Пралица-командир интервентног вода полицијске станице у Козарској Дубици и Пантелија Ђургуз, командант одбране града Козарска Дубица-септембра 1995.

Поред учесника трибине, присутне су поздравили и пригодним говорима обратили се, Радомир Граонић, замјеник председника Одбора за његовање традиције ослободилачких ратова и помоћник министра у Влади РС те у име града-домаћина ове манифестације,

Јанко Велимировић Документација скупља прашину

Јанко Велимировић, вршилац дужности директора Центра за истраживање ратних злочина Републике Српске, рекао је да Хашки трибунал није уважио обимну документацију о почињеним злочинима у агресији Хрватске војске на западнокрајишке општине Српске у септембру 1995. године. Он је потврдио да Тужилаштво БиХ располаже свим доказима и документима о материјалној штети

причињеној у агресији Хрватске војске на општине Козарска Дубица, Нови Град, Костајница и Градишка. Али, ни до данас, из те правосудне институције нема повратних информација да ли се уопште ради на том предмету.

“Опште прихваћено мишљење међународних фактора је да је српски народ извршио агресију у Босни и Херцеговини а ни у домаћој ни међународној јавности се не говори о агресији хрватске војске која је у току рата почињена више пута. Добра је ствар да смо ми, што се тиче ове операције и њених посљедица, урадили готово све. Наравно, може се то још проширивати изјавама сведока и новим доказима, али, без обзира што смо све припремили, Тужилаштво још увек ову хрватску агресију није ставило у процедуру и нико још увек није одговарао за оно што се десило. Такође је проблем што и не знамо да ли ће и када ово питање доћи на ред. Тужилаштво БиХ се оправдава како се у овом случају ради о починиоцима злочина и извршиоцима из друге државе. Али, Сплитски споразум који је потписан претходно, у јулу 1995. године, даје нам за право да сматрамо одговорнима не само републику Хрватску, него и Федерацију Босне и Херцеговине јер су тај споразум потписали и највиши представници обје државе. Један од актуелних потписника, још увек активан у политици је Харис Силајџић и њега сматрамо одговорним за оно што је уследило након потписивања Сплитског споразума-односно одговорним за почињене ратне злочине.”

Нино Јауз

Некажњени злочини

Нино Јауз, начелник општине Козарска Дубица, рекао је да напад регуларне Хрватске војске на територију западнокрајишких општина до данас није дефинисан као агресија, прије свега зато што БиХ, у којој се налази и Козарска Дубица, није признала тај злочин.

Преплављују нас многе емоције данас, када се сјетимо тог злочина 18. и 19. септембра 1995. године. Много туге, али и поноса и снаге овог народа. Туга за свима онима који су страдали, изгубили животе, туга за страдалом дјецом, цивилима, нашим борцима. Понос зато што је српски народ показао да умије и зна и хоће да брани своја огњишта и да их никада неће напустити. Нино Јауз, начелник општине Козарска Дубица, који је овом приликом рекао да напад хрватске регуларне војске до данас није дефинисан као агресија прије свега зато што БиХ као држава није признала тај злочин и додао: “Преплављују нас многе емоције данас, када се сјетимо тог злочина 18. и 19. септембра 1995. године. Много туге, али и поноса и снаге овог народа. Туга за свима онима који су страдали, изгубили животе, туга за страдалом дјецом, цивилима, нашим борцима. Понос зато што је српски народ показао да умије и зна и хоће да брани своја огњишта и да их никада неће напустити. Општина Козарска Дубица жели да прикупи и објелодани сав доказни материјал да би целокупна јавност била упозната са чињеницом да је у септембру 1995. године Дубица спријечила понављање голготе из 1941. године коју су починили исти злочинци - истакао је Јауз.

у Козарској Дубици и у другим дијеловима наше отаџбине тих година ако им не причамо о томе? Зато смо се оприједелили да о томе говоримо и да те значајне датуме за новију историју српског народа и на овај начин обиљежавамо.” Истакао је, овом приликом, Граонић.

Симо Тушевљак

**Документована
злодјела**

Симо Тушевљак, координатор Тима МУП-а Републике Српске за истраживање и документовање кривичних дјела ратног злочин, нагласио је да међународна заједница свјесно бјежи од тога да је регуларна Хрватска војска овдје починила злочине, јер знају да би таквим признањем на видјело изашла и улога њихових представника у тим злочинима.

„Међународна заједница свјесно бјежи од тога да је регуларна војска републике Хрватске овдје починила злочине, јер ће тада изаћи на видјело и њена улога у тим злочинима. МУП Републике Српске је до данас сачинио 855 службених извјештаја против 7.139 лица због злочина над 22.148 жртава из реда српског народа. Када говоримо о броју жртава не говоримо о погинулим припадницима војске Републике Српске, него говоримо о лицима која су искључиво жртве ратног злочина у протеклом рату. МУП РС је документовао комплетну агресију републике Хрватске на БиХ од 1991.-1995. године, која је сво то вријеме непрекидно трајала, а још увек није процесуирана ни једна једина пријава против припадника хрватске војске.“

Ко зна гдје би данас били-са трибине у Козарској Дубици

У ДЕЈТОНСКИ СПОРАЗУМ

Пантелија Ђургуз, предсједник БОРС искористио је трибину у Дубици да јавност упозна са режијом злочина које су заједнички српском народу припремали тог септембра неки међународни представници и домаћи потписници тзв. Сплитске декларације. Да би се стекла потпуна слика свих догађања потребно је направити ширу елаборацију дешавања, а на глобалном плану поредати учеснике и њихову улогу и мјесто у свему томе-рекао је Ђургуз. Кренућу од поставке међународне заједнице.

Под један: рат завршити по сваку цјену до краја 1995. године

Под два: помоћи Хрватској, снагама Армије БиХ и Хрватског вијећа одбране (ХВО) у Босни и Херцеговини и то: војно-стручно, технички, материјално-финансијски, и томе слично.

Под три: у љето и јесен 1995. године извести војну операцију на простору Хрватске и западном дјелу БиХ, а на осталим дјеловима фронта везивати снаге Војске Републике Српске.

Под четири: ријешити војно-дипломатски да се Савезна Република Југославија (СРЈ) не мијеша војно на том простору.

Под пет: уз војну операцију присилити војно и политичко руководство Срба у СРЈ и Босни и Херцеговини и Хрватској, да пристану на захтјеве и услове за завршетак рата.

Под шест: прије почетка војне операције понудити зарађеним странама дипломатско рјешење, план 3-4, и подјелу БиХ 51:49, а ако српско руководство не

прихвати, рат завршити војно-дипломатски. У реализацији ове поставке разрађене су двије варијанте:

Прва варијанта: Пораз Срба у Хрватској и Босни и Херцеговини, што подразумева порази Војске Републике Српске Крајине и Републике Српске и то у неколико фаза: прва фаза, од 10 до 15 дана изводи се акција позната као "Олуја". Циљ јој је поразити Војску Републике Српске Крајине и изаћи на авнојевске границе Републике Хрватске, осим у Барањи и Источној Славонији и деблокирати Бихаћ, тачније зону Петог корпуса АБиХ, а потом изаћи на ријеке Саву и Уну, те градове, Гламоч, Грахово, Дрвар, Мркоњић Град, Кључ и Петровац.

друга фаза: од 15 до 20 дана, прегруписавање снага хрватске војске и Хрватског вијећа одбране, те Армије БиХ на западно ратиште, те заузети градове: Сански Мост, Нови Град, Козарску Дубицу, Костајницу и Приједор и изаћи на ријеку Врбас.

трећа фаза: од седам до 10 дана, наставити борбена дејства уз увођење свјежих снага и изаћи на ријеку Босну.

четврта фаза: мирна реинтеграција источног дјела Босне и Херцеговине, и источне Славоније, уз долазак и присуство међународних снага, око 40.000 војника. По овој варијанти српски народ из Хрватске и западног дијела Босне и Херцеговине се пресељава у Савезну Републику Југославију и тај чин назван је, никако другачије него "хумано

пресељење становништва".

Друга варијанта: У случају половичног војног рјешења, пораз Војске Републике Српске Крајине и дјелимичног успјеха на западном дјелу ратишта у Босни и Херцеговини, присилити руководство Савезне Републике Југославије и војно-политичко руководство босанских Срба да пристану на Дејтонски споразум са односом подјеле територије 49:51, уз међународне снаге које ће имплементирати мир, ИФОР, а потом стабилизovati стање у Босни и Херцеговини, СФОР.

Ова варијанта је условна јер зависи од прве и она захтјева дужи период од пет до 10 година, велико ангажовање војних међународних снага и велике материјално-финансијске издатке међународне заједнице. Осим тога, завршава без побједника и пораженог, па је самим тим теже ријешити односе између три народа у БиХ, као и изглед и уређење будуће државе БиХ. У чему се налази основ за ове варијанте? Прије свега у претходним разговорима са руководством Хрватске и Босне и Херцеговине и Савезне Републике Југославије, а и руководством Срба у Хрватској и у Босни и Херцеговини, Вашингтонском споразуму и Сплитској декларацији.

Присјетимо се мало какав је био исход.

Прва фаза, постигнута је потпуно у Републици Српској Крајини, пораз Војске Републике Српске Крајине и "хумано пресељење" становништва

у Србију. Савезна Република Југославија, сјећамо се, није се умјешала у сукоб. Због снажног отпора на западно-крајишном ратишту, у првом реду на влашићко-купрешком правцу и благовременим формирањем Оперативне групе 10, деветог августа 1995. године, на православни празник Пантелиндан, са командом у Приједору, успостављен је сјеверо-западни фронт на ријекама Уни и Сави, и обједињена граница према Републици Хрватској и спријечен прелазак Хрватске војске у БиХ. Овакав развој ситуације Хрватска и руководство Федерације БиХ нису очекивали, тако да су им недостајале додатне снаге, па је тако прва фаза операције неуспјешна у Републици Српској, осим што су заузели Гламоч, Грахово и Крпулу на Уни.

Због таквог исхода борбених дејстава, практично прва и друга фаза се спајају. Хрватска војска, ХВО, а и Армија БиХ, из које су ангажовани Седми корпус, Пети корпус, и дјелови Трећег корпуса, прегрупишу снаге и координирају борбена дејства са сјевера главним снагама, а помоћним са југа и запада на Крајишном ратишту. Подршку врше Снаге НАТО-а за брза дејства као и авијација НАТО. Од осмог до 15. септембра. 1995. заузимају, Дрвар, Петровац, Кључ, Јајце, Шипово, избијају на линију ријека Угар - Лисина - Димитор, гдје их заустављају снаге 30. пјешадијске дивизије. Истовремено на сјеверном фронту Хрватска војска у садејству Петог корпуса

Нино Јауз: Начелник општине Козарска Дубица

Пантелија Ђургуз: Елаборација злочина у Поуњу

АБиХ прелази у напад са циљем да оствари другу фазу на сјеверу Републике Српске преласком ријека Уне и Саве.

Циљ дејства операција:

На ширем фронту, уз јаку артиљеријску подршку, дејство авијације, насилно прећи преко Уне и ријеке Саве и остварити мостобране у рејонима, Нови Град уз ушће ријеке Сана у Уну, Костајници, Козарској Дубици, према Јасеновцу и Градини, низводно од ушћа ријеке Уне у ријеку Саву и у Јабланцу. По остварењу мостобрана на ријечи Уна и Сава, главним снагама продужити на правцу Нови Град - Приједор, Козарска Дубица - Приједор, а помоћним снагама Јасеновац - Горњи Подградци - Топола и Дубица - Моштаница - Мраковица и избити на линију Приједор-Мраковица - Лисина, продужити дејство према Тополи и Лакташима и Бања Луци и избити на ријеку Врбас. Остварењем друге фазе регруписати снаге и прећи за седам до десет дана на остварење треће, заврше фазе. Снаге са којима је располагала Оперативан група 10 Приједор: Прва новска бригада, Прва лака прњаворска пјешадијска бригада, дјелови, један до два батаљона, 43. приједорске моторизоване бригаде, 11. дубичке бригаде, Прва лака пјешадијска бригада Градишка, Прва лака пјешадијска бригада Србац, пјешадијски батаљон наставно-школског центра "Рајко Балаћ", снаге МУП-а, раднички батаљони радне обавезе, мјесно становништво преко 50 и 60 година.

Распоред снага: у рејону Будимлић Јапра - Рудице испод Новог Града и долине ријеке Јапра налазе се снаге новљанске пјешадијске бригаде са снагама 16. моторизоване и мјешовитим батаљоном 43-е, којим је командовао Борислав Бојић. Борбеним дејством руководио је пуковник Топић. Од ушћа ријека Сана - ријека Уна до Добрљина, Прва лака пјешадијска бригада Прњавор, којом је командовао потпуковник Живковић.

Од Костајнице, од Добрљина до села Петриња, батаљон 43. моторизоване бригаде, пјешадијска чета Новљанске бригаде и радничка чета, командовао мајор Душан Ђенадија.

Од села Петриња, село Бачвани, преко Дубице, Јасеновац, Доња Градина, Јабланац, искључно Орахова, снаге 11. пјешадијске бригаде, раднички батаљон и мјесно становништво, командант пуковник Пантелија Ђургуз. Од Јабланца, Градишка, Бардача, Прва лака пјешадијска градиска бригада и батаљон из Лакташа, пуковник Гвозден и потпуковник Грубишић. Од Бардаче - Србац - Кобаш, село Трстеници, Прва лака пјешадијска бригада Србац, пуковник Сувајац. Команда ОГ 10 у Приједору, командовао генерал Момир Зец.

Ток борбених дејстава: у току ноћи 17. на 18. 09. 1995. године, припадници "Црних мамби", специјалне јединице Хрватске војске, користе ратно неискуство људства које је било са наше стране, већина преко 60 година

и успостављају мостобране у рејону Нови Град, низводни ријека Уна - "Лигношпер", као и у Козарској Дубици, ушће канала Бињачка - текстилна фабрика "Кнежопољка".

Ујутро на читавом фронту од села Рудице, Новог Града, до Српца, отпочињу општа борбена дејства. Жестоке борбе воде се у рејонима мостобрана гдје наше снаге успјешно блокирају мостобране и спречавају ширење успјеха и увођење јачих снага, односно, другог борбеног ешалона, као и продужетак ратних дејстава непријатеља.

Снаге у Костајници, Градишци, Јабланцу, већ на ријекама елиминишу њихове снаге и наносе им велике губитке. Непријатељске снаге у мостобранима чине злочине над цивилним становништвом, звјерским убијањем и мучењем, а од дејства артиљерије по градовима и по дубини територије страдао је велики број цивила и почињена огромна материјална разарања.

Након почетног успјеха непријатеља на дијелу фронта, наше снаге су извршиле регруписање у поподневним часовима 18.09. као и току ноћи 18. на 19.09. и ујутро 19.09. отпочеле општи напад уз снажну артиљеријску подршку, а у помоћ стиже пјешадијски батаљон школског центара "Рајко Балаћ", те наше снаге уз дејства авијације потпуно разбијају непријатеља и одбацују га преко ријека Уна и Сана и тако у потпуности спречавају намјеру непријатеља да овлада западом

Републике Српске и спречавају га да оствари циљ, односно другу фазу свога плана - избијање на ријеку Врбас.

Кратке карактеристике дешавања: командни кадар је био на предњем крају са борцима. Становништво се повукло само са предњег краја одбране и остало у зони борбених дејстава, што је допринјело да јединице чврсто и дуго држе положаје и на тај начин одбране народ и територију. Благовремено су донесене све одлуке за борбена дејства, садејство јединица је било на највишем нивоу, а систем руковођења и командовања је беспријекорно функционисао. Систем везе је такође био беспријекоран.

Спречавањем остварења друге непријатељске фазе, онемогућена је војна победа муслиманско-хрватске коалиције, односно избијање њихових снага на ријеку Босну (трећа фаза војног плана), чиме је искључена и четврта фаза тога плана, "хумано пресељење" Срба из БиХ у Србију и мирна реинтеграција источног дјела БиХ.

Наравно, због неуспјеха ових фаза, неуспјешна је била и комплетна прва варијанта међународне заједнице, чиме је она била присиљена да проведе другу варијанту свога плана, Дејтонски мировни споразум односно поједу БиХ у омјеру 49:51, уз довођење међународних војних снага за успоставу и стабилизацију мира, које су још у БиХ.

Нада Маркуц - РАНИЛОВИЋ

ИЗДВАЈАМО

ИЗ ОБРАЋАЊА ПАНТЕЛИЈЕ ЂУРГУЗА СКУПШТИНИ БОРС-А У БРЧКОМ

БЕЗ СРПСКЕ БИ СВЕ БИЛО БЕСМИСЛЕНО

И овом приликом не могу а да не кажем да нам Борачку организацију Републике Српске нико није подарио, она је плод иницијативе бораца, породица погинулих бораца и ратних војних инвалида, као и потребе да на себе преузме дио одговорности за организовану бригу о борачким категоријама, како би као невладине организације утицала на реализацију своја три основна програмска циља, а то су:

- давање свог пуног доприноса на заштити, очувању и изградњи Републике Српске и њених институција
- заштита и унапређење материјалног положаја борачких категорија и
- његовање тековина одбрамбено –отаџинског рата

Брига за Републику Српску је наша трајна обавеза, јер је она створена борбом српског народа и само она је гарант нашег опстанка на овом простору. Сва борба за наша права има смисла само уколико очувамо Републику Српску. Борци, ратни војни инвалиди и породице погинулих бораца и сви чланови Борачке организације, без било какве сумње, одлучни су да дају свој пуни допринос у очувању Републике Српске и њених институција у складу са дејтонским рјешењима. Борачку популацију не чине појединци и њихове судбине већ хиљаде судбина и људи које често живе у тешким животним условима. Ако се зна да према евиденцијама имамо преко 180.000 демобилисаних бораца, да тренутно статус РВИ има 37.600 лица, а да је број корисника породичне инвалиднице 34.000, све ово само по себи говори колико је битно да се положај ових категорија одржи изнад прага социјалне потребе. Година која ће ускоро бити иза нас, биће упамћена као једна од тешких година за Борачку организацију. Година у којој су видљиви притисци на РС, посебно везани за уставне промјене, година видљиве економске и финансијске кризе, година у којој су материјална примања стагнирала, људи остајали без посла, а социјални јаз се све више продубљивао.

Упркос томе резултати нашег рада видљиви су у области стамбеног збрињавања, а напредак је остварен и у ревизији права и статуса борачких категорија. Крај године треба да обиљеже припреме за почетак реализације пројекта самозапошљавања демобилисаних бораца, усвајање правилника о изради ортопедских помага, али и реализација захтјева ММФ-а око увођења имовинског цензуса у остваривању права на нека примања борачких категорија. У најтежем положају су демобилисани борци, посебно они који су без било каквих примања, дакле запослења, а њих је на заводима за запошљавање преко 28.000. Због тешког стања у коме се налазе демобилисани борци, покренуте су у 2009. години активности на реализација два пројекта самозапошљавања и то: један пројекат у области властитог пољопривредног газдинства у износу од пет милиона марака и један у области малог бизниса такође од пет милиона. Очекујемо да ће се до краја године дефинисати модалитети, услови и критеријуми за кориштење ових средстава, јер смо прије неколико дана од Владе добили информацију да ће у Инвестиционо-развојној банци Републике Српске бити отворена посебна кредитна линија која ће искључиво служити за додјелу средстава демобилисаним незапосленим борцима. Критеријуми за подјелу средстава биће ускоро прецизирани, али је јасно да ће приоритет бити незапослени борци прве и друге категорије. Такође и у 2009. години успешно су реализовани пројекти бањске рехабилитације, пројекат љетовања дјече на мору, пројекат помоћи борачким категоријама за лијечење. Значајни резултати остварени су и у области примјене Закона о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида. Програм стамбеног збрињавања у 2009. години, мада уз извјесне потешкоће, реализује се предвиђеном динамиком. Међутим, морам казати да је у 2009. години веома мало урађено

на плану проналажења погинулих и заробљених бораца а основни разлог лежи у чињеници да у овој области није усвојена јединствена стратегија тражења несталих, а и нема довољно предузетих активности од стране нашег одбора. Такође, више пажње морамо посветити истраживању ратних злочина почињених над нашим народом. У 2009. години органи борачке организације су анализирали и пратили рад Фондације Помоћ Бања Лука, која је пружила једнократне новчане помоћи за 80 корисника и додјелила шест стипендија дјечи у средњим школама и 20 студентима, а ради се о породицама из реда борачких категорија у стању социјалне потребе. Органи Борачке организације у 2009. години значајну пажњу посветили су раду Друштва за управљање ИФ БОРС ИНВЕСТ АД Бања Лука, како са становишта дефинисања политике, трансформације Фонда тако и са становишта очувања Друштва и Фонда. Општа економска криза у области пада цијена акција одразила се и на рад Друштва и вртоглав и драстичан пад вриједности акција. У области информативне активности, уз све потешкоће, лист "Српски борац" је излазио двомјесечно, а у области издавачке дјелатности подржано је неколико публикација у којима се Борачка организација појавила у улози суиздавача. Присутност Борачке организације и презентовање њеног рада у писаним и електронским медијима није још увијек на потребном нивоу, мада су помаци видљиви. Значајни кораци су учињени и на бољој презентацији Борачке организације путем наше интернет странице, као и писаним саопштењима путем медија. У остваривању програмских циљева и задатака, Борачка организација Републике Српске остваривала је и сарадњу са сличним организацијама у региону, као и са Свјетском федерацијом ветерана. Пред Борачком организацијом и у наредном периоду су поново нови изазови, те сагласно програмским

циљевима и задацима Борачку организацију, њена руководства на свим нивоима организовања и чланство, очекују неодољни задаци:

- брига за Републику Српску, за коју су дате хиљаде живота, јер само са Републиком Српском има смисла и наше постојање,
- даљња изградња Борачке организације као јединствене, невладине организације бораца, ратних војних инвалида и породица погинулих бораца, организација са афирмисаним статусом од јавног интереса.
- Борачка организација Републике Српске треба да одигра активну улогу у изради и доношењу једног броја прописа и законских пројеката, који ће сигурно утицати на поправку нашег материјалног положаја и улоге наше организације у друштву. Ту прије свега мислим на:
- Измјене и допуне Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца одбрамбено-отаџинског рата РС,
- Закон о изградњи и одржавању споменика и спомен обиљежја,
- правних оквира којима ће се дефинисати статус стамбених јединица изграђених реализацијом Програма стамбеног збрињавања,
- Потпрограм стамбеног збрињавања породица погинулих бораца и ратних војних инвалида за 2010. годину,
- Укључивање у израду и реализацију Социјалног програма у дијелу који се односи на борачке категорије.
- активности на оснивању центра ветерана рата Републике Српске, а у оквиру њега меморијално-документационог центра одбрамбено-отаџинског рата Републике Српске.
- Укључивање БОРС у активности рада Центра за истраживање ратних злочина у Републици Српској,
- Учествовање у даљој доградњи и функционисању издавања листа "Српски борац", раду Фондације "Помоћ" у складу са расположивим средствима као и Фонда "БОРС ИНВЕСТ" Бања Лука.

Права само истинским борцима

Мастило, Ђургуз и Ристовић

Фонд пензијско-инвалидског осигурања Републике Српске од 1. октобра одредио је нове износе пензија за 16. 800 корисника на основу рјешења о категоризацији бораца, рекао је Брано Симанић, помоћник директора Фонда за остваривање права, на конференцији за новинаре одржаној 10. новембра у Бањој Луци

Симанић је нагласио да је основни циљ био да се пензија одреди према категорији бораца, нагласивши да су неки корисници добили веће пензије, неки нешто мање, док је одређени број добио исти износ.

Пантелије Ђургуз, председник Борачке организације Републике Српске, рекао је да на овај начин у октобру уштеђено 665.848 марака у односу на септембар. Он вјерује да ће уштеде бити још веће, истичући да је анализа рађена на узорку од 17. 230 корисника, док око 40. 000 корисника користи право за загарантовану основицу кроз категорије.

- Циљ нам је био да се права одузму онима којима не припадају, те да се створи амбијент да се држава према истинским борцима одужи на адекватан начин - рекао је Ђургуз и подсетио да је ова иницијатива потекла од БОРС-а, који је у контакту са људима на терену дошао до сазнања да има пуно злоупотреба у коришћењу увјерења о дужини учешћа у рату у смислу остварења права

за загарантовану основицу приликом одласка у пензију. Он је рекао да 3. 667 корисника има мањи износ пензија, али да постоји могућност да неки од корисника нису успјели да заврше процедуру категоризације и њима је остављен простор да то ураде и остваре своје право. Он је додао да су 3. 803 корисника добила већу пензију од досадашње. Ђургуз је најавио нову

иницијативу БОРС-а коју ће ових дана, путем ресорног министарства, званично упутити Влади РС да се направе додатне измјене Закона о ПИО и примјени принцип "сваком по заслугама", и да се одвоје заслуге по основу рада и по основу рата.

Раде Ракуљ, председник Удружења пензионера Републике Српске рекао је да борци примају накнаде на терет пензионера који су радом стекли право на пензију.

- Право по основу рада и право по основу заслуга се мора одвојити једно од другог - рекао је Ракуљ и истакао да све посљедице носе пензионери. Симанић је подсетио да је Закон о измјенама и допунама Закона о пензијско-инвалидском осигурању ступио на снагу 12. августа, појаснивши да је ријеч о поновном одређивању пензија корисника који имају учешће у ВРС на основу рјешења о категоризацији бораца, по службеној дужности и у складу са Законом, почев од 1. октобра.

Он је рекао да је Фонд о томе обавијестио све своје кориснике уз јулску, августовску и септембарску пензију, подсетивши да је сваки борац морао доставити Фонду ПИО рјешење о категоризацији на основу којег се поново одредио износ пензије.

Допис

Пантелија Ђургуз упутио је 11. новембра допис Зорану Мастилу, директору Фонда ПИО РС, од којег тражи отклањање уочених пропуста службених лица у филијалама и експозитурама Фонда у поступку спровођења Закона о измјенама и допунама Закона о пензијско-инвалидском осигурању.

- БОРС ће тражити одговорност појединих службеника Фонда ПИО РС зато што је борцу прве категорије ВРС смањена пензија, који је у претходном обрачунавању имао рјешење и документацију о категоризацији - рекао је Ђургуз и навео да се Борачкој организацији РС у поступку спровођења Закона о измјенама и допунама Закона о пензијско-инвалидском осигурању обратио један број пензионера, који указују на одређена поступања службених лица у филијалама и експозитурама Фонда ПИО РС.

Председник БОРС-а је рекао да службеници Фонда ПИО РС за одређивање породичне пензије по основу погинулог борца за један број пензионера - демобилисаних бораца траже рјешење о категоризацији, што је супротно одредби члана 30 Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца одбрамбено-отаџбинског рата РС.

- За одређен број ових пензионера, чија је категоризација извршена у ранијим годинама, беспотребно се тражи увјерење о учешћу у рату - истакао је Ђургуз.

Према његовим ријечима, уколико службено лице Фонда ПИО РС посумња у ваљаност таквог рјешења, у том случају треба да затражи да странка донесе клаузулу о правоснажности која не може бити старија од три мјесеца.

Он је рекао да је један број пензионера указао на неадекватно поступање службених лица у филијалама Фонда ПИО РС која их упућују у Борачке организације, наводећи да је БОРС допринијела оваквим законским рјешењима.

- Општепозната чињеница је да се БОРС само залагала да законска рјешења буду правична за истинске борце - закључио је Ђургуз.

Министар Ристовић у мисији добре воље

РЈЕШЕЊА И КЉУЧЕВИ ЗА СТАНОВЕ НЕЗБРИНУТИХ

Србац

Министар је обрадовао и породице погинулих бораца и РВИ у Српцу гдје је уручио рјешења и кључеве за смјештај четири породице погинулих бораца и три породице ратних војних инвалида у згради која је изградњена заједничким средствима Владе и општине Србац.

Ристовић је рекао да је Влада РС за изградњу овог стамбеног објекта издвојила 280.000 марака, а општина обезбиједила плац и потребну инфраструктуру. - Ово треба да буде примјер и за осталих 20 општина у Српској, које позивам да што прије изврше своје обавезе и да у року од мјесец дана кључеве од станова добије још 300 породица из реда борачких категорија - рекао је Ристовић. Мирко Којић, начелник општине Србац, изразио је наду да ће

ова општина, уз помоћ Владе, за годину дана успјети стамбено да збрине највећи број породица из ове категорије становништва. Прије примопредаје кључева, Ристовић је са званичницима општине Србац разговарао и о другим проблемима борачких категорија, ревизији статуса и права из области борачко-инвалидске заштите.

Мркоњић Град

Раде Ристовић, министар рада и борачко - инвалидске заштите, уручио је у Мркоњић Граду рјешења за станове за 18 породица погинулих бораца и шест ратних војних инвалида. Изградња станова у згради у насељу Подоругла коштала је 900.000 марака. Обраћајући се породицама које су добиле кључеве и рјешења министар Ристовић је нагласио да је, одређујући се за реализацију програма стамбеног

збрињавања породица погинулих бораца и ратних војних инвалида до четврте категорије, Влада Републике Српске показала своје одређење да на најбољи могући начин помогне породицама које су најзаслужније за постојање Републике Српске.

- Не можемо вам вратити ваше најмилије, нити дијелове тијела које сте изгубили борећи се за Републику Српску, али овим програмом показујемо да знамо препознати ваше најважније потребе - рекао је он.

је завршен два мјесеца прије утврђеног рока.

- Планираћемо и тражити могућност да помогнемо и преостале ППБ и РВИ, па смо о томе заједно са начелником општине Котор Варош већ направили неке конкретне договоре - рекао је Ристовић. Министар Ристовић нашао је времена да са сарадницима посјети и дјецу породица погинулих, ратних војних инвалида и социјалних категорија, која се налазе на љетовању у црногорском љетовалишту Кумбору и подијели им пригодне поклоне.

Котор Варош

У општини Котор Варош, министар је уручио кључеве од 20 станова породицама погинулих бораца и ратних војних инвалида. Уговорена вриједност радова је била 925.291,20 марака, а објекат

Дринић

Министар Раде Ристовић био је и у Дринићу гдје је рјешења за бесповратна средства за завршетак стамбених објеката уручио за 12 породица погинулих бораца и ратних војних инвалида до четврте категорије. Укупна вриједност ових средстава је око 65.000 марака. Овим средствима, према коначној листи коју је урадила општинска стамбена комисија, нагласио је министар Ристовић, проблем стамбеног збрињавања породица погинулих бораца и ратних војних инвалида у Дринићу, у потпуности је ријешен.

Према његовим ријечима, Министарство рада и борачко-инвалидске заштите ће у наредном периоду уручити и неколико једнократних помоћи породицама бораца које се налазе у тешкој материјалној ситуацији.

Требиње

Министар Ристовић био је и у Требињу, гдје је уручио кључеве од 32 стана породицама погинулих бораца и ратним војним инвалидима до четврте категорије као и рјешења о бесповратним новчаним средствима за завршетак стамбених објеката за 21 породицу које су, у зависности од потреба, добиле до 8.000 марака. Зграда се налази у приградском насељу Градина, а њена изградња коштала је укупно 1.560.000 марака. Општина Требиње обезбиједила је око 1.100.000 марака, а министарство преостали дио новца. Зграда има осам двособних, 19 једнособних

станова и пет гарсоњера. У непосредној близини, у току је градња још једне зграде исте структуре, чију градњу у потпуности финансира министарство, а чији завршетак се очекује крајем ове године. Раде Ристовић је истакао да је ово један од најкапиталнијих владиних пројеката, те да је став Владе РС да сви пројекти могу да застану, али да стамбено збрињавање породица погинулих и ратних војних инвалида не смеје и подсетио да се у овој години у Републици Српској гради око 1000 станова за борачке категорије. Он је нагласио да је Влада Српске за ту намјену обезбиједила новац и да ће до 2010. године све што је планирано бити и завршено.

БАТКУША КОД ШАМЦА

Освештан споменик српским јунацима

На дан свете Петке Параскеве, 27. октобра, у Баткуши је освештан споменик погинулим борцима и цивилним жртвама одбрамбено-отаџбинског рата овог мјеста. Споменик је освештао протојереј ставрофор хаџи Милан Пајкановић уз саслужење мјесног свештенства. На споменику се налазе имена и фотографије 18 погинулих бораца и седам цивилних жртава рата из Баткуше, који су животе дали за Републику Српску. С друге стране споменика исписана су имена погинулих бораца НОР-а и жртава фашистичког терора, као и имена погинулих Баткушана који су припадали четничком покрету. Послије Другог свјетског рата, тадашња власт, због идеолошких разлика, погинуле припаднике четничког покрета није убрајала у жртве рата. Изградњом овог споменика и стављањем њихових имена, исправљена је неправда која је учињена према погинулима и њиховим породицама. Ово је показатељ да је наша генерација барем нешто научила из претходних ратова. У посљедњем рату, Срби се нису подијелили у двије или више војски, да би међусобно ратовали и убијали једни друге. Примјер

Баткуше, а оваквих има широм Српске, потврђује да смо сазрели и надрасли идеолошке подјеле из прошлости. Идејно рјешење споменика урадио је архитекта Здравко Вучићевић. Након обављеног чина освешћења споменика, бројне делегације положиле су цвијеће. Општинску делегацију су чинили: начелник Саво Минић, предсједник СО Предраг Маринковић и начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности Милан Симић; делегацију БОРС-а Пантелија Ђурџ , предсједник Борачке организације РС, Горан Бабић, предсједник Одбора РВИ Скупштине Борачке организације РС и Јован Ерлетић, члан Предсједништва БОРС-а. Цвијеће су положили и делегација Општинске борачке организације Шамац, делегација Мјесне борачке организације и Савјета мјесне заједнице Баткуша, делегације мјесних борачких организација, делегације политичких партија, родбина и појединци. Први се скупу обратио Петар Танасић, предсједник Мјесне борачке организације Баткуша, који је у име домаћина поздравно присутне. Бираним ријечима, цитирајући великог Његоша,

говорио је о значају и симболици спомен-обилежја. Споменик има два лица: једно од магистралног пута гдје се налазе фотографије са именима погинулих у одбрамбено-отаџбинском рату, друго од фудбалског игралишта гдје су исписана имена погинулих у Другом свјетском рату. Споменик чине два крила која симболишу отворену књигу. У средини је стуб, на којем се налази крст око кога се све окреће, чинећи круг у постаменту. Танасић се захвалио одбору за изградњу споменика, новоизабраном Савјету мјесне заједнице, бившем начелнику општине Шамац Мирку Лукићу на разумијевању и материјалној помоћи, актуелном руководству општине Шамац на челу са начелником Савом Минићем.

Предсједник Општинске борачке организације Шамац Лазар Благојевић честитао је крсну славу храма Свете Петке у Баткуши, нагласивши задовољство што се освешћење споменика обавило на тај дан. Убудуће ће на дан храмовне славе у Баткуши бити служен парастос за погинуле борце овог села. Благојевић је рекао да смо овим спомеником добили још један светионик на подручју општине Шамац и Посавине. Светионик, који ће свједочити садашњој и будућим генерацијама о борби српског народа за слободу. У сваком покољењу Бог обдари неке људе да надрасту средину, па и сами себе, како би својим дјелом били путовобоје. Баткуша је имала таквих синова. Прије 150 година, Срби из Посавине

ШАМАЦ

МИНИСТАР УРУЧИО КЉУЧЕВЕ

Раде Ристовић, министар рада и борачко-инвалидске заштите у Влади Републике Српске, и Саво Минић, начелник општине Шамац, 15. октобра 2009. године, уручили су рјешења и кључеве станова за 18 породица погинулих бораца и 4 ратна војна инвалида. Станови су изграђени средствима Владе републике Српске из Програма потпуног стамбеног збрињавања борачких категорија. Изграђено је 27 стамбених јединица у које је Влада Републике Српске уложила 1.100.000 КМ, а општина Шамац преко 250.000 КМ. Овом приликом подијељена су 22 стана, а преосталих 5 биће усељени у најскорије вријеме, након проведене конкурсне процедуре која је у току

Приликом додјеле станова, министар Ристовић је истакао, да Влада улаже максималне напоре да обезбиди потребне услове

за нормалан живот породицама погинулих бораца и ратним војним инвалидима кроз редовне исплате личних и породичних инвалиднина и реализацију Програма потпуног стамбеног збрињавања оних који немају крова над главом, као и оних породица чији услови становања нису задовољавајући. Начелник општине Шамац, Саво Минић, у свом обраћању нагласио је да је обавеза општинске власти, без обзира која је политичка опција на власти, да воде бригу о породицама које су за Републику Српску дале своје синове, очеве или мужеве или дијелове свога тијела. Економска криза је захватила и општину Шамац и она се осјећа, али ова популација становништва је посљедња на којој се може штедити. Јадранка Ивановић, супруга погинулог бораца ВРС Радослава, избјеглица из Свињашнице код Завидовића, са сином Маринком, живјела је у алтернативном смјештају 14 година. И ако је већ одавно знала да је на листи за додјелу стана, није могла повјеровати да је дошао тренутак да

добие стан који ће бити њен. Видно узбуђена каже: - Нисам била у стану када су из борачке организације звани телефоном да ме обавијесте да ће данас бити подјела станова. Ту радосно вијест саопштили су моме сину, а када сам дошла кући он ми је пренио обавјештење. Цијелу ноћ нисам могла заспати. Да бих се увјерила у истинитост онога што ми је син рекао, отишла сам у борачку организацију да провјерим. Тамо су ми потврдили да је истина да ће данас доби министар да нам уручи кључеве. Сада се налазим у стану и још не могу вјеровати да је ово истина. Наизмијерно сам срећна, што након 14 година сељења и неизвијесности, са својим сином имам ријешено стамбено питање. Слично попут Иванке говоре и остали добитници станова. Милка Ђурић је одавно попаквала ствари у стану који је користила као алтернативни смјештај и одмах, након што је министар уручио кључ, уноси ствари у нови стан. Каже да се у стан који је користила више не враћа. - Дјеца са својим друштвом уносе

намјештај. Ја ћу ноћас да спавам овдје. Ако не успију све да монтирају, спаваћу на поду. Живјела сам за овај дан када ћу моћи да заноћим у свом стану. Милкин муж, Рајко, погинуо је, 19. априла 1992. године. Био је то други дан рата у Шамцу. Прије рата живјели су у Доњој Дубици код Оцака. Син, Душан, са 19 година, одведен је у логор, гдје је био изложен нељудској тортури. Била му је отежавајућа околност што је његов отац, Рајко звани Труман, био истакнути спортиста, голман који је својевремено био на прагу првог тима НК Ријека и дугогодишњи први голман БСК-а из Славског Брода. Милка, са малољетном кћерком, Дајаном, била је у избјеглиштву. Кућа у Доњој Дубици је порушена. Након свега што је преживјела нема намјеру да се враћа у Доњу Дубицу која припада Федерацији БиХ. Љубо Радуловић је ратни војни инвалид. Родом је из Трњака, општина Оцак. Прије рата радио је у Шамцу и живио као подстанар. У Трњак, на очевину, нема гдје да се врати. Љубо је отац троје дјеце.

и Требаве дигли су се против турског зулума, под вођством проте Стевана Аврамовића, чији потомци и данас живе у Баткуши. Тадашњи баткушки свештеник Марко Симић са мјештанима учествовао је у Протиној буни. У Првом свјетском рату много је Баткушана мобилисано у аустроугарску војску. Један број успио је да ступи у добровољачке редове српске војске, у чијим редовима су се борили за слободу српског рода. У Другом свјетском рату пало је много Баткушана. И посљедњи рат узео је жртве, а ране су још свјеже.

- Изградњом овог споменика, одужили смо један мали дуг према њима - закључио је Лазар Благојевић. Начелник општине Шамац Саво Минић, у свом обраћању, између осталог, рекао је да су погинули борци дали оно што је најсвјетије, а то је живот, бранећи своје породице, своје село, општину и Републику Српску. Подизање споменика наш је дуг и обавеза.

- Он ће за сва времена свједочити о страдању и жртвама. Без обзира ко вршио власт на локалном нивоу, има обавезу да води бригу о породицама погинулих бораца, ратним војним инвалидима, као и о борцима који су створили Републику Српску. Нико породицама не може вратити синове, очеве, али им може обезбиједити нормалне услове за живот. Може дјецу вратити осмијех на лице, а родитељима обезбиједити да достојанствено проживе остатак живота - јасна је порука начелника Минића.

Л. БЛАГОЈЕВИЋ

Супруга му је умрла прије три године. Његово здравствено стање је лоше. Поред ратних повреда главе и очију, сада има проблема са ногама.

Ампутирани су му прсти. Лијечење није завршено.

- Добио сам двособан стан. За моју породицу је то довољно. Олакшаћу своју тешку материјалну ситуацију, јер нећу више плаћати мјесечну кирију. За намјештај ћу се некако снаћи. Ја са троје дјеце живим од инвалиднине која је 275 КМ. Имаћу мало проблема са степеницама. Стан је на петом спрату, а мени ноге нису здраве. Не жалим се, јер би било некоректно. Требаће ми много времена да заборавим подстанарски статус. Тако говоре они који су након толико година чекања, коначно, ријешили своје стамбено питање. Свака прича је оригинална, а толико личи једна другој да се свако у њој препознаје. Код свих су сузе у очима. Може се рећи да су сузе радоснице, али и сузе бола, туге и сјете. Сви су они чекали овај дан, губећи и наду и стрпљење да ће дочекати. И поред свих невоља изражавају захвалност на указаној бризи иако је све то плаћено превисоком цијеном.

Л. БЛАГОЈЕВИЋ

ТРЕБИЊЕ

Споменик до краја године

Споменик погинулим борцима у центру Требиња требало је да буде завршен до 13. јула, дана Требињске бригаде, али је изградња спомен - обиљежја одложена и вјероватно ће бити завршена до краја године. Након прве фазе посао је привремено стао, а у борачкој организацији Требиња кажу да се касни због набавке камена, али да се неће одустати од првобитног пројекта.

- Остало је још да се постави споменик и рељеф планине Леотар који ће бити у позадини спомен - комплекса. Главни пројектанти, скулптор Миливоје Бокић и требињски архитекта Срећко Дучић, нису жељели да одустану од првобитног пројекта, па ће посао бити завршен најдаље до краја године - рекао је Недељко Мићановић, предсједник Скупштине БО Требиње.

Изградња спомен - комплекса погинулим борцима почела је прошлог септембра, а из општинског буџета за завршетак радова издвојено је 320.000 марака. Изградња је, заправо, требало да почне још 2005. године, након што је око 50 метара од садашњег локалитета постављен камен темељац.

Мићановић истиче да се од прве локације одустало због неријешених имовинских односа, али и зато што би површина комплекса била знатно мања од садашње.

БРАТУНАЦ

НИЧУ СТАНОВИ

Министарство рада и борачко - инвалидске заштите у оквиру програма трајног збрињавања породица погинулих бораца и ратних војних инвалида тренутно финасира изградњу 22 стана у Братунцу.

- Надлежно министарство је обезбиједило средства у висини од 900.000 марака, а општина Братунац је обезбиједила земљиште и инфраструктуру у износу од око 200.000 марака. Зграда би морала бити усељива до краја године. На истој атрактивној локацији градиће се још једна слична зграда од 22 стана која ће коштати колико и претходна. Радови ће почети ове године да би били завршени половином 2010. године када је планирано усељавање - рекао је Недељко Млађеновић, начелник општине Братунац. Због најављеног

распуштање колективних центара за избјеглице у Факовићима, Братунцу, Кравици и старој грађевинској школи радиће се још једна зграда са 32 стана. - За овај објекат у припреми је техничка документација. Средства у висини од 1.500.000 марака је обезбиједило Министарство за

избјеглице Српске, док је инфраструктуру и земљиште у висини од 300.000 марака обезбиједила Општина Братунац. Са ова три објекта рјешимо главни проблем који од почетка рата прати братуначку општину - навео је Млађеновић.

П. В.

КАРАНОВАЦ

ЧЕСМА СЈЕЋАЊА И ПИЈЕТЕТА

У Карановцу надомак Бање Луке, половином октобра су откривени и освештани спомен - чесма и спомен - плоча за 39 бораца Војске Републике Српске из ове бањолучке мјесне заједнице који су своји животе дали за Републику Српску. Споменик и чесму открила је Петра Лолић, мајка двојице погинулих бораца.

Горан Рогојић: Живот је највећа жртва

У име мјесне борачке организације присутнима се обратио Гојко Врањеш, отац погинулог борца и председник Одбора породица погинулих бораца у Карановцу. - Част је да се након бола и туге због погибије наше дјеце окупимо коначно код ове спомен - чесме посвећене њиховом лику и дјелу. Иако нам се никад и ничим не може надокнадити губитак наших најмилијих, пажња коју је показала борачка организација и преживјели другови наших синова највећа је сатисфакција, јер нам нису дјецу препустили забраву. Не умиру они што физички одлазе са овоземаљског свијета, већ они који остају забрављени. Од данас, поред

гробова наше дјеце, имамо и ово мјесто гдје се убудуће морамо састајати, палити свјеће за покој њихове душе – рекао је Врањеш. У име борачке организације Града Бања Лука, на чију иницијативу је изграђен споменик, скупу се обратио Горан Рогојић, председник Предсједништва борачке организације Бања Лука. Он је нагласио да је част и задовољство бити на челу борачке организације, која је споменике попут овог изградила у готово свим мјесним борачким организацијама Града Бање Луке. - Има ли шта часније и величанственије, него на један дуготрајан, може се рећи и вјечан начин, одужити се својим

колегама саборцима који су се борили заједно са нама, у истом строју, у истом рову, за исте циљеве? Има ли веће жртве, него дати свој живот за ближњег свога, за своју отаџбину, за свој народ? Те жртве биле би узалудне, када ми преживјели не би знали сачувати и његовати ту величину, јер величина сваког народа јесте у томе колико генерације које долазе цене своје светиње, своје гробове, своју прошлост. Овај споменик и многи други, служе да свједоче о јунацима, о времену српског народа у борби за слободу, служе да опомињу. Да праштамо, али не и да

заборављамо - рекао је Рогојић и додао да зато сви ми, а посебно омладина, мора да обилази и одржава овај споменик који треба да буде подсјетник на оно што се десило.

- Не дозволите другима да нам пишу историју, да нас уче како смо ми били агресори, а Република Српска геноцидна творевина – нагласио је Рогојић.

У име Града Бања Лука, присутне је поздравио Драгољуб Давидовић, градоначелник. - Сигуран сам да сви данас дјелимо задовољство што смо се нашли испред овог споменика, који је посвећен свим погинулим борцима из мјесне заједнице Карановац. То је био наш дуг према њима. А, ево, дочекали смо и овај дан да им откријемо споменик. Одавде треба да оде порука да Република Српска јесте светиња и да је нико и ништа не може довести у питање -рекао је Давидовић.

Он је додао да Град Бања Лука у наредном периоду има намјеру да на свим оваквим мјестима подигне слична спомен - обиљежја, како би се очувало сјећање на све борце који су дали живот за Републику Српску. Након откривања и освештања споменика, делегације, међу којима су биле и делегација Борачке организације, Народне скупштине и Министарства рада и борачко-инвалидске заштите, као и бројни мјештани, положили су вијенце и прислужили свијеће на спомен - чесму. Споменик је освештао владика бањолучки господин Јефрем, а након освештања, на пригодном задушном ручку, уручени су поклони и захвалнице свима који су помогли изградњу спомен - плоче и чесме.

Опијело за јунаке

Т. М.

Биће и кућа- Борци на темељу Радивоја Предојевића

Радован Рајлић и Зоран Предојевић у посјети Ненаду Квочки

Романић- Хвала саборцима

БОРАЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР

САБОРЦИ НИСУ ЗАБОРАВЉЕНИ

Представници приједорске борачке организације посјетили бивше саборце из Нишевића и Марићке и уручили им помоћ за изградњу куће и за лијечење

Делегација Борачке организације општине Приједор у склопу редовне и сталне праксе посјетила је недавно Радивоја Романића из Нишевића код Омарске и Ненада Квочку из Марићке, борце прве категорије. Романићу је уручена новчана помоћ за наставак изградње породичне куће, а Квочки помоћ за лијечење.

- Немам ријечи којима могу захвалити својим саборцима што су дошли и обишли моју породицу - рекао је Романић који је са супругом изродио троје дјете. Нико у овој петочлавној породици није запослен. Пуних шеснаест година, након избјеглиштва из Загреба гдје је био запослен, живи у просторијама мјесне основне школе.
- Новцем који сам добио купићу

грађевински материјал и наставићу да градим кућу како би ове године стигао до прве плоче. Жеља ми је да што прије имам свој кров над главом - оптимистичан је Романић, који каже да вјерује у добре људе и боље сутра. Подсјећа и на податак да је већина бораца са овога дијела општине Приједор од првог дана била на ратиштима широм БиХ. Највећи проблем им је, истиче, што су незапослени. Тако од 150 бивших бораца Војске Републике Српске из овог села, данас ради тек њих петнаестак. Добру сардању са Борачком организацијом општине Приједор истиче и Предраг Прцаћ, предсједник Мјесног одбора Борачке организације Омарска. Он каже да на подручју које покрива овај одбор има 430

бораца прве и друге категорије. - Ово је већ други пут како нам колеге из Приједора долазе и помажу демобилисане борце - изјавио је Прцаћ наводећи да има само ријечи хвале за овакве и сличне акције. Пуне двије године, тешко је болестан педесетогодишњи Ненад Квочка из Марићке код Приједора. Он има осморо дјете и сву бригу о њима преузела је супруга Јелена. - Драго ми је да су његови саборци дошли да га обиђу. Нама то много значи, поготово у ситуацији када нам је свака помоћ добро дошла - захвална је ова жена. Ненад је, према њеним ријечима, дуго био запослен у "Нискоградњи" у Лакташима. Сада немају никаквих примања. Баве се пољопривредом како би

измирили трошкове лијечења и платили дјети школовање. Радован Рајлић, предсједник Борачке организације општине Приједор, истакао је овом приликом да БО Приједор настоји, колико је то могуће, помоћи припадницима борачке популације, нарочито истинским борцима који се нису штеђели на фронту нити су касније због својих увјерења и учинка тражили привилегије. - То је пракса која ће бити настављена. До краја године организоваћемо још неколико оваквих акција и посјетити демобилисане борце, али и ратне војне инвалиде на подручју приједорске општине - каже Рајлић.

Д. Б.

ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ ЗАКОНА О ПРАВИМА БОРАЦА,
РАТНИХ ВОЈНИХ ИНВАЛИДА И ПОРОДИЦА
ПОГИНУЛИХ БОРАЦА

НО ПАСАРАН

Измјенама и допунама Закона о правима бораца, ратних војних инвалида и породица погинулих бораца вријећа се достојанство оних који су стварали Републику Српску. Учинићемо све да оне не буду усвојене, а уколико нам то не успије, спријечићемо спровођење таквог закона, изричит је Пантелија Ђургуз, предсједник Борачке организације Републике Српске, који је нагласио да је БОРС разочаран понашањем одговорних у Министарству рада и борачко - инвалидске заштите, зато што су његове представнике потпуно игнорисали приликом креирања измјена и допуна закона

Борачка организација и Влада Републике Српске већ неколико посљедњих година имају готово изузетну сарадњу. И са једне и са друге стране та сарадња се сматра партнерством на које су и једни и други били практично поносни. У том партнерству остварени су значајни резултати на плану збрињавања борачких категорија, првенствено у материјалном смислу, али је посебна вриједност био сет закона који су трајно регулисали статус бораца и борачке популације. Подсјећања ради ваља споменути да је Влада прихватила све борачке иницијативе везане за регулисање борачког статуса, материјалних надокнада за борце и породице погинулих бораца, а озаконен је и инвалидско-пензионери статус, утврђене надокане за одликовања и слично. Влада је издвојила 50.000.000 конвертибилних марака за рјешавање и трајно стамбено збрињавање, недавно је одобрено нових 10.000.000 марака за подстицајно запошљавање, издвојена су средства за програм ПТСП, договоран је нови начин расподеле буџетских средстава, обећана су средства за рјешавање проблема осумњичених лица за ратне злочине и за афирмативни рад Центра за истраживање и документовање ратних злочина и слично. А онда се изненада као свршен чин, као гром из ведрог неба појавио предлог новог закона, заправо појавиле су се измјене и допуне Закона о правима бораца, ратних војних инвалида и породица погинулих бораца. И то уз ултиматум по систему узми-остави. Борци су се нашли у чуду, увијек су предлози из те понуде, односно тог пакета, заправо су запрепаштени тим новим понашањем људи из ресорног министарства. Кренуле су и

разноразне шпекулације. И сам предсједник Скупштине БОРС нашао се у необраном гроњу и у сваком случају повријешен и изненађен. - За вријеме мог мандата, имали смо одлучну сарадњу са Владом Републике Српске и премијером Милорадом Додиком. У вези свега што се тиче борачких категорија заједно смо тражили најбоља рјешења и то је, сасвим сигурно, давало резултате. Сада смо, међутим, потпуно заобијени и игнорисани - рекао је предсједник БОРС-а. Према његовим ријечима, за Борачку организацију Републике Српске потпуно је неприхватљиво увођење било каквог имовинског цензуса, јер, како је истакао њен предсједник, не смије се дозволити да се родитељи погинулих бораца малтретирају по центрима за социјални рад како би извадили потврду којом треба да докажу да немају од чега да живе. Ђургуз очекује да ће посланици Народне скупштине Републике Српске показати разумијевање за најугроженије категорије и схватити да усвајањем овог закона у Републици Српској могу да избију социјални немири. - Имамо информацију да је управо то основни циљ овог закона, односно урушавање Владе Републике Српске изнутра и споља. Изнутра то раде они који су креирали предложене измјене и допуне закона, а врло добро се зна ко су они, а споља то раде ММФ и Свјетска банка који аранжмане и кредите условљавају одузимањем основних права борцима, инвалидима и породицама погинулих бораца - нагласио је предсједник БОРС-а. На сцени су мешетари који пред изборе виде своју шансу, али и разни полтрони који у социјалним немирима виде своју

БОРАЧКИ ДОДАТАК

Иако је ребалансом буџета за ову годину из њега избачено 12 милиона марака предвиђених за исплату борачког додатка, Ђургуз је рекао да је БОРС на то пристао, али уз обећање да ће до Божића борцима бити исплаћена ова накнада. Тиме је, како је рекао, БОРС изашао у сусрет Влади Српске и направио маневар, како би могла да буде повучена прва транша средстава од ММФ-а.

- Није ми јасно зашто је министар финансија Александар Џомбић рекао да ће у јануари бити исплаћен борачки додаток за 2010. годину, а да ће додаток за 2009. годину бити исплаћен када се за то стекну услови. Могу да разумијем ако је циљ такве изјаве да ојача своју позицију у наставку преговора са ММФ-ом. У сваком случају, борци не смију да буду ускраћени за права која им припадају, а то је и пред седморицом министара рекао и премијер Додик - истакао је предсједник Борачке организације подсјећајући да је премијер дословно рекао: - Можете преда мном да убиједите предсједника БОРС-а да се одрекне борачког додатка, али ја као премијер нећу на то пристати, јер би такав потез изазвао социјалне немире. Пантелија Ђургуз је нагласио да су борци спремни да снесу терет кризе са осталим категоријама, ако ће то допринијети стабилности Републике Српске, али, да неће пристати да им било ко прода причу да се Република Српска брани одвајањем од уста само онима који су је стварали.

шансу. Они су први притрчали медијима и нуде туша рјешења као своје изуме, а истовремено подривају сумњама и лажима управо оне од којих су те идеје преузели. Чак су неки од њих и увијек били. Крајње је вријеме да се с таквим обрачунамо и да се једном заувјек поставе на право мјесто и они и њихови чанколизми. Мора се знати ко је у невладиној сектору истински за Републику Српску, ко је створио, ко је брани, ко има иза себе истинске патриоте, а коме све то служи само зарад личних интереса. Предсједник БОРС вјерује да премијер Српске Милорад Додик није довољно упознат са свим детаљима, и да је зато овакав закон ушао у процедуру. - То говорим на основу искуства које имам у разговорима и контактима са премијером када је ријеч о категоријама које представља БОРС. У ствари, ја тачно знам шта о свему томе мисли премијер, а сви ми заједно знамо ко је шта сервирао и њему и нама. И то морамо разјаснити - каже Ђургуз који отворено поручује да закон неће проћи и да ће борци спречити спровођење тог и таквих закона. Ми знамо зашто је уопште дошло до овога и да је основни проблем

у ММФ, али људи из свјетске банке нису упознати са правим редом величина. Не може се стављати знак једнакости између нас и борачке популације у Федерацији БиХ, јер тај однос је бар три ако не и више пута у нашу корист. Нека се јавно каже колико се из буџета БиХ узима за шехиде и припаднике тзв. Армије БиХ која је раздвојена на двије компоненте, колико се финансира њихових потреба, припадности и одликовања, а шта издвајамо ми. Па зар они не добијају додаток на мјесечном нивоу који наши борци остварују на годишњем нивоу?! То је и апсурд и срамота и зато нећемо дозволити ни цензус, ни закон, а још мање подјеле у БОРС. Предсједник БОРС-а се осврнуо и на најајву да ће бити укинута накнада одликаним борцима, подсјећајући да ту постоји проблем, јер велики број бораца није у могућности да докаже да су одликани. Познато је, навео је он, да је прије неколико година и СФОР из кабинета предсједника Републике Српске изузео документацију о одликаним борцима. То не значи, међутим, да то право треба ускратити онима који имају доказе да су одликани борци.

КРУПА НА УНИ

ЗАДОВОЉНИ ПОСТИГНУТИМ

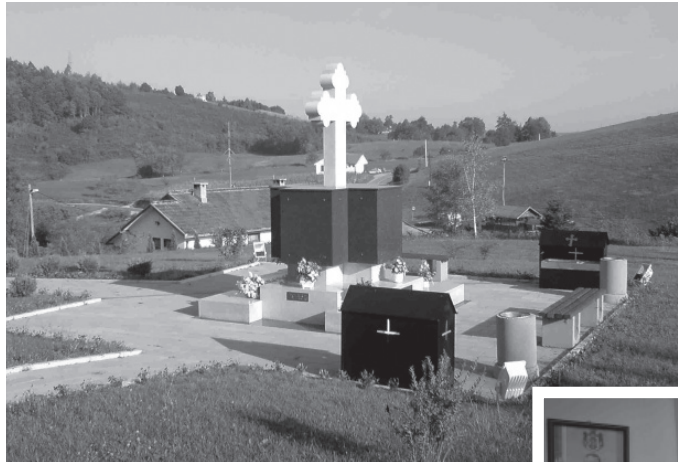
Посљедњих година Борачка организација Крупе на Уни све је активнија. Руководство задовољно постигнутим резултатима

Иако мала, општина Крупа на Уни у посљедњих неколико година може се похвалити бројним активностима своје борачке организације. Марко Врањеш, њен председник, подсећа да је основана по завршетку рата, те да је у октобру 1997. године откривено централно - спомен обиљежје у Доњем Дубовику у знак сјећања на 310 погинулих бораца овога краја.

- Након тога, усљедило је уређење спомен - собе и с разлогом тврдим да је она једна од најуређенијих у окружењу - рекао је Врањеш наводећи да је то био један од разлога да се размишља о окупљању бораца легендарне 11.Крупске пјешадијске бригаде. Лани их се окупило око пет стотина, а ове године, тврде у Борачкој организацији Крупе на Уни, чак седам стотина бивших бораца ове бригаде.

- Наравно, нисмо смјели заборавити ни борце из појединих дијелова наше општине, па смо лани, на иницијативу нашег мјесног одбора у Хашанима, урадили мјесно борачко обиљежје у овом мјесту за 12 погинулих бораца - подсећа Врањеш, додајући да су лани као и ове године, у неколико наврата обишли породице погинулих бораца са подручја општине, те стотињак породица које живе у федералном дијелу. Нису заборављени ни ратни војни инвалиди од прве до четврте категорије, њих девет, колико их има на подручју ове мале, рубне општине у Републици Српској. За њих бивши ратни другови и саборци и данас нађу времена. Марко Врањеш и Раде Милешевић, секретар борачке организације, подвлаче и значај откривања још једног спомен - обиљежја у овој години. Ради се о Малом Дубовику, мјесту из кога се у протеклом рату кући није вратило 12 бораца.

- Наша општина је неразвијена, послје рата кренуло се од нуле, тако да данас њен буџет износи тек око 700 хиљада марака. Било би илузорно очекивати да нам општина помаже мимо својих могућности. У сваком случају, задовољни смо сарадњом - не крију у борачкој организацији Крупе на Уни и наводе да се дио активности у протеклом периоду односи и на служење парастоса погинулим српским борцима на подручју Подгрмеча, односно Јасеница и Врањске.

Борачка организација Крупе на Уни има шест мјесних одбора и 620 активних чланова. Данас има добру сарадњу са истим организацијама на подручју регије и без те сарадње, тврде овдје, не би постигли резултате какви се биљеже. Добра сарадња настоји се одржати и са колегама на републичком нивоу, те са Савезом логораша Републике Српске.

Д. Б.

О БРИГАДИ

Раде Милешевић, секретар Борачке организације Крупе на Уни, истиче да је одмах на почетку рата формирана 11.Крупска пјешадијска бригада, која је бројала 2.811 бораца и спада у ред најславнијих бригада Војске Републике Српске. Борци ове бригаде били су на првој линији свих ратишта БиХ и зато је два пута одликована Орденом Немањића са златним вијенцем.

- Међу првима смо имали ратну заставу српске војске која је са нама прошла сва ратишта - каже Милешевић наводећи најтеже тренутке у ратном путу ове бригаде. Зато с поносом истиче спомен - собу коју су уредили како би се у њој чувале успомене на те дане, али и борце који су дали своје животе за Републику Српску. Милешевић истиче да се повремено за ученике ове општине организује историјски час на овом мјесту.

- Активно сарађујемо са свим републичким институцијама и осталим организацијама. Посебно истичемо сарадњу надлежнима у Српској који се баве ратним злочинима, јер посједујемо бројне документе и записе који указују на злочин који су овдје починили припадници Петог корпуса Армије БиХ - рекао је Милешевић и додао да се увелико размишља о томе да њихова бригада једнога дана добије и своју монографију.

Геноцид над Србима почео је доласком Османлија, настављен за вријеме аустроугарске окупације и квислиншке НДХ, а поновљен у рату 1992-1995. године.

Тужилаштво и Суд БиХ игноришу кривичне пријаве против Бошњака и Хрвата за злодјела над Србима, тако да не треба гајити илузије да ће злочинце стићи заслужена казна и да ће правда бити задовољена

КОМЕ СЕ И КАКО СУДИ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ У БИХ

НАСИЉЕ НАД ПРАВДОМ И ИСТИНОМ

Ратни злочини никад не застарјевају, а они који су их починили морају одговарати пред лицем правде. Овај отрцани правни аксиом који је временом постао омиљена поштапалица многих домаћих и страних званичника и ауторитета, у правосуђу БиХ тумаче на свој начин и како то њима одговара. По њиховом тумачењу злочини који се не процесуирају нису се ни догодили.

Јавна је тајна да у Тужилаштво БиХ брижљиво воде рачуна против кога ће подићи оптужницу, а кога ће њихова рука (не)правде заобићи. Тужиоци су и даље опсједнути злочинима које су током минулог рата починили Срби, док оне које су починили Бошњаци и Хрвати над српским цивилима и заробљеницима минимизирају и заташкавају. Како друкчије објаснити чињеницу да на стотине кривичних пријава против осуједочених ратних злочинаца из реда бошњачког и хрватског народа годинама лежи у ладницама Тужилаштва прекривено дебелим слојем прашице. При томе се заборавља да је прикривање злочина такође злочин за који ће се кад тад морати одговарати.

А да су Срби омиљена мета злочинаца помраченог ума довољно се и овлаш подсјетити на неке чињенице које непобитно доказују да злочини над њима у правилу застарјевају, а да оне који су их починили никад не стигне рука правде.

Трагична судбина

Ни један народ у БиХ није имао тако трагичну судбину као што су је имали Срби. Историја српског народа од Уне до Дрине исписана је крвљу стотинама хиљада невиних жртава. Скоро пет

вијекова они су били изложени безобзирном терору, прогону и угњетавању и право је чудо како су уопште успјели да опстану у БиХ и на Балкану.

Геноцид над Србима датира још из периода турске окупације, тачније од 1463. године када је Босна пала у турске руке. Непуних пет вијекова Турци су бездушно убијали, прогонили и на разне начине терорисали Србе примјењујући најсуровије азијатске методе мучења. Постоје бројни докази и свједочанства да су турски силници одсјечене српске главе набијали на колаца, да су сиротињу рају везивали коњ ма за репове, да су их живе дерали, пеки и разапинали, бацали у бездане, сакатили, вадиле очи, одсјецали језик, окивали у букагије...

У тим злочиначким подухватима најокрутнији су били млади јаничари, потурчена хришћанска дјеца из Босне која су уведена у Цариград гдје су у најсуровијим условима васпитана у духу милитантног ислама. Под заклетвом да ће вјерно и до гроба служити султану они су враћени у Босну гдје су утјерујући харач и «данак у крви» вршили најстравичније злочине над својим бившим сународницима. Из тог периода датира и она позната изрека: потурица гори од Турчина. У историјским документима тог времена не постоје трагови који бу указивали да су јаничари одговарали за злочине које су починили.

Тортура и прогон Срба настављен је и за вријеме аустроугарске окупације БиХ која је успједила одмах послје Берлинског конгреса 1878. године и распада Отоманског царства. Срби су нарочито пали у немилост бечких власти послје саравјеског

атентата јуна 1914. године када је члан «Младе Босне» Гаврило Принцип на Латинској ћуприји убио аустројског престолонаследника Франца Фердинанда.

Црно жута монархија је истог часа атентат искористила као повод за објављивање рата краљевини Србији. Покретањем ратне машинерије кренули су и масовни прогони и хапшења Срба, а широм БиХ почели су се формирати концентрациони логори у које су махом депортоване жене и дјеца српских добровољаца који су прешли у Србију да се боре против омражене Аустроугарске монархије.

Један од најзлогласнији концентрационих логора из тог периода био је у Добоју у коме је од децембра 1915. до почетка фебруара 1917. године у најтежим мукама уморено између 10.000 и 12.000 чланова породица српских родољуба из Херцеговине, Источне Босне и пограничних крајева према Србији. За те злочине, наравно, нико није одговарао. Геноцид над Србима настављен је и у квислиншкој НДХ која је током Другог свјетског рата окупирала БиХ и успоставила злогласну усташку власт. Павелић и братија изопштили су Србе из закона и отворено подстицали своје кољаче да се дефинитивно обрачунају са свим што је српско.

Док су Срби из Хрватске завршавали у Јасеновцу, Срби у БиХ масовно су ликвидирани у Јадовном, Пребиловцима, Доњој Градини, на Шушњару, Романији, Грмечу... Само на Шушњару код Санског Моста усташки кривовци су у августу 1941. године ликвидирали више од 7.000 Срба и Јевреја санског среза. Уз благослов католичких свештеника усташе Виктор

Гутића починиле су 7. јануара 1942. године незапамћен злочин у бањалучким селима Дракулић, Шарговац, Мотике и руднику Раковац. Црнокошуљашки су тада на најмонструознији начин, камом и маљем, побили више од 2.300 невиних цивила међу којима је било и 551 дијете. Био је то најкрвавији православно Божић у тим бањалучким селима о коме се доскора ћутало.

За поменуте као и многе друге злочине које су починиле усташке сатније и припадници по злу чувене муслиманске «Ханџар дивизије» у Посавини, Семберији, подмајевичким селима и другдје такође нико није одговарао.

Ово су само неки од еклатантни примјера који говори да ратни злочини почињени над Србима у правилу застарјевају, а да злочинце никад не стигне заслужена казна.

Запретање истине

И током протеклог рата у БиХ (1992-1995) над Србима је извршен злочин геноцида који је остао некажњен. Антисрпска хистерична која је почетком деведесетих година прошлог вијека покренута у Хрватској по принципу спојних посуда прелила се и у БиХ. Талас насиља запљуснуо је десну обалу Саве када су јединице регуларне војске Хрватске у јануару 1992. године прешле у Босански Брод гдје су, потпомогнуте домаћим паравојним хрватско-муслиманским формацијама, починиле нечувене злочине над Србима у Сијековцу, Лужанима, Коштрешу, Чардаку и Дервенти. Само на Васкрс те 1992. године на Чардаку је убијено 36 цивила, а да за тај злочин до данас нико није одговарао.

Да су Тужилаштво и Суд БиХ

радили оно што су били дужни и обавезни да раде, многи ратни злочини били би давно расвјетљени, а злочинци би већ окајавали своје гријехе иза решетака. Нажалост, када су у питању злочини над Србима то се није догодило. Сваки покушај да се укаже да су и они жртве злочина третиран је као притисак на независно правосудје.

Расвјетљавању истине о злочинима над српским цивилима није помогло ни то што у Суду и Тужилаштву сједе стране судије и тужиоци који би морали да воде рачуна да се ратни злочини подједнако третирају и процесуирају. Они то не раде, а зашто, то вјероватно само они знају. Тако се у Суду БиХ, на опште задовољство сарајевске чаршије, и даље суди само Србима. Ни четрнаест година послје ратних сукоба бројни злочини нису правно санкционисани, а злочинци се и даље безбрижно шетају сарајевским перивојима без икакве бојазни да ће бити ухапшени и са лисицама на рукама приведени у судницу.

око 200 концентрационих логора у БиХ кроз које је прошло на хиљаде небошњачких цивила. На основу тих доказа невадина организација «Кроација либертас» из Мостара је у јануару ове године поднијела кривичну пријаву против Силајџића. Поменута невадина организација поднијела је кривичне пријаве и против ратних команданата Армије БиХ Расима Делића и Сефера Халиловића због њихове умјешаности у ратне злочине против српског и хрватског цивилног становништва. Какву ће судбину ове пријаве доживјети и гдје ће завршити није тешко погодити.

И против ратног члана Предсједништва БиХ Ејупа Ганића постоји кривична пријава због његове одговорности за масакр над војницима ЈНА који се десио 3. маја 1992. године у Доборовољачкој улици у Сарајеву. По његовој и наредби хрватског члана Предсједништва Стјепана Кљујића припадници тзв. Патриотске лиге и Зелених беретки под командом сарајевског

је још 2007. године поднесена кривична пријава Тужилаштву БиХ. Терети се за ратне злочине које су починили придници Петог корпуса над српским цивилним становнишвом у септембру и октобру 2005. године у општинама Бос. Петровац, Сански Мост, Бос. Крупа и Кључ када је страдало више стотина цивила.

Спирала злочина

Без намјере да правимо детаљнију хронологију злочина над српским цивилима и заробљеницима у протеклом рату, поменућемо још само неке за које ни до данас нико није одговарао.

У мају 1992. године припадници Прве дринске бригаде Армије БиХ из Горажда којом је командовао Заим Имамовић упали су у Јошаницу и још 18 села и засеока у општини Фоча и убили 56 српских цивила. У тим селима побијене су и потпуно затрете породице Вишњић, Благојевић, Стевановић, Стојановић, Ивановић, Давидовић, Кулић, Мићевић, Скипина и Иконић. Само

Један од најтежих злочина у протеклом рату десио се на Божић 1993. године у сребраничком селу Кравица. Село су опколиле и нападе јаке муслиманске снаге из Сребренице која је у то вријеме била заштићена зона УН. На најбруталнији начин убијена су 152 мјештана, више од 200 их је теже или лакше рањено, а око 700 стамбених и помоћних објеката је запаљено и срањено са земљом. Муслиманске снаге из Сребренице предвођене Насером Орићем упале су 16. јануара 1993. године око пет часова ујутро и у Склане гдје су убиле 69 српских цивила. У Скланима и околним селима и засецима запаљено је преко 300 српских кућа и четири цркве.

Пред сам крај рата, почетком октобра 1995. године хрватске оружане снаге и припадници Хрватског вијећа одбране окупирале су Мркоњић Град гдје су извршиле масовне злочине над цивилним становнишвом и заробљеним српским војницима. У њиховом злочиначком дивљању смртно су страдала 183 цивила и заробљеника док је на десетине рањено, а многи се и данас воде као нестали. Иако су ексхумацији жртава овог масакра на мркоњићком православном гробљу присуствовали представници Хашког трибунала ни за овај, као ни за бројне друге злочине почињене над Србима, нико није одговарао. Стиче се утисак да ни Тужилаштво, а ни Суд БиХ немају довољно куража да отворе истрагу против Силајџића, Ганића, Бешлагића и многих других бошњачких и хрватских ратних лидера и докажу њихову умјешаност у злочине који су почињени над српским заробљеницима и цивилима у Сарајеву, Зеници, Мостару, Травнику...

С друге стране Срби се масовно хапсе, процесуирају и пуне затворе широм БиХ. Отуда никога не треба да чуди забринутост, упозорења и стални протести БОРС-а да су Суд и Тужилаштво БиХ постали инструмент бошњачке политике и да суде само Србима. Тешко је наћи оправдање зашто Тужилаштво ни четрнаест година послје рата још није подигло оптужнице за злочине који су почињени у Сијековцу код Брода, у Добровољачкој, на Брчанској малти, Скланима, Кравици, Мркоњић Граду... Једно је сигурно. Нема правде и помирења у БиХ док сви они који су починили ратне злочине, без обзира ком народу припадали, не буду изведени пред лице правде. Суд и Тужилаштво БиХ не дају гаранције да ће правда бити задовољена, злочинци кажњени, а злочини опроштени.

Г. ДАКИЋ

Очигледна пристрасност - Меддиди Кресо и Минка Крехо

Да зло буде веће многи од њих заузимају високе позиције у законодавној и извршној власти или се налазе на челу најпрофитабилнијих јавних корпорација и установа. Ово се односи на поједине бошњачке ратне лидере попут Хариса Силајџића, Ејупа Ганића, Селима Бешлагића, Сефера Халиловића... Иако против њих постоје кривичне пријаве Суд и Тужилаштво БиХ их из бојазни од рекација милитантних бошњачких кругова, или нечег другог, и даље скривају дубоко у ладницама. Постоје материјални докази и искази свједока да је Харис Силајџић учествовао у оснивању

клошара и криминалца Јуке Празине убили су 42, а раниле 73 припадника ЈНА који су ненаоружани напуштали касарну на Бистрику. Када би било правде и ратни градоначелник Тузле Селим Бешлагић морао би сјести на оптуженичку клупу. Он се лично доводи у везу са злочиним који се десио 15. маја 1992. године на Брчанској малти у Тузли када је убијено око 200 младих војника који су по наредби Генералштаба ЈНА ненаоружани напуштали Тузлу. И ратна биографија бившег команданта Петог корпуса Армије БиХ Атифа Дудаковића исписана је злочинима. И против њега

из породице Вишњић побијено је 17 чланова. Суд БиХ није процесуирао ове злочине иако се знају имена починилаца против којих су поднесене кривичне пријаве. У сарајевском насељу Пофалићи 16. маја 1992. године убијено је 128 српских војника и цивила. Иако је МУП РС поднио кривичне пријаве против 51 лица, за злочине у Пофалићима до данас нико није одговарао. У Брадини код Коњица 25. маја 1992. године муслиманско-хрватске снаге убиле су 45 српских цивила од којих је 26 багером гурнуто у једну јаму испред цркве и затрпано земљом.

ПОХОД ПУТЕВИМА ЕГЗОДУСА

У организацији Завичајног удружења Завидовићана 10. септембра, поводом обиљежавања 14 година од страдања Срба из Возуће и долине ријеке Криваје у општини Завидовићи у Федерацији БиХ, организован 25 километара дуги марш под називом “Стазама егзодуса”, од села Тумаре у општини Лукавац до завидовићког села Стог

Марш “Стазама егзодуса” Срба из Возуће и долине ријеке Криваје кренуо је у 8.00 часова из Тумара. - Током марша 250 учесника кретало се преко Боровца и Лозне до насеља Стог, оном истом стазом којом су септембарских дана 1995. године бјежали на слободну српску територију од злочина муслиманских војника и муџахедина из састава Трећег корпуса тадашње Армије БиХ - изјавио је предсједник Завичајног удружења Завидовићана Зоран Благојевић.

Доласком у Стог око 14.30 часова у православној цркви посвећеној Светом Ђорђу, која је након егзодуса возућких

Срба оскрнављена и у већем обиму порушена, свештеник Зоран Живковић служио је свету литургију и парастос за све погинуле српске борце и цивиле на Возућком фронту, а учесници марша прислужили су свијеће. Послије одавања поште српским жртвама, Благојевић је подсетио да се масовно страдање Возућана током прошлог рата, који је српском народу наметнут, догодило између 10. и 24. септембра 1995. године када је из 30 насеља у Возући и долини ријеке Криваје родни крај напустило 1. 920 српских породица са 7. 680 чланова. Он је истакао да од тог броја данас

Без милости

- Нама из Возуће, 10. септембар је важан као Божић или Нова година. Све почиње послје тог дана. Тада смо претрпјели велике губитке у људству и територији. Из Возуће, Гостовића и Озрена, погинуло је 1.197 бораца, а према нашим заробљеним цивилима и борцима припадници бошњачке Армије БиХ и Одрета “Ел муџахид” примијењивали су монструозне методе мучења. Брзо су заборавили нашу хуманост, када смо заробљене припаднике Патриотске лиге возили за Добој на лијечење, јер им је живот био угрожен - подсетио је Благојевић.

највећи број живи у више општина Српске, а највише у Добоју. Током четворогодишње одбране Возуће и осталих насеља у долини ријеке Криваје, као и тог дијела Озрена погинуло је више од 300 бораца и цивила са тог простора, као и око 400 војника из јединица Првог крајишког корпуса. Према подацима Удружења породица несталих лица у Добоју, на ширем озренско-возућком простору у прошлом рату нестало је 459 српских бораца и цивила, од којих је ексхумацијом и асанацијом терена пронађено 282

тијела, међу којима је било 40 без глава, а још се трага за 177 лица. Из овог удружења наводе да имају доказе да су припадници Армије БиХ и Комисије за тражење несталих лица Федерације БиХ, чији је предсједник био Амор Машовић, ради прикривања злочина са озренско-возућког простора измјестили 12 масовних гробница са 138 скелета, међу којима је највећа у насељу Кучице код Завидовића са посмртним остацима 64 лица.

Ж. ЂЕДОВАЦ

ОДБРАНА ВОЈКОВИЋА

ТО МОРА ДА СЕ ПАМТИ...

Парастосом у цркви у Војковићима и полагањем вијенаца у спомен -соби у Источној Илици обиљежена је седамнаестогодишњица одбране Војковића, Глице и Крупца под називом “Да се не заборави”

У име Борачке организације, вијенце су положили Михајло Парађина, предсједник Предсједништва Борачке организације и Пантелија Ђургуз, предсједник Борачке организације Републике Српске. Вијенце је положила и делегација општинске БО и Источне Илице те Предраг Ковач, начелник општине и Раде Ђосовић, предсједник Скупштине. Током протеклог рата за одбрану Српске и Војковића, Глице и Крупца живеће је дало 217 бораца, од чега је на дан одбране ових дијелова Источне Илице погинуло њих седам.

Михајло Парађина је казао да су истина и правда на подручју БиХ погажене и угрожене, те да

је постратни период у сталној борби за доказивање истине о страдањима Срба у протеклом рату. - Питање истине мора да буде стратешко и национално. Примијењени су дупли стандарди, а Тужилаштво и Суд БиХ су продужена рука Хашког трибунала и у том миљеу врло је тешко рјешавати егзистенцијална и статусна питања борачке популације - истакао је Парађина. Он је додао да су са Владом РС договорена два програма од по пет милиона марака. - Један програм је за развој руралног дијела који се односи на пољопривреду и сточарство, а други кроз запошљавање. На тај

начин покушаћемо да ријешимо материјалну и правну сигурност борачке популације - казао је Парађина. Старица Спаса Кокот је још на почетку рата изгубила свог јединог сина Бору, који је имао 18 година када је погинуо. - Највише ме боли што ријетко посјећују породице погинулих бораца. Стара сам и болесна и гледам ко ће ми врата отворити - каже Спаса. Марко Галинац је у рату изгубио два сина близанца, Радована и Раденка, кћерку Радмилу и брата Славка. Један син му је погинуо на Игману, а кћерка и син су му страдали од НАТО бомбардовања. - Један унук је годинама на

лијечењу од ратних траума. За лијечење у Новом Саду ми траже хиљаду евра мјесечно. Најгоре је што не знам како да му помогнем и обезбиједим тај новац - каже Галинац. Пантелија Ђургуз је нагласио да се борци у источној и западном дијелу Републике Српске ни по чему не разликују и да су сви углавном у истој ситуацији када је ријеч о запошљавању. - Тренутно су у најгорем положају демобилисани борци и њихове породице. Сем средстава за самозапошљавање покушаћемо свима онима, који више нису радно способни, да обезбиједимо одлазак у пензију на легалан начин - казао је Ђургуз.

БРЧКО

ПРАВО НА ПРАВДУ И НА НЕЗАБОРАВ

Парастосом који је служио Његово преосвеиштво епископ зворничко-тузлански Василије у Буквику је 14. септембра обиљежена 17. годишњица страдања мучки убијених Срба у овом дијелу Посавине.

Парастос је служен на платоу будућег споменика српским жртвама, чија је изградња у току, а гдје су данас поред паноа са фотографијама 63 мучки убијена мјештана Буквика и околних брчанских села присутни запалили свијеће и положили вијенце. Владика Василије је, у обраћању члановима унесрећених породица и бројним мјештанима буквичког краја подсетио да су њихови најближи, комшије и пријатељи страдали на кућном прагу бранећи света породична огњишта, гробове својих предака и светиње вјере православне.

“Не смијемо се светити за зло које нам наносише. То искрени хришћанин никада не смије чинити. Опростити им по јеванђељу морамо, али зло не смијемо заборавити”, рекао је владика Василије. Он је поручио да свако ко је починио зло мора бити процесуиран, али се нажалост, данас “суди само српском народу”. “Све док се не утврде имена и презимена злочинаца и злодјела за која се терете, нема истинског мира у БиХ”, истакао је епископ зворничко-тузлански Василије и поручио парохијанама

Буквичке парохије да не продају своју имовину, јер су је “од Бога наслиједили преко својих предака”.

“Тражите од власти да вам се обнове порушене и попаљене куће. Нисте их ви сами запалили, него душманска рука. Онај ко буде продао имовину, продао је и гробове својих предака”, упозорио је владика Василије.

Обраћајући се учесницима скупа у Буквику у име институција Српске, посланик у Народној скупштини РС Петар Ђокић је упозорио на дуготрајну тенденцију у БиХ да Срби свијету буду представљени као целати, а да су сви остали њихове жртве.

“Неко хоће да потчини РС и српском народу одузме слободу у БиХ. Мјера слободе и права Срба у БиХ је управо РС”, поручио је Ђокић. Предсједник Скупштине Борачке организације РС у округу Брчко Јован Пудић поручио је

властима Дистрикта и БиХ да је крајње вријеме да се злочинци изведу пред лице правде.

Мјештани Никола Ристић, који је тог крвавог 14. септембра 1992. заробљен заједно са око 1 500 својих рођака, пријатеља и комшија, те одвезен у један од 21 логора, колико их је на подручју тадашње општине Брчко било формирано, подсетио је на скуп да су злочинци, углавном Буквичанима познати људи, тог дана порушили све илузије годинама наметаног братства и јединства.

Поводом 17. годишњице од страдања, прије служења парастоса у Буквику чланови породица погинулих и пријатељи убијених су данас запалили свијеће и положили цвијеће на Градском православном гробљу у Брчком, гдје је сахрањена већина мучки убијених становника буквичког краја.

КОТОР ВАРОШ

КРВАВА ЗОРА У СЕРДАРИМА

Служењем парастоса на гробљу у мјесту Давовци код Котор Вароши 17. септембра обиљежено 17 година од страдања 16 српских цивила, углавном жена, дјеце и старца, у српском селу Сердари.

У овом нападу, који се догодио 17. септембра 1992. године у раним јутарњим часовима, убијени су Бранко, Босиљка, Јеленко, Радмила, Славко, Данка, Драго, Мирко, Славиша и Споменка Сердар, Љубица, Слободанка и Снежана Тепић, Никола Дукић, Славко и Славојка Бенџуз. За овај покољ још нико није одговарао. Осим породица страдалих, парастосу су присуствовале делегације републичке и општинске Борачке организације, Центра за истраживање ратних злочина Републике Српске и републичке Организације породица погинулих и заробљених бораца и несталих цивила, те локалне заједнице.

Предсједник Борачке организације општине Котор Варош Госто Тривуновић рекао је да се на данашњи дан догодио најсвијерлији и најтежи злочин на подручју ове општине, који су починили муслиманско-хрватски екстремисти, убијајући дјецу, жене и старце и све што је

српско.

“Екстремисти су тог јутра убили 16 припадника српске националности. Најмлађа жртва имала је четири, а најстарија 60 година. Људски је да праштамо, али никако не смијемо да заборавимо шта нам се све десило. Нажалост, стиче се утисак да ми брже заборављамо него што опростимо, треба цијенити и поштовати своје жртве”, рекао је Тривуновић.

Он је позвао породице, родбину жртва и локалну власт да изнађу могућност за изградњу спомен обиљежја у Сердарима, које ће подсећати на жртве и вријеме када се догодио злочин.

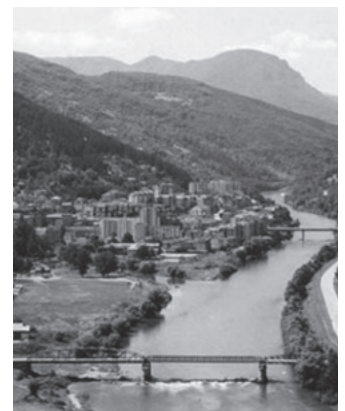
Предсједник Организације породица погинулих и заробљених бораца и несталих цивила РС Недељко Митровић рекао је да је нормално подржати иницијативу и укључити се у активности подизања споменика жртвама с обзиром на ставичан злочин који се догодио у Сердарима.

Према његовим ријечима, изградњом споменика биће обезбијеђено трајно сјећање и подсећање на овај злочин.

Начелник општине Котор Варош, Недељко Кнежевић, рекао је да ће локална заједница подржати иницијативу за изградњу спомен-обиљежја у Сердарима које ће служити да се не забораве жртве.

“С обзиром да је у Сердарима извршен звјерски злочиначки чин у којем су страдали недужни цивили, а за то нико није одговарао, позивам тужилаштво и суд да правда буде једнака за све, а не појединачна и селективна”, истакао је Кнежевић.

У продукцији Савеза логораша РС снимљен је документарно-играни филм “Крвава јесен у Сердарима”, који говори о стравичним злочинима и страдању Срба у протеклом рату на подручју општине Котор Варош

МИЉЕВИНА Смрт у засједи

Код спомен-обиљежја у Папратној њиви код Миљевине служен је парастос за 39 невиних страдалих српских цивила и војника које су 1992. године убили припадници муслиманских снага.

Бјежећи у камионима пред припадницима муслиманских формација из Трнова, српски цивили и војници упали су у засједу на Папратној њиви. Сви су побијени, а међу пострадалима је било и шест дјевојака и жена из општине Трново. Парастос су служили свештеници Црквене општине фочанске а, осим родбине пострадалих, присуствовали су и представници власти општина Трново и Фоча и чланови борачких удружења.

ПОДРАВАЊЕ

ЈОШ НИКО НИЈЕ ОДГОВАРАО

Преживјели нису заборавили - са парастоса у Подравању

Преживјели мјештанин Марко Томић каже да је Подравање било посљедње неуништено српско село у тадашњој сребреничкој општини, које су муслиманске снаге Насера Орића 24. септембра 1992. године опколиле, пресјекле једину путну комуникацију према Милићима и започеле свирепу убијање, пљачку и паљење.

Његово преосвештенство епископ зворничко-тузлански Василије у сребреничком српском селу Подравање, у присуству неколико стотина Срба, служио је парастос за 57 погинулих српских војника и цивила, убијених 24. септембра 1992. године
Владика Василије је благосиљао

и освештао крсно знамење и земљиште за цркву у Подравањама, чија градња ће ускоро почети. Епископ зворничко-тузлански рекао је том приликом да је “над Србима у овом крају почињен стравичан геноцид, јер су од велике већине почетком 20-ог вијека сада постала мањина”, те позвао

српски народ из Подравања на слогу и јединство. Он је мјештанима овог краја поручио да се враћају и обнављају своје куће и имања, те траже од надлежних да им у томе помогну. Преживјели мјештанин Марко Томић каже да је Подравање било посљедње неуништено српско село у тадашњој

сребреничкој општини, које су муслиманске снаге Насера Орића 24. септембра 1992. године опколиле, пресјекле једину путну комуникацију према Милићима и започеле свирепу убијање, пљачку и паљење.

“Убијали су све што су стигли. Убили су цијелу породицу Маринковић - Милоша и Дикосаву и синове им Милована и Рада, те браћу Томиће, Јовановиће, Шарце и многе друге”, изјавио је Томић и подсетио да су мјештани цијели дан били под непрекидном пушчаном и артиљеријском ватром, те да је једна група успјела да се извуче када је пала ноћ.

Секретар сребреничке борачке организације Милош Миловановић рекао је да су муслиманске снаге из Сребренице 1992. године вршиле систематско етничко чишћење српског народа на подручју ове општине. Он је нагласио да нико није одговарао за злочине, јер Хашки и Суд БиХ суде само Србима.

Окружени и нападнути Подравањци су тог кобног дана, док је још била у функцији, радио везом тражили од команде Војске Републике Српске да их туче српска артиљерија, наводећи локацију на којој се налазе, како не би живи паи у руке непријатељу.

За злочин у Подравању у коме је страдало 57 Срба, међу којима 10 жена, као и остале злочине над Србима у средњем Подрињу, још нико није одговарао.

П.В.

БРАТУНАЦ
МЕМОРИЈАЛНИ
КАРАТЕ ТУРНИР
У ЧАСТ МИЛОША
ДЕЛИЋА, ПОГИНУЛОГ
БОРЦА ВРС

ВИТЕШКА ПОЧАСТ

Први меморијални турнир посвећен Милошу Делићу каратисти који је погинуо у отаџбинском рату 1993 године у сарајевској општини Хаџићи одржан је данас у спортској

дворани где је учешће узело 12 клубова и прерко двјеста такмичара. Овај величанствен карате турнир који је организовао КК “Милош Делић” из Братунца и који носи име овог погинулог

борца- отворио је његов отац Јован Делић.

–Спортски синови, витезови вјештина поносан сам на вас младе што сте кроз витешку борбу одали почаст моме сину-рекао је

Јован захваливши се Скупштини општине Братунац и појединцима као и КК “Милош Делић” који су организовали ову величанствену манифестацију.

К.Ђ.

ГЛОЋАНСКО БРДО КОД ЗВОРНИКА

НЕКАЖЊЕН ЗЛОЧИН

Парастосом и полагањем вијенаца на спомен-чесму у мјесном гробљу у Каракају и прислуживањем свијећа на Глођанском брду код Зворника, обиљежена седамнаестогодишњица страдања 126 бораца Војске Републике Српске и цивила, које су 6. новембра 1992. године на Глођанском брду поубијали припадници Армије БиХ

На овај дан, припадници Армије БиХ убили су војнике из састава Зворничке и Шековачке бригаде Војске Републике Српске, од којих се још осам воде као нестали.

Драган Милошевић, председник општинске Борачке организације Зворник, рекао је

да су ови злочини над српским народом показали да Републике Српска мора имати своја тужилаштва и судове, јер још нико није одговарао за злочине над српским народом.

- Свјedoци смо да сарајевски суд процесуира само Србе и

понеког Хрвата за ратне злочине - рекао је Милошевић наводећи да неће бити процесуирања Бошњака који су одговорни за ратне злочине све док странци постављају тужиоце и дају им огромне плате. Милошевић је рекао да је доказ за то и злочин на Глођанском брду, од којег је прошло 17 година.

Он је упитао колико времена треба да прође да неко подигне бар једну оптужницу за ратне злочине на Глођанском брду и подсјетио да је већина од 126 људи на Глођанском брду било заробљено.

- Имам информацију да је ДНК анализом утврђено да су су два ексхумирана тијела из гробља Трновац у Тузли нестала на Глођанском брду, али се та истина још не објављује - рекао је Милошевић и додао да се на том питању стално инсистира, али да одговора нема. Он је навео да су ти људи заробљени живи на Глођанском брду и одведени у Тузлу, гдје је извршена егзекуција. Он је рекао да је, нажалост, имао ту несрећу да буде један од првих људи који је послје овог злочина дошао на Глођанско брдо и видио стравичан приказ - бодљикаву жицу у коју су људи везани и

мучени, разбацане дијелове тијела и слично.

Спомен-чесму у Каракају урадила је породица Недић у знак сјећања на Миладина Недића, који је нестало на Глођанском брду и води се као нестало, као и свим погинулим борцима Зворничке бригаде. Парастосу је присуствовала и ћерка Миладина Недића, Мила која није била рођена када јој је отац нестало. Миленко Недић, брат Миладина Недића, рекао је новинарима да је Миладин нестало на Глођанском брду 6. новембра.

- Имамо информацију да је заробљен, али његово тијело још нисмо пронашли - рекао је Миленко Недић. На Глођанском брду на мјесту страдања војника и цивила два пута је постављана спомен - плоча са натписом: "Овдје је убијено 126 бораца Војске Републике Српске", али су их оба пута непозната лица поразбијала.

Парастос на спомен - чесми у Каракају и стратишту на Глођанском брду служило је мјесно свештенство, а вијенце су положили породице погинулих и заробљених бораца, представници општинске Борачке организације и општине Зворник.

Спомен чесма у Каракају

ФАКОВИЋИ КРВАВИ ОКТОБАР

У Цркви светог апостола Томе у Факовићима служен је парастос и помен за 25 убијених мјештана који су страдали 5. октобра 1992. године. Делегација Борачке организације Братунца је положила цвијеће на оближњим хумкама у центру села, гдје су сахрањене само неке од жртава овог краја.

Тога дана, јаке муслиманске снаге су нападе село Факовиће, Бољевиће и Грабовачку ријеку и побили све што се пред њима нашло. Сви они који нису нашли спас у бјекству преко ријеке Дрине, завршили су на најсвирепји начин. Неколико цивила је заробљено и одведено у Сребреницу а црква је оскрнављена.

П.В.

ОБИЉЕЖЕН ДАН УЛАСКА СРПСКЕ ВОЈСКЕ У БАЊУ ЛУКУ

ЗЛОСРПСКИ ДВАДЕСЕТИ ВИЈЕК

У Бањој Луци је 20. новембра, у организацији Одбора Владе Републике Српске за његовање традиције ослободилачких ратова, обиљежен дан уласка Српске војске у овај град новембра 1918. године, чиме је означен крај аустроугарске окупације.

Обиљежавање је почело у цркви Свете Тројице служењем парастоса несталим и погинулим српским борцима Првог свјетског рата, а потом је положено цвијеће на споменик "жртвама велеиздајничког процеса" на гробљу Свети Пантелија". Председник Удружења потомака и поштовалаца ратова од 1912 - 1918 у Републици Српској Владимир Шеварика рекао је тим поводом да је 20. вијек, послје Косовске битке, био вијек највећег страдања, прогона и погрома српског народа на овим просторима.

- Само у балканским ратовима, Првом и Другом свјетском и протеклом отаџбинском рату

животе је изгубило три милиона Срба - истакао је Шеварика и истакао да су пуцњи Гаврила Принципа у Франца Фердинанда 1914. године у Сарајеву били "пуцњи у ропство, тиранију и невиђени терор који је тадашња аустроугарска власт у БиХ чинила над српским народом". Након парастоса, цвијеће на спомен-обиљежје жртвама "велеиздајничког процеса", на гробљу Свети Пантелија у Бањој Луци положили су делегације Удружења потомака и поштовалаца ратова од 1912 - 1918 године, Владе Српске, изасланик председника РС, делегација Народне скупштине РС и Вијећа народа РС.

Вијенце и цвијеће положили су и Драгољуб Давидовић, градоначелник Бање Луке, делегације Борачке организације РС, Организације породица заробљених, погинулих бораца и несталих цивила РС, Трећег пјешадијског РС пука Оружаних снага БиХ, Савеза логораша РС и Равногорског покрета отаџбине Српске. Организован је и дефиле кроз центар Бање Луке, у којем су учествовали младићи у униформама српске војске из Првог свјетског рата и дјевојке у народној ношњи.

Треба подсјетити да је српска војска 21. новембра 1918. године ушла у Бањалуку чиме је означен крај аустроугарске окупације у БиХ.

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ

КРВАВА ЈЕСЕН У ГОСПИЋУ

Хрватска војска и полиција у јесен 1991. године убили су најмање 123 лица српске националности у Госпићу и околним мјестима, међу којима и 35 жена, саопштено је из Документационо-информационог центра "Веритас"

У саопштењу поводом 18. годишњице од страдања Срба на подручју Госпића наводи се да је скоро половина њих убијена 17. и 18. октобра.

Из "Веритаса" истичу да су хрватски војници и полицијци, углавном маскирани, одводили српске цивиле из њихових кућа и станова и убијали их користећи разне методе. Егзекуција је вршена на више различитих мјеста, а са тиме је био упознат цијели политички, војни и полицијски врх Хрватске. У саопштењу се наводи да су представници међународне заједнице упознати са овим злочиним након што су припадници ЈНА крајем децембра 1991. године пронашли 24 угљенисана тијела српских цивила у зони раздвајања сукобљених страна.

Истрага о ликвидацијама госпићких Срба почела је

након што ју је "под притском" међународне заједнице, која је о томе упозната посредством познатих свјетских медија и хуманитарних организација, наредио тадашњи хрватски председник Фрањо Туђман.

Прикупљени докази указивали су на нередодавце и извршиоце тих убистава, али је случај веома брзо стављен ад акта, а лешеве убијених су из примарних премјештани у секундарне гробнице, које још нису откривене, иако крију посмртне остатке око 100 Срба.

Из "Веритаса" напомињу да је Хашко тужилаштво водило интензивну истрагу о овом догађају и да је прије подизања оптужнице случај уступљен хрватском правосудју, а Жупанијско државно тужилаштво у Ријеци подигло је у марту 2001. године оптужницу против пет припадника хрватске војске и полиције због

ратног злочина против цивилног становништва. Њих је оптужница теретила за безразложно хапшење и за ликвидацију најмање 50 лица. Жупанијски суд у Ријеци, пред којим је вођен овај поступак, у марту 2003. године, донио је првостепену пресуду, коју је касније потврдио и Врховни суд Хрватске, којом су кривим проглашени Тихомир Орешковић, тадашњи секретар Оперативног штаба у Госпићу и Мирко Норац, тадашњи командант 118. бригаде Хрватске војске.

Орешковић је осуђен на 15, Норац на 12, а Комадант Друге бојне Стјепан Грандић на 10 година затвора.

Истом пресудом Норац, Орешковић и Ивица Рожић, због недостатка доказа, ослобођени су кривице за ликвидацију тројице Срба из Карлобага, који су 25. октобра 1991. године одвезени и убијени на локацији Црни Дабар на Велебиту, оптужба је одбијена и против Милана Чанића. На терет им се ставља што су од 14. до 18. октобра 1991. године наредили припадницима хрватске војске и војне полиције да безразложно ухапсе најмање 50 цивила хрватске и српске националности. Грандић је заточио ове цивиле у касарну Перушић, а 17. октобра Норац и Орешковић наредили су ликвидацију једног броја ухапшених. Они су из касарне Перушић довезени на локалитет Пазариште у које су, пуцали сви присутни на том састанку и убили најмање 10 лица. Норац је први убио једну жену.

Грандић је 18. октобра 1991. године, на основу договора са Орешковићем и Норцем, остале заточенике из касарне Перушић /најмање њих 40-так/ довезао на локалитет Липова Главница, гдје су убијени из ватреног оружја. Један број убијених закопан је на сметлиште Разбојиште, а најмање пет одвезено је у непознатом правцу, док су остали убијени поливине бензином и запаљени. Та угљенисана тијела касније су пронашли припадници ЈНА, од којих је до сада 22 лица идентификовано.

Иако је процес "госпићкој групи" био озбиљнији од свих других процеса вођених пред хрватским судовима против Хрвата, пресуда је компромис, сматрају многи правни аналитичари.

Породице ликвидираних госпићких Срба посебно узнемирава и онеспокојава сазнање да је, ускоро по правоснажности пресуде "госпићкој групи", хрватски председник Стјепан Месић помиловао Грандића тако што му је ублажио казну за двије године. Узнемирани су и због тога што Орешковић често борави на слободи, а Норац, који је у међувремену и неправоснажно осуђен на седам година затвора за злочине над Србима почињеним у акцији "Медачки џеп" у септембру 1993. године, казну издржава у "хотелским" условима, док се ништа не предузима да се пронађу посмртни остаци њихових најмилијих, наводи се у саопштењу.

ЗЛОЧИН НА КОРАНИ

Документационо-информациони центар ВЕРИТАС прикупио је готово све релевантне доказе о овом свирепом злочину када су припадници Министарства унутрашњих послова и Збора народне гарде Хрватске, испред моста на ријеци Корани у Карловцу, зауставили два војна камиона у којима су се превозили припадници ЈНА, који су након преговора и обећања хрватске стране да ће бити пуштени одложили оружје, а потом је њих 17, углавном резервиста из кордунашког села Крњак, пјешнице натјерано преко моста. Само четворица су успјела преживјети - остали су побијени при преласку моста. Друга група од 13 припадника ЈНА притворена је у полицијску станицу.

Чим су ступили на мост, појавила су се униформисана лица са "фантомкама" на главама и почела "крвави пир" над њима - тринаесторица су ликвидирани,

неколико клањем у лежећем положају, а већина хицима из аутоматског оружја у стојећем положају, наводи "Веритас". Од четворице преживјелих, тројица су се, међу њима и један са тешким повредама, спасили скоком са моста, а четврти се у току ноћи, такође са тешким повредама, "искобељао" испод мртвих сабораца.

За овај злочин, под притиском међународне заједнице, Окружно тужилаштво у Карловцу у мају 1992. године подигло је оптужницу против Михајла Хрстова, припадника "посебне јединице полиције Полицијске управе Карловац", због кривичног дјела против човјечности и међународног права - противправним убијањем и рањавањем непријатеља. Жупанијски суд у Карловцу је до сада три пута /1993., 2002., и 2007., године/, оптуженог Хрстова ослобађао оптужбе "због поступања у нужној одбрани".

Врховни суд Хрватске укидао је прве двије ослобађајуће пресуде /1994. и 2004./ и предмет враћао на поновно суђење истом суду, док је након треће ослобађајуће пресуде, одлучујући по жалби Жупанијског државног одвјетништва у Карловцу, одлучио да сам одржи главни претрес, на који је, поред оптуженог, позвао вјештаке и неколицину свједока.

За разлику од предходна два пута, ВСХ је у мају ове године трећу ослобађајућу пресуду укинуо и преиначио тако што је Хрстова прогласио кривим због кривичног дјела противправног убијања и рањавања непријатеља и осудио га на осам година затвора, иако је за ово дјело прописан минимум од десет година затвора. Пошто му је изречена казна дужа од пет година, одмах му је посебним рјешењем одређен и притвор, иако се до тада сво вријеме бранио са слободе. Против ове неправоснажне пресуде и тужилаштво и одбрана

уложили су жалбе, о којима ће одлучивати такође ВСХ у другом саставу.

Од "признања" да је сам ликвидирао 13 припадника ЈНА, Хрстов је напредовао у служби и добијао признања - 1995. године поводом Дана државности "за јуначки чин у рату" одликовао га је тадашњи Врховни команданат оружаних снага и председник Хрватске Фрањо Туђман, 1996. године Карловачка жупанија, на чијем подручју се и десио овај злочин, додијелила му је "посебно признање као једном од шесторице заслужних грађана".

С обзиром да је оптужени Хрстов за већину Карловчана, а и шире, један од хероја "домовинског рата", осуђујућа пресуда ВСХ, иако неправоснажна, прилично је "шокирала" хрватску јавност, а посебно 22 удужења проистекла из "домовинског рата", која су у заједничком саопштењу изразили огорчење и револт, уз оцјену да "такву пресуду може донијети само суд који је подлегао политичким притисцима", наводи "Веритас". Не вјеровали или да, али и то је могуће!

ОТВОРЕНО ПИСМО ГОСПОДИНУ РЕИСУ МУСТАФИ ЦЕРИЋУ

Господине Церићу, Ваше изјаве и активности, а посебно посљедње, изазивају узнемирење и забринутост. Ваша посјета узаврелом Санџаку и званичне изјаве и обраћања преко средстава јавног информисања, изазивају немир и неспокој међу свим поштемим грађанима, а посебно искреним вјерницима без обзира којој вјери припадају. Посјету Санџаку испланирасте за вријеме посјете америчког потпредсједника овим просторима, не да умирите, већ да изазивате хаос и неред. Ваше намјере су на вријеме откривене од власти у Србији, а већина муслимана и овог пута је мудро поступила. Нису Вам дозволили и омогућили да остварите Вашу замисао. Ви, поред осталог, изјавиште у Санџаку:

- Нема више робовања - Када сте то робовали? Под Османлијама 500 година или у првој и другој Југославији? Јесте ли икада размислили и погледали чињеницама у очи, бар у другој Југославији? Колико је муслимана било на свим важним функцијама у БиХ и Југославији у органима власти, Социјалистичком савезу, Савезу комуниста, синдикатима, судству, органима управљања, у ЈНА, полицији, школству, здравству, и тако даље, и тако даље. Можда сте заборавили шта вам је нуђено у трећој Југославији (присјетите се). Опроштени су вам злочини шуцора, ханџар дивизије, Павелићеве гарде, херцеговачке јаме, Јасеновац... Да, господине Церићу, то је истина. Све је праштано, а ви то заборављате. Зашто? Је ли то било робовање?

- Нема граница међу исламским народом! - Је ли ово позив на побуну, на прекрајање граница по вашој жељи? Е, ако је и од Вас, много је! Боље би било да сте учинили напор на смиривање, да сте у сусједној држави Србији оставили утисак добронамјерника, то би више користило и Вама и Вашим вјерницима (подијељеним фракцијама). А, постали сте "персона нон грата" на подручју Србије.

- Ви господине Церићу изјавиште: "да нема никаквог извињења за страдања српског народа у БиХ, јер га није ни било". За

Вас, у Сарајеву, од злочиначке руке нико од Срба није страдао, за вас није било логора, није било масовних гробница, није протјерано преко 150.000 Срба из Сарајева, а да их се вратило мање од десет одсто.

Ви, господине Церићу, са поносом изјављујете да је данас у Сарајеву већинско бошњачко становништво и да је за то само један разлог и то велики број муслимана је избјегао и нашао спас у Сарајеву. А, шта би са Србима из Сарајева, па и десетинама хиљада Хрвата? То није тема Вашег размишљања. За Вас су све криви само Срби. Ви неграсте све злочине извршене над Србима, није било силовања, одсјецања глава, уништавања комплетне имовине, није било ни Сребренице, ни Јошанице ни Горажда, и да сада не набрајам све злочине почињене над Србима. А, господине Церићу, било је злочина и геноцида над Србима, у многа насеља нема ко да се врати - то је, нажалост, истина, коју Ви не желите да видите!

Господине Церићу, било би боље и корисније да Ви, као вјерски поглавар Исламске заједнице у БиХ, смирујете и ублажавате ратне ране нападеног народа БиХ, да чините напоре ка помирењу и измирењу, да сви који починише злочине једанко пред законом одговарају, да живимо у миру па макар једни поред других, а нажалост Вашим изјавама на живе ране стављате со. То што чините пред Богом је велика грехота, пред људима покор и срамота! Зар није било довољно проливане крви свих народа на овим просторима, зар није било довољно бола и суза. Уразумите се, прихватите стварност и истину!"

Ви хоћете исламску републику, Ви хоћете БиХ без Републике Српске. Е, да знате да то неће моћи. Ви, господине Церићу, настојите да до краја спроведете Исламску декларацију. Нажалост, Ваша велика заблуда. Ви се још увијек надате великој помоћи Ваших западних ментора. Још увијек мислите да Вас воле више од Срба (заблуда).

Ви покушавате да сваки злочин учињен од стране муслиманске војске и Армије БиХ над Србима прикажете као злочин Срба. Ви у Тузланској колони видите напад

на Тузлу, а ми видимо како та дјеца и недужни војници горе као живе буктиње. шта мислите гдје је истина?

Нажалост, Ви злочине ваших војника и муџахедина и њихово пировање над српским жртвама - како са одсјеченим српским главама, са сјекирама и мачетама у рукама славе над жртвама својих недјела, ни једном ријечју не осудисте. То за Вас није злочин!!!

Знате ли, господине Церићу, шта и какав геноцид - злочин ваши војници учинише 19. децембра 1992. године на Светог Николу у Јошаници, недалеко од Фоче? Не знате. Да Вас подсјетим. Тог дана, добро организовани и дуго припремани, колона од око 600 војника БиХ и муџахедина изненада, и са свих страна, нападе Јошаницу. Да по вашим законима Србима честитају крсну славу (то вам није једина честитка за празник, ви сте то чинили и за Божић, и за Васкрс, и друге празнике). Овдје су војници Армије БиХ извршили злочине над злочинима.

Испробали све методе (мало је рећи злочине), клање, одсјецање глава, живима сјекли дијелове тијела, сјекли и вадили утробе, очи, силовали, ломили иконе, свијеће, вршили нужде по софама. И кад завршише крвави пир, онда све спалише и уништише. Сегогодишњој Драгани Вишњић, која дође код деде да прослави славу, разбише главу и просуше мозак. Старици Јоки Вишњић на њене очи силоваше ћерку Гоју, удату Стојановић, потом јој пресекоше вене на рукама и препонама да постепено умире, и тада на њу навали чопор звијери. Све пред мајком Јоком. А онда јој изведоше сина и заклаше, а мајку оставише да тугује. Начин, методе и средства употребљена над српским становницима Јошанице спадају у злочине до сада непознате у свијету. Такве злочине нису могли измислити ни Хитлер, ни Павелић, ни Мусолини ни највећи зликовци (за вас то није злочин, то је само опомена непослушним Србима - нема извињења).

У селу Црквине, недалеко од Горажда, одмах на почетку ратних сукоба, мајки Божани Делић одведоше четири сина и ћерку, и још четири рођака, и за

њихову судбину се још не зна. У Горажду, у два логора, Мујковић Пољу и Витковићима, побијено је преко 150 Срба. Преживјелих нема, гробова нема.

Господине Церићу, ваши аналитичари покушавају да жртве муслимана - Бошњака и Хрвата - кад су вам се заставе одвезале, прикажете да су страдали од Срба. Ви заборављате сукобе Бошњака и Хрвата у Средњој Босни и околини Мостара. Колико вас је изгинуло у тим сукобима? Колико вас изгину у међусобним сукобима у Цазинској Крајини - Кладуши, Цазину, то не знате! Да Вас подсјетим да су то били крвави сукоби Изетбеговићевих и Авдићевих присталица. Знате ли да Авдићеве присталице траже признање за 3.500 логораша који су зваршили у

вашим логорима. Господине Церићу! Прочитајте још једанпут казивања Ибрана Мустафића "Планирани хаос". Не морате у том казивању читати о злочинима над Србима, јер по Вама тих злочина није ни било. Али, погледајте шта ти Ваши хероји учинише једни другима. Колико их изгину у међусобним сукобима, и на који начин. Ви то све стависте на конто Срба. То је тешко признати. Господине Церићу! Морам Вас подсјетити на још једну чињеницу. Јесте ли икада анализирали колико је Ваших сународника, жена, дјече, старца, нашло спас у Србији коју Ви нападате? Знате ли колико је Ваших сународника из Сребренице нашло спас у Србији, знате ли да је било и припадника војних формација? Господин Мустафић у својој књизи рече да сви они, који пређоше у Србију добише шансу да преживе, а они који потражише спас на вашој територији, многима се изгуби траг. За те несрећнике опет окривисте Србе. То Ви нећете да знате! Колико ви спасисте Срба? Погледајте истини у очи, па макар та истина била и болна за Вас! Знате ли колико је за злочине до сада одговарало Бошњака, Хрвата а колико Срба. Злочина је било на свим странама. Само што Ви то не признајете.

Вељко Ласица
Вишеград

ИЗ РЕИСОВИХ УСТА У

Недавна посјета и небулозне изјаве Ахмета Давутоглуа, коме, очито не мањка јањичарске крви, нису само ламент над прошлошћу у којој се призива "данак у крви" већ првенствено малигни терет који је на његовој души израстао као посњедица прекомјерног дружења са реисом Церићем и србофобичним Силајџићима и Филиповићима. Другим ријечима, то је пљувачина жиранта без покрића што је својим доласком у Београд потврдио и турски премијер Абдулах Гул.

Призива духове - Ахмет Давутоглу

Да није истинито и да није жалосно, било би смијешно и јадно. Овако, само је хистерично, неуралгично и неизљечиво као и свако друго малигно обољење које започне директно на мозгу. Тако би могли да се окарактерису "коментари" турског министра иностраних послова да је којим случајем неко нормалан из Сарајева оградно се од тих сплачина. Али није било тако, иако у сарајевској

чаршији нормалних још увијек има, само нису правилно распоређени, а по свему судећи су при том и заплашени количином моћи и количином мржње за коју су способни реис Церић и његово друштво укључујући и Хариса Силајџића, бошњачког члана Предсједништва БиХ. Мали Комшо је у свему томе небитан, јер он је само потрчкало и вјечити дежурко с посебним овлашћењима да умјесто Хариса завршава

све прљаве послове. Због тога није ни било за очекивање да се на иницијативу Небојше Радмановића спаси образ бошњачке, па самим тим и исламске Босне. А била је то добра прилика. Само, неко је поново полупао лончиће бракујући и бабе и жабе, реалност и илузије, снове и стварност. Сам Радмановић није био изненађен овим расплетом, можда је само био слуђбено разочаран, јер друго му ништа и није преостало.

Препустио је да о томе (про) суди јавност.

При том је истакао да од јавности очекује процијену да ли су таквим понашањем друга два члана Предсједништва подржала изјаве турског министра иностраних послова или су то учинили из неких других разлога.

- Сматрам да су изјаве министра иностраних послова Турске драстично мијешање у унутрашње ствари једне суверене земље. Давутоглу је у својим изјавама изнио потпуно супротне ставове од оних које је износио премијер Турске и онемо што смо могли да чујемо приликом званичне посјете Предсједништва БиХ Анкари и Инстанбулу - истакао је Радмановић појашњавајући да је у својим изјавама Давутоглу исказао империјалне намјере Турске према Балкану, који је назвао "отоманским Балканом".

- Ријеч је о изјавама које су супротне тежњама БиХ која хоће да се прикључи Европској унији. ЕУ је регија мира и сви смо се у БиХ определијели за пут ка ЕУ. Сматрам да у БиХ живе европљани без обзира на то како се зову и оно што је Давутоглу говорио је недипломатски, неприхватљиво, непримјерено и неевропски - констатовао је Радмановић.

Подсјетимо, Давутоглу је, између осталог, у Сарајеву

Тадић и Гул

НИКАД БОЉЕ...

Предсједник Турске, Абдулах Гул, и предсједник Србије, Борис Тадић, изјавили су у Београду да двије земље имају најбоље односе у досадашњој историји, и оцијенили да су односи достигли ниво стратешког партнерства. Послије састанка у Палати "Србија", турски предсједник је рекао на конференцији за новинаре да Србија и Турска, иако не дијеле заједничку границу, живе као добри сусједи. Гул је рекао да у Турској постоји велико интересовање за улагање у српску привреду, посебно у инфраструктуру и додао да Београд и Србија имају стратешки положај.

Докле год су односи Србије и Турске овако добри, како је указао Гул, не треба страховати за мир у региону.

Тадић је казао да иако двије државе не дијеле исти став по питању Косова, то не треба да буде препрека за јачање билатералних односа.

- Подржавамо једни друге у европским интеграцијама. Сматрамо да је Турска један од најважнијих глобалних чинилаца - рекао је Тадић.

Прије обраћања двојице предсједника, делегације Турске и Србије потписале су споразуме о сарадњи у инфраструктурним пројектима, о економској сарадњи, техничкој и финансијској сарадњи, о социјалним активностима као и административни споразум о спровођењу социјалне сигурности.

Тадић је такође предложио изградњу културно-образовног турског центра на Коридору 10 недалеко од Београда који би, према његовим ријечима, био прилика да се на овим просторима поново сусретну двије различите културе и религије.

ДАВУТОГЛУОВЕ УШИ

РАНКО ПЕЈИЋ, ИСТОРИЧАР

ОСВАЈАЧКА ИДЕОЛОГИЈА

Државе и народи који су били освајачки и поробљивачи других народа и држава у кризној ситуацији, када су војнички и економски слабили, да се одрже на туђој територији, обично проводе неке реформе или се под притиском покорених народа повлаче, али идеологија и освајачка политика остају у њиховој свијести и обично поручују: "Вратићемо се!" Таква је била и остала Турска.

Турци су азијски номадски народ из Туркестана који је у X вијеку под вођством Селџука (отуда Турци Селџуци) у освајачком походу стигао у Средњу Азију. Ту су од покореног арапског народа примили ислам. Временом се Селџучко царство распало на низ емирата. Тек почетком ХИВ вијека емир Осман (1281-1324) (отуда назив Османлије) успио је ујединити неке емирате и на сјеверозападној обали Мале Азије ујединити неколико емирата и основати јаку кнежевину. Његов син и наследио Орхан (1324-1362) освојио је источну обалу Мраморног мора и пренио престоницу у Бурсу. Орханов наследио Мурат I (1362-1389) освојио је Тракију и из престонице Једрене кренуо на освајање Балканског полуострва, то јест српских земаља.

Турска стратегија била је политика постепеног наступања. Пошто нису имали бројну и јаку војску, прво био освојили једно подручје и кад

учврсте власт узимали су војску од покореног народа и када осјете надмоћ кретали би у освајање. Тако је било и с нашим земљама. Прво су освојили источну Македонију, а у западној поставили Марка Краљевића као вазала. Краљ Марко је морао, као вазал, ратовати с румунским војводом Мирчетом, гдје је и погинуо на Ровинама 1495. године. Султан Бајазит је после битке на Косову пољу 1389. године оставио Стефана Лазаревића да влада у Србији као турски вазал.

Стефан је и погинуо у борби код Ангоре. Када је Турска војнички и економски ојачала за вријеме султана Мехмеда II Освајача раскинула је вазалство и војнички покорила Србију (1459), Босну (1463), Херцеговину (1482) и Црну Гору (1499). Освојене земље намјеравала је вјечно задржати. Зато је почетну владавину била доста подношљива. Тихо и непримијетно вршена је исламизација покорених хришћана и тиме учвршћивана власт. Донијета је одлука на Берлинском конгресу 1878. године да Аустроугарска привремено окупира БиХ и заведе ред и мир, јер то слаба Турска (Болесник на Босфору) није била у стању учинити.

Међутим, у осталим дијеловима Османског царства организоване су демонстрације против одлуке Берлинског конгреса и од тада почиње одбојност према Европи Мржња према Европи и хришћанству појачана је после анексије БиХ 1908. године. Цар Фрањо Јосип је за 200.000 златних дуката купио БиХ и укључио је у састав Аустроугарске монархије. У турској националној свијети урезала се мисао да балканске земље по неком само њима познатом историјском праву припадају Туракој. Ову мисао ријетко су јавно исказивали, али је она сазријевала. Ту мисао јавно је исказао турски министар спољних послова. Његова изјава је изненадила балканске народе, али је она уједно и опомена. Освајачка политика и идеологија биле су само прикривене, а сада су дошле и у јавност. Шансу за поновно освајање Балкана Турска је видјела у грађанском рату у Босни и Херцеговини.

Зато је свесрдно помагала муслимане у Босни и Херцеговини, надајући се њиховој побједи и прикључењу Турској. Пошто то није успјело, а нема услова за војну инвазију, окренула се вербалним пријетњама с циљем да уплаши српски и хрватски народ и примора их на неке реформе и промјене које би ишле у корист Бошњака и њихове политике везаности за турску државну идеју и исламски свијет. Ипак, то је само изјава једног турског високог чиновника и не треба је се плашити, али се мора узети у обзир и дјеловати против тих претензија.

рекао "направићемо Балкан, Кавказ, Средњи исток заједно са Турском, центром свјетске политике у будућности". Додао је да је "Сарајево наше, а Анадолија ваша". Истакао је и да би Мехмед-паша Соколовић био обични српски сељак да га Османлије нису одвеле од његове породице. Није ли то од ријечи

до ријечи понављање оног што је у недавном интервјуу београдском недељнику НИН рекао ефендија Цериф. И он је тај османлијски трафикинг назвао бизнис маркетингом сматрајући га нормалним и пожељним и сада. За њега је то исто као и одлазак садашње омладине на студије и дошколовавање

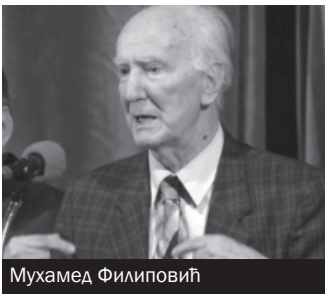
у Америку или неку европску метрополу. Ефендија је толико острашћен и загладан у прошлост да је свом идолу Мехмеду Фатиху подигао споменик у Каменграду одакле је 400 година турска империја нападала Беч и Европу потурчављујући све око себе. Једино су притворни сарајевски медији лукаво се

оградили од свега ажурно преносећи тупоумне тлапње турског министра, али без еуфорије каква, иначе, прати све (пан)исламистичке идеје свог реиса, коме једином, изгледа, није јасно што је то Гул толико загулио са Београдом кад на Калемегдану више нема ни једног дахије?!

МУХАМЕД ФИЛИПОВИЋ ЗА “ДНЕВНИ АВАЗ”

Одбити разговоре под вођством Карла Билта

Експресно пуштање из затвора ратног злочинца Биљане Плавшић, која је на сам дан навршавања трећине издржавања своје више него заслужене и прекратке казне за злочине којима је била организатор и суизвршилац и за које не би смјело ни могло бити пријевременог отпуштања, будући да се не ради о злочину из заблуде или страсти и користи него из најнижих побуда мржње према једном народу, дакле, о помно планираном и систематски и кроз више година извршаваном злочину за који не може бити опроста ни у ком случају, открило је, међутим, једну веома битну чињеницу.

Мухамед Филиповић

Карикатурална особа

Иза њеног више него луксузног третмана и пажње која јој је указивана у затвору у Шведској, као и овако брзог пуштања и то управо на дан када је требао започети процес Радовану Караџићу и када су најојађеније мајке у свијету “Мајке Сребренице и Желе” биле у Хагу, стојала је влада Краљевине Шведске и лично њен министар иноземних послова Карл Билт (Царл Билдт). На ове чињенице је, нажалост, једино исправно и достојанствено реагирао члан и предједавајући Предсједништва БиХ Жељко Комшић, отказујући заказану посјету Шведској, а наше Министарство иноземних послова је остало нијемо, као и у многим другим приликама. Иако смо ми научили на цинизам и иморализам западноевропских политичара, ово што нам је сада приређено, а поготово кад је у питању улога Билта, превазилази све границе цинизма и спада у израз мањка ума, потпуног одсуства моралног осјећања и ароганције која као да хоће да каже цијелом једном народу за који се зна и за који је утврђено да је био жртва српског геноцида “ко

сте ви и ко да води о вама рачуна, да би поштовао ваша најдубља осјећања и имао пијетета према стотинама хиљада ваших невиних сународника које су побили Биљана Плавшић и њени сљедбеници”.

За оне који су познавали Билта није никакво чудо да је тај човек, који је карикатурална особа европског политичког живота, успио да преживи у Шведској, па ево и у европској политици и то упркос чињеници да је у њој показао особине које би у свакој нормалној политичкој средини свог носиоца дисквалифицирале за сваку јавну, а камоли најодговорнију политичку функцију. Зрачак правде

Ствари се мијењају, а они који су постали истакнути унаточ чињеници да је јавност сазнала за толике њихове мане, говори нам и да се јавност промијенила и није више осјећљива на то да ли је неки јавни функционер установљени лажац, обмањивач или дефраудант. Људима је изгледа и негдје све свеједно. Нама, међутим, није, јер су истина, правда и моралност једино што нам је остало и у шта се још уздамо.

Све друго нам је узето. Стога очекујемо да ће наши политичари, они који представљају побијени и опљачкани народ и искомадану нашу државу, одбити да воде разговоре под вођством Карла Билта. Ако наставе са њим као да није ништа било, онда су и они исти као он. Нека Европа пошаље неког представника који је мање повриједио наш народ и наше мајке и сестре које узалуд пред Судом у Хагу чекају зрачак правде да им обасја жалосну субину. Сужене интелектуалне способности

Свима нама који смо имали прилике да сусретнемо Билта, да га слушамо, да анализирамо начин његовог мишљења и мотиве поступања било је одавно јасно, а поготово од времена када је био високи представник у БиХ, да се у његовом случају ради о човеку сужених интелектуалних способности, да му сасвим недостаје морална димензија у мишљењу и просуђивању људских односа и да га битне чињенице о људима и људским правима као таквима не занимају нити додирују.

Карл Билт

РЕАКЦИЈЕ

Дипломата који је сијелио с Милошевићем и Младићем Шеф шведске дипломатије Карл Билт прешао је све границе и пристојног и дипломатског понашања ставивши се у службу осуђене ратне злочинке Биљане Плавшић. Да овдје постоји држава у пуном капацитету, он би требао бити проглашен персоном нон грата без права да више крочи, а камоли учествује у рјешавању питања у БиХ.

Опасни закључци

Ово је изјавио државни посланик и лидер БПС-а Сефер Халиловић реагирајући на сазнање да је Билт лично заслужан за пријевремено ослобађање Биљане Плавшић. Кометирајући дочек који је злочинки приредио премијер РС Милорад Додик, Халиловић је казао да Додик своје понашање темељи на подршци “неких западњачких кругова”.

- То наводи на опасне закључке - у ЕУ постоје кругови, гдје је и Билт, које је захватила антиисламска хистерија и који више не разликују босанске муслимане од талибана. Из тога Додик црпи снагу за бахато, дрско и безобразно понашање - сматра Халиловић.

За разлику од ратног члана Предсједништва РБиХ Ејупа Ганића, који нам је рекао да је “изненађен Билтовом приврженошћу онима који су осуђени и признали кривицу за злочине у БиХ” те да је од њега очекивао “бар мало осјећаја за жртве злочина”, Сакиб Софтић, бивши заступник БиХ пред Међународним судом правде у спору против СЦГ, није изненађен.

Умијешан у све

- Билт је све вријеме рата био умијешан у догађаје на простору бивше Југославије не скривајући изразиту наклоност ка српској страни. Шта више рећи, поред чињенице да је у периоду кад се дешавао геноцид у Сребреници он у Београду састанчио са Слободаном Милошевићем и Ратком Младићем - рекао је Софтић.

Он сматра како је кристално јасно да се Билт при одлучивању о пуштању Плавшић на слободу нашао у сукобу интереса, јер је непојмљиво да о томе “одлучује особа која је показала наклоност и солидарност према тој злочинки посјеђујући је у затвору, интервенирајући у њену корист код министра правде Шведске...”

ДЕЛЕГАЦИЈА РС НА СКУПШТИНИ СВЈЕТСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ РАТНИХ ВЕТЕРАНА

АФИРМАЦИЈА СРПСКЕ

Делегација Републике Српске учествовала је од 19. до 24. октобра у раду Скупштине Свјетске организације ратних ветерана у Копенхагену.

Нашу делегацију представљали Пантелија Ђургуз, председник БОРС - а, Михајло Парађина, председник Председништва БОРС-а и Радомир Граонић, помоћник министра рада и борацко - инвалидске заштите у Влади Републике Српске.

Посјета искоришћена за размјену искустава и афирмацију Српске.

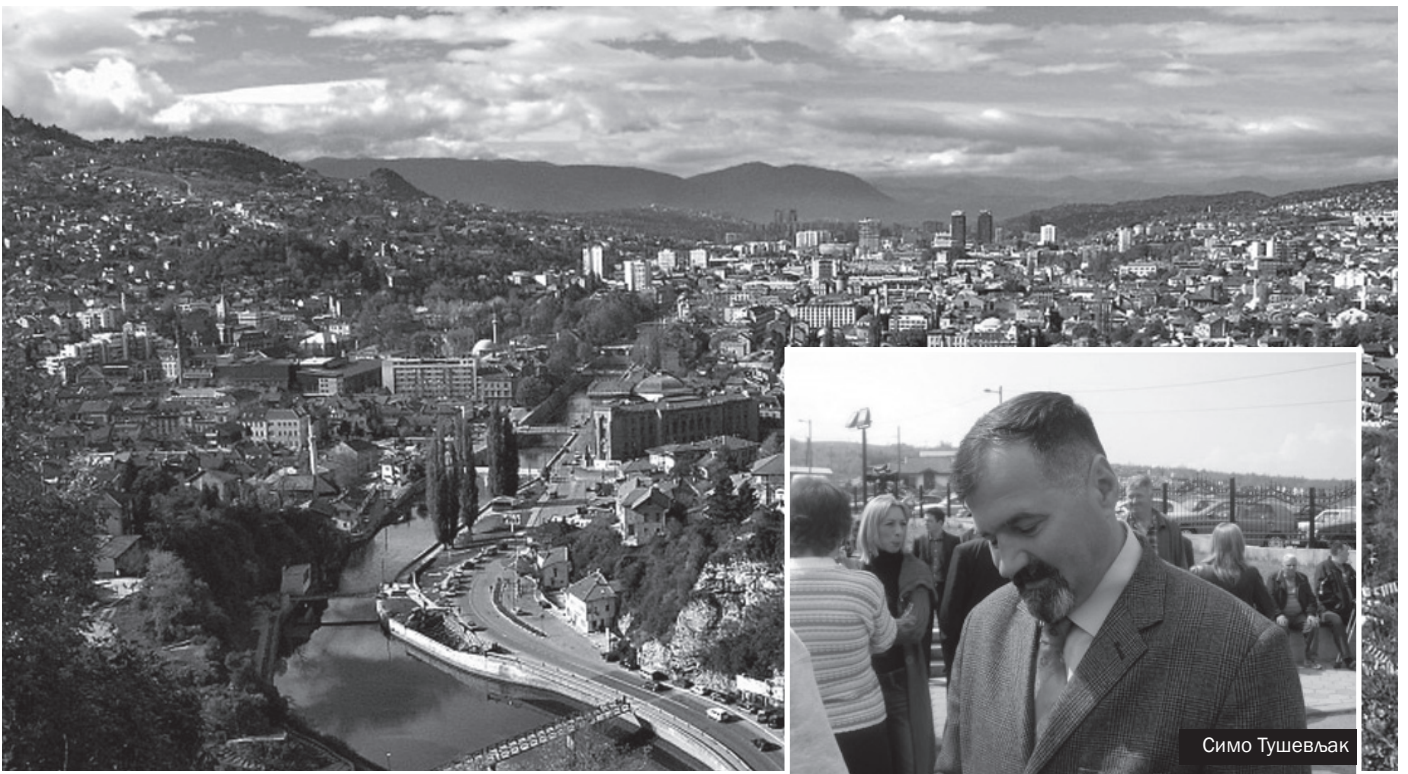
На конференцији, која је окупила представнике из 53 земље свијета, разговарало се о бројним темама. Између осталог и о томе како се ефикасно може борити против појаве неонацизма, како обезбиједити дугорочни мир у свијету, побољшати положај ветерана и слично. Речено је да је циљ обезбиједити дугорочни мир у свијету, јер они који су учествовали у ратовима најбоље знају какаве страхоте рат носи и колико је мир важан. Представници ветерана разговарали су и о тероризму у свијету, а закључено је да он представља опасност за цијели

свијет, као и да се борби против тероризма мора посветити већа пажња. Ријечи је било се и о проблему скрнављења гробова ветерана и како ову појаву спријечити, а није изостала ни тема о примјени међународног ратног права и женевских конвенција. За БОРС је посебно значајна тема била борба са пострауматским стресним синдромом. Остварен је контакт са представницима Норвешке о овом проблему и договорена сарадња, јер ова земља има врло развијене програме помоћи борцима обољелим од ПТСП-а. На примјер,

на СОС телефон, који је отворен 24 часа дневно, ветерани се могу јављати када осјете проблеме, затажити савјет и помоћ. Говорило се и о статусу избјеглица, свјетској економској кризи и како се она одражава на ветеране. О свим овим темама ветерани из читавог свијета дали су своје мишљење и пренијели властита искуства. Показало се да ветерани из богатих земаља, као и њихове породице, имају добар статус у друштву. Према ријечима Радомира Граонића, најважнија порука са овог међународног скупа је да се ефекти свјетске економске кризе не могу ломити преко борацких организација а та је порука пренесена свим владама. - Уобичајено је да представници влада буду присутни на оваквим скуповима, како би по повратку у своје земље могли радити на реализацији заључака, односно помоћи ветеранима да превазиђу проблеме за које је закључено да постоје - истакао је Граонић. Пантелија Ђургуз, председник БОРС-а сматра да је учеће на овој Скупштини било од великог значаја, јер се, између осталог, у међународним круговима на овај начин афирмишу Република Српска, Борацка организација и наша борба. Важно је представницима земаља читавог свијета пренијети поруку да ми нисмо никакви агресори, него страна која се борила за своја права и живот, и као такве нас

и остале борацке организације прихватају - рекао је Ђургуз и додао да је ово била прилика да се виде искуства земаља у окружењу, како се они боре са проблемима које и ми имамо, као на примјер здравствена заштита инвалида и бораца и слично. Он је нагласио да је настављена и сарадња на питању ПТСП-а односно помоћи борцима обољелим од овог синдрома. Настављена је и успешна сарадња по овом питању са удружењем Плаве беретке из Данске, о остварен је и контакт са борацким удружењем Норвешке који имају веома развијене програме помоћи борцима обољелим од ПТСП-а. Михајло Парађина је оцијенио да је посјета наше делегације била успешна. - Сматрам да су контакти са борацким организацијама из читавог свијета врло корисни и успешни, и да ћемо на овај начин подићи углед Републике Српске. Једини проблем је био што је на Скупштини у чланство примљено и Косово, иако смо се као чланови ове свјетске организације борили против тога, и што смо успјели, у први мах, спријечити пријем Косова у чланство, заједно са Русијом, Бугарском, Србијом, Кипром и још неким земаљама. Међутим, касније је лобирање урадило своје и већина земаља учесница је гласала за пријем - подвукао је он.

T. M.

Симо Тушевљак

ТИМ ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ И ДОКУМЕНТОВАЊЕ РАТНИХ ЗЛОЧИНА МУП-А РС

(НЕ)ПРАВДА У СУДСКИМ ЛАДИЦАМА

МУП Републике Српске од Тужилаштва БиХ, као и од других правосудних институција БиХ, тражи да се равноправно односе према свим предметима, односно према жртвама ратног злочина. МУП Републике Српске је од 4. априла 1992. године до сада надлежним тужилаштвима у БиХ поднио 755 службених извјештаја, односно кривичних пријава против више од 6 000 лица за која се сумња да су починила кривична дјела ратног злочина над око 22 000 Срба, а тренутно се са представницима Шведске и Норвешке истражују злочини који су се десили да подручју западне Херцеговине

Симо Тушевљак, координатор Тима МУП-а РС за истраживање и документовање кривичног дјела ратног злочина, рекао је да је првенствено ријеч о људима који су убијени, који су жртве ратног злочина, односно прошли су логоре, одређене тортуре, протиправна лишавања слободе, свирепа мучења, силовања, уништавање и пљачку цјелокупне имовине, те етничко чишћење са одређеног подручја. Према његовим ријечима, на

територији коју је покривала Армија БиХ било је више од 600 логора, а највећи злочини почињени су у логорима у западној Херцеговини, односно у логору Дретељ и логорима у Мостару и Коњицу.

Он напомиње да је само у Сарајеву било 126 логора и мјеста гдје је било затварано српско становништво које је протиправно лишавано слободе, а да је највећи број ових лица, која су мучена и звјерски убијена, а жене

силоване, био затворен у касарни "Виктор Бубањ", у логору "Силос", затим у Храсници, у Централном затвору, логору на Алипашином Пољу, у студентским домовима, као и логорима у полицијским станицама. Тушевљак каже да је све ове логоре МУП РС, односно ЦЈБ Источно Сарајево обрадио, те да је поднио службени извјештај Тужилаштву БиХ.

"МУП РС је евидентирао и сва мјеста гдје су људи протиправно лишавани слободе и у западној Хрцеговини, затим у логорима у тузланској регији, у зеничкој регији, централној Босни, те у бихаћкој регији, а узели смо и велики број изјава од преживјелих логораша, све то документовали и доставили Тужилаштву БиХ", истиче Тушевљак. Према његовим ријечима, поднесени су и извјештаји против лица која су починила кривична дјела ратног злочина над припадницима ВРС, ратним заробљеницима, који су у одређеним војним акцијама заробљени, а послје тога свирепо мучени.

"Један од најдрастичнијих примјера тих злочина над припадницима ВРС јесу злочини над Србима на подручју Возуђе и Озренског ратишта, гдје су муџахедини заробили велики број припадника ВРС, а након тога звјерски их мучили, убијали уз ритуале према некаквим арапским обичајима - одсијецане су им главе, а тијела су послје размјењивана без глава за које се ни до данас не зна гдје су", каже

Тушевљак.

Говорећи о раду Тужилаштва БиХ, Тушевљак је рекао да је од 2004. одређени број предмета који им је доставио МУП РС, или нека дуга полицијска агенција у БиХ, завршен, те додао да постоји и одређени број пресуда за те злочине.

"Знамо да предстоји завршетак многих предмета, али ми од Тужилаштва БиХ, као и од других правосудних институција у БиХ тражимо да се равноправно односе према свим предметима и да однос према свим жртвама буде равноправан", каже Тушевљак и напомиње да МУП РС и Тужилаштво БиХ успјешно сарађују.

Он наводи да припадници Тима имају максималну подршку премијера РС Милорада Додика, као и од министра унутрашњих послова РС, директора полиције, те од других релевантних фактора у РС.

Тим МУП-а РС тренутно са представницима Шведске и Норвешке заједно истражује злочине који су се десили на подручју западне Херцеговине.

"Пружамо им пуну полицијску сарадњу, а, по наредби Тужилаштва БиХ, радимо и на питању Петог корпуса и дешавања у Сарајеву", додаје Тушевљак и поручује да МУП РС са свим својим капацитетима доприноси да коначно дође до праве истине и да они који су чинили злочине над српским становништвом и одговарају.

ПЕРФИДНИ РАТ ПРОТИВ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

(Србима се подмеће кукавичје јаје)

Бјесомучна и оркестрирана кампања против српског народа, који живи на вјековним просторима западно од Дрине, има за циљ убијање сваког осјећања и догађаја из којег може да настане или да се одржи клица српске државности

Српска државност или елементи српске државе западно од ријеке Дрине су мета уништења које се свакодневно демонстрира кроз оркестрирану кампању, која је осмишљена у амбасадама које су бомбардовале Србе. Извођачи на терену су разноврсти: општинска руководства лијеве оријентације, припадници Титове клике, Организација СУБНОР-а из муслиманско-хрватске федерације, тзв. невладине организације чији је дегутантни циљ сатанизовање свега што је српско првенствено кроз искривљену призму ратних злочина у Сребреници, али и неким другим мјестима. Ту предњачи организација ХУМАН – рајт воч, као и разноврстне организације жена Сребренице, удружења пострадалих, жене у црном и слично. Ту је чак и фамозно Међурелигијско вијеће, гдје се исти циљ жели постићи кроз екуменизам, односно преко неких свештеника Српске Православне Цркве. Право на свој српски идентитет, право на државност на просторима западно од Дрине, право на његовање осјећаја и осјећања на лица и догађаја који су у темељу борбе за националну државу, за слободу поништавају се наметањем колективне кривње за Поточаре, са једне стране, а са друге стране намећу се вриједности из прошлости по

идеолошкој матрици Јосипа Броза Тита (титоизма) да би се обновило братство-јединство у коме нема мјеста за Србе – четнике, оне који хоће државу западно од ријеке Дрине, јер, наводно, до Дрине је давно одлучено (што потврђује и став бискупа у БиХ који се залажу за јединствену БиХ).

Перфидна, оркестрирана кампања води се у два правца, али крајњи циљ је јединствен: **ПОНИШТАВАЊЕ ДРЖАВНОСТИ СРБА ЗАПАДНО ОД РИЈЕКЕ ДРИНЕ**.

Први правац је промјена Дејтонског споразума. То је захтјев којим жели да се убрза процес разлагања српског идентитета и прогута осјећај и тежња за државност Срба западно од ријеке Дрине. Ова државност је брана прозелитизму католичке цркве који је такође вјешто упакован у обланду екуменизма (уједињење хришћанских цркава, а у ствари наставак сакривања Јасеноваца и учешћа католичког клера и папе Пија XII, у покровитељству над монструозним планом уништења српског народа).

Други правац је обнављање братства и јединства. У ствари, ријеч је о обнови титоизма гдје се Србима подмеће кукавичје јаје што је и Хрват – шкурот из Груда Јуре Гајић на Сутјесци не тако давно у свом говору јасно обзнанио. Он и Раиф Диздаревић траже

подобног Србина профила Богића Богићевића, који ће се залагати за “грађанску опцију” и преко тога за “интернационалну” у овом случају наднационалну БиХ, која би почивала на антифашизму – усташа и муџахедина и без четника који својом тежњом, ремете ново – старо братство-јединство. Ови правци дјеловања, не би могли имати пуни ефекат без укључивања “подобних Срба”. Неприхватљиво је да српски народ буде жртва односно таоц појединаца што је у ствари љевичарски, односно титоистички став. Овај став из привидне правде, хуманости и људскости, крије перфидни став да се народ одрекне својих тежњи и створеног осјећања и сјећања на државност западно од ријеке Дрине. Заступници овог става су и заступници уставних промјена у којима је грађанин носилац суверенитета. Гдје је прегласавање Срба уставна категорија (као у

Српска”. Ова парола је уперена против дијела државности Републике Српске.

Опет једна латинска превара : “Стидите се своје борбе за Републику Српску”.

Фокус медијске пажње на страдање у Сребреници само једне стране и ово страдање изједначава са страдањем Срба у концентрационом логору Јасеновац, значи потирање сваког моралног права и основа да Срби имају право на државност. Релативизовање логора Јасеновац преко страдања само једне стране у Сребреници, значи још једну латинску превару. Јасеновац је интернационални логор, а Сребреница је геноцид над муслиманским народом!? За Јасеновац нема кривца, јер нема НДХ, Сребреница има кривца, јер постоји Република Српска!? У преводу то значи: Срби, прихватите “демократски став” : “Извршили сте агресију сами на себе. У логоре муслиманско –

бившој СФРЈ), а наднационална Босна нова заблуда за Србе (као југословенство) и гдје све то завршава у латинској превари: Србима Тито – нама држава. Став, којим се криминализује грађански рат и борба за Републику Српску, који заступају тобоже борци за правду, који умјесто радничких сада штите људска права, који умјесто паролу “боље рат него пакт”, (па милион Срба у црну земљу) заступају паролу “све је криминал – не треба нам таква Републик

хрватске федерације затварали сте сами себе. Због ове кривце извршите колективни суицид. Одреците се Републике Српске, немојте је вољети. Гадите се своје прошлости”.

Кад прођете овакву шизофрену катарзу, имаћете напредан живот као у доба Тите. Живот на кредит је најбољи, отплата је повољна јер има олакшавајућа околност. Рате се отплаћују из луднице зване грађанска БиХ.

Страхиња ЖИВАК

КО ШТИТИ АТИФА ДУДАКОВИЋА ?

Посланик Демократске народне заједнице (ДНЗ) у Представничком дому парламента БиХ Рифет Долић изјавио је да су стравични снимци двојице убијених припадника војне формације Фикрета Абдића одавно познати Хашком трибуналу и домаћим тужилаштвима и да би у свакој нормалној земљи након тога командант Петог корпуса Армије БиХ Атиф Дудаковић или неко други у његовој улози наредбодавца у року од 24 часа био у затвору.

Из дана у дан, из мјесеца у мјесец све је јасније да је Атиф Дудаковић, ратни командант Петог корпуса Армије БиХ окорјели ратни злочинац. Окружен свитом убица и медијских промотера, јер су га током ратних операција стално пратиле ТВ камере, понекад и три одједном, он је учинио све да искаже своју немјерљиву мржњу према Србима на чија имања је хушкао своје паликуће и убице подстрекујући их на убиства заробљеника. Ништа мање милости није показивао

ни према сународницима из реда сљедбеника Фикрета Абдића. О томе постоје бројни докази и свједочења, али неко моћан и даље штити убицу из Бихаћа. Познато је да је један од његових моћних заштитника Харис Силајџић који је јавно рекао да док је он жив неће бити ухапшен Атиф Дудаковић. Засад Силајџић држи обећање, али је више него очигледно да у томе није усамљен и да ланац заштите ратног злочинца иде све до никад угашеног АИД-а и до Тужилаштва и Суда

БиХ. Да није тако злочинац би већ био осуђен. Рифет Долић, посланик у Представничком дому парламента БиХ лично је упознат са бројним злочинима који су почињени под Дудаковићевом командом. Он тврди да је Дудаковић директни наредбодавац бројних убистава и злостављања “колико год он то покушавао оповргавати”.

“Имао сам прилику да гледам десетине видео-снимака који директно команданта Армије БиХ чине одговорним за ратне злочине, што потврђују и изјаве свједока или жртава”, рекао је Долић за “Независне новине”. Он каже да је ДНЗ БиХ 1998. године, због игнорисања и неповјерења према тадашњим институцијама БиХ, формирао властити тим за истраживање злочина и своје прве резултате истраживања у облику кривичне пријаве и доказног материјала (аудио и видео касета, изјава, докумената и фотографија) предао Канцеларији Хашког трибунала у Сарајеву 19. јула 1999. године, о чему је сачињен

свједоцима и уцјењивали их.

“Мени је потпуно јасно да су `хашки истражитељи` уствари били службеници АИД-а који су застрашивали свједоке и истраживали колико свједоци знају, како би Дудаковића и друге чинили безбједним. Имам неке индиције да је до овог сазнања дошао и Хашки трибунал и Карла дел Понте, али умјесто скандала лакше је било рећи да су се пријава и доказни материјал загубили”, рекао је Долић.

Формирањем Одјељења за ратне злочине при Суду БиХ тим ДНЗ за истраживање ратних злочина отпочео је сарадња и са њиховим истражитељима.

“Увјерио сам се да се интензивно воде истражне радње, али да будем искрен све више сам убијеђен да је и ово одјељење за ратне злочине при Суду БиХ оптерећено неповјерењем, политизирањем, балансирањем, па и трговином са оптужницама и доказима. Ја нисам судија да некоме судим, али бојим се да у оваквом стању Дудаковић и

записник, овјерен печатом Хашког трибунала.

“У записнику је, уз спецификацију предатог доказног материјала, за истрагу по овој пријави наведен Истражни тим 9 Хашког трибунала, на чијем је челу био бугарски истражитељ Николај Михаилов. Упркос вишеструким покушајима нисмо могли добити информацију о току и резултатима истраге све до 2003. године, када нам је истражни официр Хашког трибунала рекао да у Хаг није дошла никаква пријава и никакав доказни материјал”, додао је Долић.

Он, такође, наводи да су се на терену појављивали чудни “хашки истражитељи” који су наговарали свједоке да не свједоче или чак пријетили

други још неко вријеме могу шетати, застрашивати свједоке и обмањивати јавност својим `херојством` умјесто да су иза решетака”, рекао је Долић.

Изнесећи тешке оптужбе на рачун Дудаковића, Долић је навео да је одсијецање главе заробљеницима умало постао уобичајени ритуал војске под Дудаковићевом командом.

“Силоване младе дјевојке у Пећиграду и гравирање ножем на тијелу ознаке 505, вишеструко силоване старије жене у Дрмаљево, силоване мајке, кћерке и снахе у рејону Кудића, сексуално злостављање и иживљавање над заробљеном болничарком Мирсадом само су дио `херојстава` војске којом је командовао Дудаковић”, истакао је Долић

ТОМА ФИЛА, БЕОГРАДСКИ АДВОКАТ

АМЕРИ ШТИТЕ ГЕНЕРАЛА УБИЦУ

Београдски адвокат Тома Фила изјавио је да Атиф Дудаковић неће бити оптужен за ратне злочине, јер то Американци неће дозволити?!

Према ријечима адвоката који је међу најпућенијима када су у питању ратни злочини на подручју бивше Југославије и који је својевремено био у тиму одбране Слободана Милошевића у Хагу – “случај Дудаковић” је веома замршен. Он је (Дудаковић) наике, само један од бројних домаћих “извођача радова на терену” осмишљених у моћним међународним круговима завјере против Срба и српских права у минулом рату.

праве такве фирме, иза којих се “заклањају”, а у којима су ангажовани бивши амерички борци. Он је подсетио на америчког дипломату Жака Клајна, који је, како каже Фила, био губернатор Славоније и који је лажним обећањима омогућио хапшење некадашњег председника општине Вуковар Славка Докмановића, којег је Хашки трибунал оптужио за ратне злочине. Докмановић је ухапшен 1997. године. Негирао

организованог криминала Џевад Галијашевић каже да је Дудаковић био једна од главних полуга војних операција на подручју бивше Југославије. Галијашевић тврди да је те операције водила и организовала америчка невладина безбједносна војна организација МПРИ, која, како је рекао, “има више генерала са три звјездице него Пентагон”.

“Ова агенција је обучавала војнике Федерације БиХ и креирала акцију “Олуја” у Хрватској, као и многе акције за Дудаковића и његов 5. корпус, у којима су почињени стравични ратни злочини”, нагласио је Галијашевић

Према његовим ријечима, процесуирање Дудаковића значило би отварање питања одговорности најјаче америчке невладине безбједносне агенције за рат на простору бивше Југославије, што САД неће никада да дозволе.

“Управо због тога директор Одјељења за истраживање ратних злочина у Тужилаштву БиХ и главни човек у БиХ за истрагу ратних злочина је Американец Дејвид Швандимен. Он својим радом, односно нерадом блокира процесуирање ратних злочинаца који на било који начин могу повезати моћни МПРИ са ратним дешавањима у БиХ, осим обуке војника која је била њихова “званична” улога за вријеме рата у БиХ”, истакао је Галијашевић.

Шеф Тима за истраживање ратних злочина МУП-а Републике Српске Симо Тушевљак рекао је да је овај тим до сада доставио Тужилаштву “10 килограма снимака” који показују да је Дудаковић наређивао убијање Срба, Хрвата и Бошњака.

“Очигледно неко у Тужилаштву БиХ свјесно баца у фиоку сву документацију коју добијају од МУП-а РС, јер је немогуће да неко нормалан игнорише очигледне доказе о злочинима Дудаковића”, тврди Тушевљак.

Сличних мишљења има још. Стране судије и тужиоци у БиХ не желе процесуирати бившег генерала 5. Корпуса Армије БиХ Атифа Дудаковића, јер би то значило мијењање теорије жртве која је развијена у БиХ у којој је жртва само једна страна, сматра председник Партије демократског прогреса Младен Иванић.

“Мислим да злочини који су чињени на Србима, али и над Хрватима нису имали адекватан третман и значај за рад Тужилаштва БиХ. Политички је било прихватљивије понашати се како су се до сада понашали... Сваки покушај другачијег поступања био је малтене мијењање теорије жртве која је развијена у БиХ у којој је жртва само једна страна, прије свега бошњачка”, рекао је Иванић. Он је у интервјуу за “Независне новине” изјавио да је створен амбијент да су злочини били само на једној страни и да је било политички пријемљивије за међународне тужиоце и судије да се баве само том страном.

Говорећи о снимцима на којима се види и чује како Дудаковића наређује стријељање ратних заробљеника – (Подсетио, на снимак који јсу објавили електронски медији у РС, гдје се јасно види када бивши командант Петог корпуса Армије БиХ Атиф Дудаковић лично наређује стријељање двојице заробљеника. Видео – запис у трајању од минут и 42 секунде, од 9. јула 1994. године, снимљен је у селу Изачић) – Иванић каже да они показују сав негативни однос који Тужилаштво БиХ има према злочинима које су починили Бошњаци. Одговарајући на питање да су ли српски представници у заједничким органима могли урадити више да се то промијени, Иванић је рекао да нису, јер би сваки покушај неког непосреднијег ангажмана био протумачен као превелики утицај на независност правосуђа.

“Дудаковић је сарађивао са Американцима. Они су га наоружавали и обучавали и он је опасан човек. Ако проговори како су Америнакци доносили оружје на тузлански аредором, те ко је обучавао муслиманске борце, онда је јасно зашто неће бити процесуиран”, рекао је Фила. Он је случај Дудаковића упоредио са случајем команданта ОВК Агима Чекуа, за којим постоји потврдица, али Америка, како тврди Фила, не дозвољава његово процесуирање.

Фила сматра да је тачно писање штампе да је војне операције на подручју бивше Југославије водила америчка невладина безбједносна војна организација МПРИ и додаје да је честа пракса да Американци

је своју кривицу пред судом, а 29. јуна 1998. године објесио се у затворској ћелији Трибунала. Фила је подсетио да је Клајн из Славоније дошао на функцију у БиХ.

“И Клајн је амерички генерал. Њихови официри праве агенције, па као, није то урадила Америка, него нека агенција”, нагласио је Фила.

“Вечерње новости” данас су објавиле да је Командант бившег 5. корпуса Армије БиХ Атиф Дудаковић добио гаранцију америчких дипломата у БиХ да неће бити процесуиран за ратне злочине, због чега је одустао од бјекства и одлучио је да остане у Сарајеву.

Члан Експертског тима југоисточне Европе за борбу против тероризма и

Пише: Анђелко Анушић

Минуло је 319 година од давања прве привилегије цара Леополда II Србима која се односила (и) на подручје Војне крајине, као самосталне територијалне јединице у саставу аустријског царства

ОД ЦАРСКИХ ПОВЛАСТИЦА ДО ИЗГОНА И ПОВРАТНИЧКОГ УДЕСА

Дотичући се, неизбежно, у својој капиталној књизи “Војна Крајина (Карловачки генералат 1530-1746) суровог етничког чишћења Срба из Хрватске у злогласним операцијама “Бљесак” и “Олуја” током 1995. године, историчар Војин Дабић (и сам прогнаник из Осијека), написаће:

“...Тиме се Хрватска, не само у преносном значењу, већ и у великој мери и дословно вратила у XV век, јер су, прогоном Срба и разарањем њихових насеља, поново опустошени скоро сви они крајеви које су некада и Турци пустошили, сматрајући да је физичко уништење припадника друге вере њихово право и верска обавеза. Тиме је поништено и све оно што су Срби вековима стварали у Хрватској, а посебно на територији некадашњег Карловачког генералата, где су били најбројнији. Ти страшни догађаји представљају на неки начин и крај историје Срба у Хрватској, али не и крај њеног проучавања...”

Овоме се, дабоме, нема шта додати, осим што бисмо још подсјетили да је на подручју Војне Крајине (чије је стварање, према Дабићу, започето досељавањем српског становништва у околину Жумберка / унутрашња Аустрија/ 1530. године) живјело, према подацима са којима се у оно вријеме распалагло, 1.065.132 становника. Све до “половине XVIII века Срби су чинили апсолутну већину становништва”, како пише горенамени аутор. Војни Граничари или Крајиници чували су унутрашњоаустријске земље, као и пограничне провинције хабсбуршког царства (подручје данашње Хрватске, односно Хрватске, Славоније и Далмације које су тада биле у саставу Угарске), уз међу отоманске империје, од продора и ширења Турака у западну и средњу Европу, и тиме очували европске, хришћанске културе, подсејаћа професор Дабић. Зауврат, били су ослобођени уобичајеног феудалног намета, што ће рећи да су уживали статус слободних сељака. Њихов дуг царевини састојао се у “работњу на земљи и војничком занату”. О своме руву и криву, купујући из својих скромних прихода и оружје, бранили су “хришћанско предзиђе Европе”, и по позиву аустријске царевине ратовали за њене интересе кад је год и гдје је тод било потребно.

Чињеница да су преци данашњих Срба из Хрватске били браниоци “европске, хришћанске културе” данас је готово заборављена. Избрисана из антрополошке и културне меморије. Из хришћанске Европе, уколико још уопште може да оправдано стоји ова атрибуција уз име и образ Старе даме, нико се те чињенице није сјетио, на примјер, августа 1995. године. Ни тада, а ни до данас. Осим малобројних интелектуалаца, попут Хандкеа и још понеког, чије су посланице истине о Србима биле готово равне подвизивању (подвижништву) раних Хришћана, ако није сагријешење овако поређење.

Идеолошки неоптерећени статистички аналитичари сматрали су да је у авнојевској Хрватској Срба живјело, и упркос усташком погрому 1941. године, колико и некада у Војној Крајини, што се може узети за релевантан податак. Поготово с обзиром на чињеницу да је српски народ у овој републици, као у ниједној другој у ономадној Југославији, био перфидно, институционално изолован, али и подложен братственојединственичкој мимикрији (југословенство као наднационално одређење, па и погдјегдје прећутно /инертно/ “умјештање” у хрватски национални корпус (у мјешовитим браковима, на примјер).

О томе колико Срба данас, у повратничком статусу, живи у Хрватској – аналитичари (и подаци) се разлиже. Мистични предачки зов (да придруже своје кости у часу исхода), или неријешено имовинско или какво друго питање – одредјели је тек мали број, углавном старачких породица, на повратништво на њихова пређашња (махом разорена) селишта. Већ након установљења Војне Крајине, Срби граничари су још 1535. године добијали становите повластице од стране хабсбурских монарха за своје војничке услуге. Стотину година касније (1630) значајну повељу добиће од аустријског цара Фердинанда ИИ издату у Регенсбургу, познату под називом “Повеља/Статута Валахорум, којом су “Власи (православни Срби) изузети од хрватске власти, и стекли право да у Војној Крајини као засебној територији – буду само војници, и

да слободно бирају своје кнежеве и судије.” Међутим, праву и потпуну привилегију, прву такве врсте, која ће доцније такође важити на цијелој територији Војне Крајине, српски Граничари добиће 21. августа 1690 године од цара Леополда II, коју је он упутно Арсенију Чарнојевићу. Те привилегије биће потврђене и 7. августа 1706. године од стране цара Јосифа.

Због занимљивости садржаја ових привилегија, а понајприје зарад, сасвим извјесног цивилизацијског, вјерског, националног и културног заштитничког дејства, које су у то давно вријеме имале – доносимо их у цијелости, као неку врсту опозитног и критичког примјера-подсјетника, у времену данашњег такозваног размаха цивилизације и демократије, националних, конфесионалних и људских слобода, грађанских права, заштите имовине и заштите сваке врсте личне приватности. Ово поготово у односу на поменути прогон (1995) војнограничарских потомака.

Привилегија прва

“ МИ, ЛЕОПОЛД, по милости бојјој изабрани римски цар, увек узвишен, и краљ Немачке, Угарске, Чешке, Далмације, Хрватске, Славоније, Босне, Србије, Бугарске, надвојвода Аустрије; војвода Бургундије, Барабанта, Штајерске, Коруске, Крањске, Луксембурга и Горње и Доње Шлеске, Витемберга и Теке; кнез Швапске; маркграф Светог Римског Царства Бургауа, Моравске, Горње и Доње Лужице; гроф Хабсбурга, Тирола, Хенегауа, Кибурга и Горице; ландгроф Алзаса; господар маркграфовије Бенда, пристаништа Наона и Садина. Часном, оданом и љубазном нам Арсенију Чарнојевићу, архиепископу расцијанском источне цркве грчког обреда, епископима и свим осталим црквеним и световним staleжима, капетанима и поткапетанима, и уопште читавој заједници истог грчког обреда и народа расцијанског по Грчкој, Бугарској, Рашкој, Херцеговини, Далмацији, Подгорју, Јенопољу и осталим прикљученим местима, као и свима другима који ово писмо буду читали, видели или слушали, нашу царску и краљевску милост и свако добро. Не само из понизног писма које нам је у име свих вас поднео к нама упућени епископ јенопољски

Исаија Ђаковић, него још јасније из његовог усменог излагања, премилостиво смо разабрали вашу понизну захвалност што смо вас избавили из чељусти варварске турске тираније и повратили вас пређашњој слободи, као и вечити дуг с којим признајете да сте нам, због толико добра које смо учинили за вас, и ви и ваши потомци обавезни – истина, по својој дужности, и за наше утолико веће задовољство, јер, признајући наше право и бацајући се у крило милости и благодати нас као свог господара и законитог краља, с похвалном душевном снагом изјављујете да вам одсад ваља живети и мрети под сенком наше заштите. Узимајући у обзир ово ваше закљичање и изјаву, који су нам веома драги, ми вас, све скупа и сваког понаособ премилостиво примамо – не толико под своју царско-краљевску заштиту, колико да би се тиме ова изврсна намера усадила у ваше душе, а вашој деци непрестано уливала у срца, и да би се у свим приликама све више и више потврђивала старним доказима.

Очински вас, стога, позивамо да се латите оружја и ударите на најжешћег непријатеља хришћанског имена и свог прогонитеља, под нашим заповедништвом и под вођством наших војсковођа, да одбијете неправде, невоље и беде које су вам досад најнеправедније наносене. Да бисте, опет, већ на самом прагу осетили благодат и сласт наше власти и господства, ми смо, излазећи у сусрет вашим молбама с урођеном нам благошћу, премилостиво одлучили: да се слободно држите расцијанског обичаја источне цркве грчког обреда, као и норме старог календара, те да вам, и даље као и досад, ниједан staleж, ни црквени ни световни, не може чинити никакве неприлике; нека вам је слободно да међу собом по сопственом овлашћењу из народа и језика расцијанског постављате себи архиепископа, кога ће бирати црквена и световна staleж међу собом: овај архиепископ нека има власт да управља свим источним црквама грчког обреда, да рукополаже епископе, распоређује свештенике по манастирима, да тамо где је потребно подиже цркве по сопственом овлашћењу, да у

градовима и селима поставља расцијанске свештенике – једном речју, да, као и досад, буде поглавар над црквама источног обреда и заједницом исте вероисповести, те да на основу сопственог црквеног ауторитета, снагом повластица које су вам доделили наши претходници, негдашњи блажени угарски краљеви, ужива власт у целој Грчкој, Рашкој, Бугарској, Далмацији, Босни, Јенопољу и Херцеговини, као и у Угарској и Хрватској, где их заправо има, и уколико и док год нам, сви скупа и сваки понаособ, буду верни и одани. Надаље, црквеним сталежима, као и архиепископу и епископима, монасима и свим свештеницима грчког обреда нека остане сопствена власт да управљају манастирима и црквама, тако да им нико у реченим манастирима, црквама и нашим резиденцијама не може учинити никакво насиље, него да уживају старе слободе кад је реч о десетку, порезима и конацима; и нека нико од световних лица, изузев нас, нема власти над црквеним сталежом да кога ухапси или притвори, али архиепископ може таква црквена лица која од њега зависе да казни по црквеном или канонском праву ако шта скриве. Додајемо, такође, и потврђујемо да се цркве и манастири грчког обреда и све што уз њих спада, као и добра која припадају архиепископу и епископима, ма каква да су, имају поседовати према даривању наших претходника, а оне цркве које вам је одузео Турчин, непријатељ хришћанског имена, заповедићемо да се врате у ваше руке чим се поново освоје. Најзад, кад архиепископ или ваши епископи по потреби крену да обилазе манастире и цркве у градовима или селима, или пак да поучавају парохе или паству, нећемо дозволити да им ма ко, било од црквених било од световних лица, наносе какву непријатност. Ми вам чврсто обећавамо да ћете ово наше најдарежљивије и премилостиво допуштење заслужити свим својим напорима и силама, а ваша верност и оданост биће непрестано сачувана цела и неоокрњена, и никакве олује неће је уздрмати. У свему осталом ми вам свима скупа и сваком понаособ премилостиво потврђујемо своју царску и краљевску милост. Дато у нашем граду Бечу, дана двадесет и првог августа, године хиљаду шесто деведесете, а наших краљева: римског тридесет трећег, угарског тридесет шесте, чешког, пак, тридесет четврте.

Потврда српских привилегија, и привилегија другим балканским народима

Шеснаест година касније, 7. августа 1706. године, цар Јосиф издао је свечану потврду којом је потврђена претходна српска привилегија.

“ МИ, ЈОСИФ, по милости божјој изабрани римски цар, увек узвишени, и краљ Немачке, Угарске, Славоније, Босне, Србије, Бугарске итд; надвојвода Аустрије, војвода Бургундије, Брабанта, Штајерске, Корушке, Крањске, Луксембурга и Горње и Доње Шлеске, Виртермберга и Теке; кнез Швапске, маркграф Светог Римског Царства, Бургауа, Моравске, Горње и Доње Лужице, гроф Хабсбурга, Тирола, Хенегауа, Кибурга и Горице; ландгроф Алзаса, господар маркграфовије Венда, пристаништа Наона и Садина.

Дајемо на знање и садржајем ових редова предајемо на памћење свима којих се тиче: да су се пред нама појавили наш верни Арсеније Чарнојевић, архиепископ источне цркве грчког обреда, патријарх расцијански, као и

сви сталежи племена илирског или расцијанског, и молбеним писмом поднели на увид извесна допуштења, привилегије, слободе и и преимућства која им је наш узвишени господин и родитељ најпобожније успомене, многопоштовани Леополд, римски цар и преслављени краљ Угарске, Далмације, Славоније итд. премилостиво доделио дана шестог, месеца априла, и дана двадесетог и првог, месеца августа, године давнопрошле хиљаду шест стотина и деведесете, због њихове осведочене и постојане верности, као и због многоврсних услуга које је речени народ и племе расцијанско учинило како верно, тако и корисно за наш узвишени Дом против заједничког непријатеља хришћанског имена, као што опширније и исцрпније показује садржај овог писма који овде следује. Они нас уједно најпонижније и најоданије моле да се и ми, који смо милошћу божјом по праву наследства стекли управу над својим краљевством и покрајинама, премилостиво и

прељубазно удостојимо да својим ауторитетом и царско-краљевском милошћу одобримо и потврдимо иста привилегијална писма, права, слободе и преимућства. А она су следеће садржаја:

....Свим народима и покрајинама које зависе од нашег наследног краљевства Угарске и свима осталима који ово писмо буду читали или слушали, нашу царску и краљевску милост и свако добро. Нека вам је знано да турски рат, на који смо вероломно и неправедно изазани, водимо само ради тога да бисмо народе који су нам правно потчињени и који правно зависе од споменутог нашег краљевства Угарске, као и све друге хришћане по нашој царској и краљевској дужности, уздајући се у божју заштиту и праведност наше ствари, отргли из страшног

турског сужањства и повратили их пређашњој слободи, пређашњим повластицама и пређашњем јединству с телом од кога зависе, уклонивши сваку злоупотребу, исправивши сваку штету коју је нанела турска тиранија и вративши свакоме своје право. Ради тога, све народе који су настањени по читавој Албанији, Србији, Мисији, Бугарској, Силистрији, Илирији, Македонији, Рашки и осталим покрајинама који зависе од реченог наег краљевства Угарске, као и све друге народе који стегу под турским јармом, милостиво бодримо нека, сагласно нашој побожној и очинској жељи, у овој тако повољној прилици – кад су турске силе после толиких пораза сатрте нашим победоносним оружјем – за своје спасење и ослобођење и за унапређење хришћанске вере сви пређу на нашу страну, лате се оружја против Турака и придруже се, према прилици и потреби, нашим трупама на заповест наших војсковођа и генерала, који ће се ускоро с довољном и многобројном

војском појавити на бојишту; нека им према својим могућностима пружи храну и остале потребе за њихово издржавање, и нека у свакој прилици буду спремни да им притекну у помоћ против заједничког непријатеља, а речене наше војсковође пружиће им сваку заштиту од турских насртаја и свуда ће, као што смо им озбиљно заповедили, одржавати савршену војничку дисциплину; нека се добровољно поврате нашем законитом господству ако желе да искусе нашу милост и благод. Обећавамо свима вама горе поменутим народима у покрајинама које су нам као краљу Угарске правно потчињене и које ће се законито потчинити, да ћете, задржавши поглавито слободу своје вероисповести и избора војводе, те привилегије и права, бити изузети од сваког јавног терета и пореза, изузев старих и уобичајених права краљева и господара која су постојала пре сваке турске најезде, при чему ће у њима бити укинута свака злоупотреба која је уведена турским господством, изузев у случају ратне нужде, када ћете за своје сопствено спасење и одбрану давати, према могућности – у виду добровољног пореза – неопходну помоћ како би се наше јединице могле одржавати, покрајине бранити а ратни терети сносити. По збацивању турског јарма, међутим, ми ћемо убудуће по вашој жељи и на ваше задовољство све довести у постојан облик и одговарајући ред и, повративши свакоме своја права и слободу вероисповести, привилегије и опросте од јавних дужности, одаћемо правду свима скупа и свакоме понаособ, и свима ћемо пружити преобилан сведочанства своје милости, благодсти, доброте и очинске заштите.

Сем тога, обећавамо, дарујемо и дозвољавамо, свима скупа и свакоме понаособ, слободно поседовање добра, било покретних, било непокретних, што год их од Турака буду одузели у својим крајинама. Делайте, дакле, за Бога, за веру, за спас, за слободу, да повратите своју безбедност; неустрашиво пређите на нашу страну, не напуштајте своја огњишта и обрађивање њива, позовите своје другове да следе ваше стопе, и ову прилику пружену вам од Бога и од нас – прилику која се више неће повратити – урадите ако желите да помогнете себи, својој деци, најзад, љубљеној Домовини и њеном спасењу, при чему вам у свему осталом, свима скупа и свакоме понаособ, јасно пружао своју царску и краљевску милост. Дато у нашем граду Бечу, дана шестог, месеца априла, године хиљаду и шесто деведесете, а наших краљевања: римског тридесет и друге, угарског тридесет пете, чешког, пак, тридесет четврте.”

ТРГОВЦИ МРТВИХ ДУША ИЛИ КАКО ЈЕ ОПШТИНА ПРИЈЕДОР ИЗДРЖАЛА ОРУЖАНИ НАПАД И РАТНУ ПРОПАГАНДУ

ЕД И ПЕНИ ШАМПИОНИ ЛАЖИ!

Док су у првим ратним мјесецима на подручју БиХ у многим срединама чињени стравични масовни злочини и успостављани многи логори за Србе, у Приједору је владао мир. Све је кренуло наопако када је из Сарајева из централе СДА стигла депеша, којом је од регионалне СДА и њихове војне формације тражено да изведу оружани напад и преузму власт у граду. Послије пораза, многи Бошњаци су ширили лажи о Приједору, а у томе им је помогла страна пропаганда коју су предводили новинари Ед Вулијама, Рој Гатман и Пени Маршал

Крајем октобра поново се из свог пакла огласио највећи медијски лажов, велики манипулатор и Гебелсов сљедбеник Ед Вулијама, кога су најмираније овоземаљске силе у љето 1992. године довеле у БиХ.

Вулијама се, каквог ли апсурда, сада очајнички обраћа Амнести интернешенелу, највећој свјетској организацији за заштиту људских права, у коме им приговара зато што су на предавању у Белфасту (Сјеверна Ирска) позвали најугледнијег америчког и свјетског лигвисту Ноама Чомског. Ову, на први поглед, безначајну вијест сасвим случајно смо пронашли у заграбачком "Вечерњем листу" од 30. октобра ове године. Поента је у томе што се највећи медијски лажов Вулијама шокирао када је чуо да је Чомски позван да говори на скупу који организује овај глобални покрет познат по томе што је током грађанског рата у БиХ, као и он, фалсификовао многе догађаје о кризи у БиХ и оптуживао Србе за наводне злочине.

- Добите послушати великог Ноама Чомског који ће рећи како су све приче о логоруама и БиХ биле чиста лаж. Да је новинар Вулијама халуцинирао, да су све оне кости које су пронађене око логора заправо пластичне - стоји на крају писма које је Вулијама упутио на адресу Амнести интернешенела.

ЉУДСКА НИШТАВИЛА

Овај увод био је неопходан да бисмо се још једном подсетили на догађаје с почетка оружаних

сукоба у БиХ, односно у Приједору, који се нашао на удару бјесомучне ратне пропаганде која се водила и још води против слободарског, честитог и поносног српског народа у Крајини. Вулијама, Пени Маршал и екипа ИТН покушала је да Приједор представи као мјесто у којем се налазе концентрациони логори иако се радило о класичним сабирним центрима у којима су се склањали они који нису признавали Републику Српску и локалну власт у Приједору. То је био једини исправан и могући начин да се заштите од свентуалних неугодности они који су намјеравали да напушта Приједор и пређу на "слободну територију" под контролом муслиманско-хрватске коалиције. Иако у Хашком трибуналу постоји детаљан извјештај Центра јавне безбједности Приједор о прихватним центрима, који су у односу на сва друга мјеста веома кратко трајали и распуштени су након што су многи отпутовали у одређишта која су сами изабрали, то као да је послужило пропагандистима за разне конструкције и гадости као што је то учинила телевизијска екипа ИТН претварајући сабирне центре у "концентрационе логоре". Само људска ништавила могу пласирати такве умоболне измишљотине. Јер, у Другом свјетском рату на Козари и поткозарском крају страдало је 43.729 људи, од којих су чак 96,7 одсто Срби, 1,7 одсто Украјинци, Роми и Јевреји, 1,1 одсто они муслиманске вјероисповјести

и 0,5 одсто Хрвати. У укупној структури жртава убијено је 22.572 цивила, односно старца, жена и омладине, затим је уморено 11.219 нејачи до 14 година од чега су 10.995 била српска и 224 ромска дјеца. И на крају, као припадници НОР са овог истог подручја погинуло је 9.938 бораца од чега су 9.512 били Срби, 288 муслиманске вјероисповјести 91 Хрват и 47 припадника осталих народа.

НАШИ ГРОВОВИ, ТУЂИ СПОМЕНИЦИ

Подаци о жртвама деценијама су скривани од јавности у вријеме "идилничног братства и јединства", а у школама се изучавала лажна историја тако што су жртве проглашаване за Југословене, а лажни хероји проглашавани по националном кључу. Када је недавно у Народној скупштини Републике Српске вођена расправа о нацрту Одлуке о отврђивању Спомен-комплекса Козара на Мраковици културним добром од изузетног значаја, Клуб посланика СДС уложио је амандман према којем би се на Мраковици поред крста требала подигнути и православна црква. То из разлога што су скоро све жртве биле Срби који су крштени у православној цркви. Против изградње цркве на Мраковици успротивило се двоје бошњачких посланика с образложењем да се жртве на Козари не смију пребројавати по националној основи. Управо ти исти посланици и представници

Странке за БиХ и СДА траже да се у Приједору, односно Омарској и Трнопољу подигне споменик Бошњацима, наводним логорашаима. На примједбе бошњачких посланика реаговао је посланик СДС Огњен Тадић који је ракао да би се по њиховој логици могло закључити да су "наши (српски, оп.а.) гробови, а ваши надгробни споменици".

- То је поражавајућа логика, која иде за тим, да Србин може имати нешто своје само под земљом, а све што је над земљом то није његово - рекао је Тадић.

Толико што се тиче Ед Вулијама који је лансирао гнусну Гелебсову лаж о концентрационим логорима у Приједору и бошњачким посланицима који се данас оштро противе најавама да се поред споменика козарској елопеји на Мраковици подигне и православни храм, како би свако ко посјети ово свето мјесто могао јасно да закључи којем су народу и вјери припадале невинне жртве из Другог свјетског рата.

ДЕПЕША ИЗ САРАЈЕВА

Подсетимо се, дакле, на догађаје у Приједору коме се сасвим незаслужено пришивају етикете које овај град подно Козаре ничим није заслужио. У вријеме кад су у Томиславграду, Ливну, Оџаку, Високом, Чапљини, Коњицу и другим мјестима формиран логору за Србе у Приједору је владао мир, истина крхак-али мир. Дакле да не помињемо 26. март 1992. када је у Сијевковцу код Брода почињен масакр

над српским цивилима и покољ старцу у Доњем Маловану код Купреса. У Томиславграду је у ноћи између 4. и 6. априла извршена рација у којој су похапшени Срби и затворени у логор Рашћани и Еминово Село, који је после великог броја убијених распуштен тек у јуну 1993. године. Потом је, 2. и 3. маја 1992. године у Добровољачкој улици у Сарајеву почињен масовни злочин над колоном војника ЈНА. Десетак дана касније 15. маја у Тузли је поновљен напад на колону ЈНА након што је претходно постигнут договор о безбједном напуштању из Тузле. Распламсале су се битке и падале жртве на многим фронтима и по насељеним мјестима, а у Приједору је чувана безбједност свих грађана. Међутим, било је само питање дана када ће руководство СДА покушати да преузме власт и овлада свим институцијама и органима у Приједору. У једној од заплјењених депеша, која је упућена руководству Регионалног одбора СДА у Приједору из њихове централе у Сарајеву, стајала је порука: "Шта чекате више? Поступите по заповиједи број: У-01-322/91. од 21. октобра 1991. и одмах преузмите сву власт од четника у Босанској Крајини". Наравно, после свакодневних извјештаја о масовним страдањима и страшним злочинима у осталим дијеловима БиХ народ који је доживио геноцид у Другом свјетском рату и имао историјско памћење, није могао ниједно посматрати и чекати да му се понови злокобна 1942. година. Убрзо се испоставило да су им дојучерашње комшије, као у вријеме Павелића, немјенили нову НДХ, односно унитарну БиХ у којој их чекају нови збегови и страстишта по Козари.

РАЗБИЈЕНО НЕПРИЈАТЕЉСКО УПОРИШТЕ

На сву срећу, док су многи Хрвати и муслимани бјежали и дезертирали из тада једине легалне и легитимне војске, односно ЈНА, припадници 43. моторизоване бригаде из Приједора испољили су невјероватан патриотизам, вјештину и искуство које су стицали у септембру 1991. на западнославонском фронту. Касније се испоставило да је то било од пресудног значаја за спас српског народа у Крајини, а нарочито у Поткозарју. Привидну мирну политичку и безбједоносну ситуацију на подручју општине Приједор нарушили су, 22. маја 1992. године, злочиначки пучњи у Хамбаринском пољу када су активисти СДА, и припадници такозваних зелених беретки, мучки напали и убили Радована Милојицу и Раду Лукића, а ранили Ратка Милојицу, Синишу

Мијатовића, Недељка Антуновића и Миленка Лулића, који су се као припадника 43. бригаде враћали кућама. Иначе, Антуновић и Лулић су по националности Хрвати. Само два дана касније, муслиманске паравојне формације успоставиле су барикаде у Јакуповићима код Козарца, чиме је био обустављен саобраћај на магистралном путу Приједор-Бањалука. Међутим, захваљујући војној вјештини и одлучности тадашњег команданта 43. приједорске бригаде пуковника Владимира Арсића и мајора Радмила Зељаје у року од 48 часова и ово непријатељско упориште је разбијено, а зелене беретке су се повукле у шуме Козаре и Курева. Био је то, практично, почетак бескомпромисног обрачуна регуларне војске и полиције са паравојним формацијама СДА који је с повременим прекидима трајао све до новембра 1993. године када је на простору шумских ревира Курево, у рејону Мајданских планина, разбијена и заробљена посљедња група ове злочиначке формације, која је гајила илузије да ће на Козари спровести сулуду идеју из памфлета "Исламске декларације" Алије Изетбеговића.

ЖРТВЕ ЗЛОЧИНАЧКОГ НАПАДА

Коначан пораз Алијиних исламиста у Приједору догодио се у зору 30. маја 1992. године, када су муслиманско-хрватске паравојне формације кренуле у напад с циљем да преузму зграду општине Приједор и преузму власт у своје руке. Наредбу за овај сулуди напад издао је Мирза Муџаџић, предсједника СДА Приједор, а злочиначким нападом у којем је учествовало 120 највећих муслиманско-хрватских фанатика руководили су Славко Ећимовић, лидер ХДЗ-а, затим Асим Мухић, Кемо Алагић-Дивљак и Изет Меших-Хација. Ове паравојне формације планирале су да заузму нови хотел, зграду општине, Станицу јавне безбедности и Радио-Приједор. Група, коју су предводили Елведин Ризван, у то вријеме одборник СДА у Скупштини општине Приједор и Един Ђајић требала је да код подвожњака пресјече пут како из касарне не би стигла помоћ и да омогући напад из Пухарске у којој се налазило више од пет хиљада муслиманских становника. Нападаче с Ђајићем и Ризваном предводио је Неџад Бабић-Ђузин. Халим Меших је водио групу нападача са друге стране општине, из правца робне куће "Патрија" и дирекције Љубијских рудника. Борба је вођена све до осам часова, а онда су у помоћ граду стигли припадници 43. моторизоване бригаде којима је командовао потпуковник Радмило Зељаја. За

Дробио Пулицера за лажи - Рој Гатман

само два часа у потпуности су разбијени нападачи, а потом су их натјерали у паничан бијег уз велике губитке. Нажалост, у тој одбрани града Приједора погинуло је 14 припадника војске и полиције, а 19 их је рањено. У одбрани су погинули: Младен Влачина, Раденко Вученовић, Жељко (Душана) Ђатовић, Мирослав Гончин, Бранко Ђуричић, Бошко Жујић, Неђо Катић, Вукашин Ритан, Младен Поповић, Душко Лукић, Раде Мајкић, Радослав Колунџија и Жељко (Лазара) Ђатовић, а седам дана касније на ВМА у Београду подлегао је и рањени мајор Зоран Карлица. Мајор Карлица је покушао да убиједи једну разбијену групу нападача, који су се забарикадирали у поткровљу кафана "Обала", да се предају и да ће им бити омогућено поштено суђење. Међутим, муслимански фанатици су умјесто предаје бацили бомбу са тавана, а од задобијених повреда тешко рањени српски борац и наустрашиви командант извијачке чете мајор Зоран Карлица је преминуо на ВМА у Београду. Био је то велики и ненадокнадив губитак за овај слободарски град.

ОБРАЧУН СА БАНДАМА

Непријатељ је био потучен до ногу, али из тог пораза нису извукли поуку. Напротив, муслиманске снаге су покушавале да утврде положај у Козарцу и у појединим рејонима Козаре. Окршаји са њима су настављени и наредних дана и мјесеци. Заправо, обрачун са заосталим екстремистима трајао је током цијеле године. У тим борбама бригада је имала 11 погинулих бораца, док је број погинулих муслиманских фанатика био велики. Екстремисти нису мировали ни на другој страни Сане, у рејону Хамбарина, Чаракова и Ризвановића, односно шумских предјела Курева и Пањика. Са каквим су се успјехом одвијали каснији ратни догађаји јединице 43. приједорске бригаде Војске Републике Српске најбоље потврђује чињеница да је бригада

одликована за јунаштво и витештво. Придржавајући се строгих правила ратовања и обичаја рата јединице 43. приједорске бригаде Војске Републике Српске успјешно су водиле многе битке и извојевали бројне побједе на скоро свим фронтима у РС. Тамо гдје су били храбри Приједорчани није било страха од самјерања линија фронта. За велики допринос и војне заслуге, односно јунаштво и витештво 43. бригада је више пута одликована.

Не споминути пресуде Хашког трибунала које су донијете углавном на основу изјава лажних свједока, које је постало главно занимање појединих Бошњака од 1997. године, почевши од суђења Душку Тадићу па све до данас, треба на крају цитирати наводе из тужбе којом је БиХ теретила Србију и Црну Гору за наводни злочин геноцида. У тој тужби коју је одбацио Међународни суд правде у Хагу налазе се ноторне лажи. Између осталог, убијени екстремисти у директним окршајима у Козарцу и у нападу на Приједор подведени су под жртве у наводним логорима?! У тој тужби без иједног материјалног доказа стоји да је "у нападу српских снага на Козарцу убијено 5.000 људи, затим 1.000 цивила у Хамбаринама" итд, да би у августу ове године приликом Силаџићеве посјете Омарској децидно речено да је кроз "логор" прошло 3.000 муслимана. Значи, сами себе демантују. Даље се наводи да је "50 до 60 људи умирало у Трнопољу свакога дана", да је "десет затвореника дневно убијано у Кератерму", и да је "5.000 ликвидирано у логору Омарска". Ако се овоме додају и претходне медијске лажи које су креирали Вулијама, Пени Маршал и Рој Гатман, а у којима се бесрамно и без стиде и зазора говорило о 40.000 убијених и више хиљада силованих, да би се та бројка временом спуштала на 20.000, па 12.000, па 7.000 убијених... онда је јасно чему је све то водило и служило. После је су то разни Чичикови, трговци мртвим душама, по упутствима Амора Машовића, Јасмина Одобашића и њима сличних жестоко искористили за свој "бизнис" па је међу протагонистима таквих прљавих работа и манипулација дошло до раскола тако да разни душебрижници из невладиних организација и званичних институција сада имају муку да "намире" такве лажи и да их некако оправдају. На све ово најбољи одговор се може наћи у ремек дјелу Петра Петровића Његоша, "Горском вијенцу", у којем један стих гласи: "Нико крупно к'о Турчин не лаже".

Радован ЈОВИЋ

Суад Капић,
ратни злочинац миљеник
Суда и Тужилаштва БиХ

Милорад Барашанин,
тужилац који ради у
корист Бошњака

Драгомир Вукоје, судија из Требиња, осудио Капића у
другостепеном поступку на минималну казну за тежак
ратни злочин

Мајкл Пералта

СУАДУ КАПИЋУ, УБИЦИ СРПСКИХ ЗАРОБЉЕНИКА, ОМОГУЋЕНА ЖАЛБА НА ДРУГУСТЕПЕНУ ПРЕСУДУ

ДИСКРИМИНАЦИЈА У

Први пут откад је 2003. године успостављен наметнути и антиуставни Суд БиХ и на основу велишебних измјена и допуна Закона о кривичном поступку одбрана Суада Капића званог Хоџа жалила се трећестепеном судском вијећу. Прије тога у Суду БиХ на тешку робују од преко хиљаду година затвора осуђено је стотињак Срба и нико од њих није имао могућност да се жали на пресуду жалбених вијећа пошто им у првостепеном поступку није изречена ослобађајућа пресуда, како је регулисано дискриминаторском одредбом 317а измјена и допуна Кривичног закона

Такав правосудни скандал, манипулације и спрега у којој су учествовали Суд БиХ и дио законодавних и извршних органа у Сарајеву, до сада нису забиљежени ни у једном правном и демократски уређеном систему у свијету. Наиме, 21. септембра ове године емитована је вијест из Сарајева у којој се наводи да је одбрана Суада Капића, који је у другостепеном поступку осуђен на 17 година затвора због ратног злочина, одосно стријаљања

четири српска заробљеника у мјесту Дабар код Санског Моста, уложила жалбу трећестепеном вијећу Суда БиХ у Сарајеву. Нико од медија или званичних органа није адекватно реаговао нити се упуштао у позадину овог досад најскандалознијег судског поступка у БиХ. Зато "Српски борац# овим прилогом жели да укаже на манипулације у антиуставном суду и тужилаштву БиХ, које је почетком 2003. године, као и Закон о кривичном поступку, наметнуо бивши високи

представник у БиХ Педи Ешдаун. Неки ће, можда, помислити да се ради о нашим смјелим констатацијама и преоштрим квалификацијама сматрајући да нема ничег лошег у томе што се одбрана осуђеног лица за ратне злочине жалила на судску пресуду. Свакако да би жалба на другостепену пресуду била природна и очекивана да се у конкретном случају не ради о најперфиднијем облику правне и етничке дискриминације у БиХ. Јер, од близу стотину пресуда којима је Суд БиХ осудио Србе на преко хиљаду година робије, ниједном од њих није било допуштено да се жале трећестепеном судском вијећу. Многим од њих су изричане казне од по 40 година затвора иако им током судског поступка и исказа лажних вједока није доказано ниједно конкретно убиство. Све се, дакле, завршавало у првостепеном поступку тако што би послје жалбе по правилу Србима казне биле потврђене или повећане, а потом би се одмах упутили на издржавање затворских казни.

ФАРСА ОД СУЂЕЊА

У случају Суада Капића, званог Хоџа из Ђоралића код Цазина, бившег припадника Трећег батаљона 517. цазинске бригаде Петог корпуса муслиманске Армије БиХ, ради се о досад највећој судској фарси и грубим манипулацијама наметнутих законских одредаби. Наиме, и

пored непобитних доказа да је, 20. септембра 1995. године, у селу Дабар код Санског Моста Капић стријељао четворицу заробљених српских бораца, првостепено вијеће Суда БиХ донијело је, 29. априла 2008., ослобађајућу пресуду. Овој срамној пресуди, поред судског вијећа у саставу Даворин Јукић, Ларс Фолке Бјур Нистром и Патриција Хален, кумовао је и тужилац Милорад Барашанин, који се током рочишта и извођења материјалних доказа надмудривао са одбраном о томе да ли је Капић имао надимак Хоџа. Тако је његова оптужница пала у воду, а Капић је још прије краја првостепеног поступка пуштен на слободу. Тек када су "Српски борац# и поједини медији у Републици Српској указали на скандалозно суђење и грубе пропусте тужиоца Барашина у другостепеном поступку је потврђено да је Капић починио тежак ратни злочин, те му је Жалбено вијеће у саставу Драгомир Вукоје, Роберт Каролана и Хилмо Вучинић, 11. септембра ове године изрекло пресуду од 17 година затвора.

ИЗМЈЕНЕ ЗАКОНА ПО МЈЕРИ БОШЊАКА

Сада прелазимо на доказе који потврђују констатације са почетка овог текста, односно спрегу правосудних и политичких центара моћи у Сарајеву. Наиме, послје изрицања првостепене пресуде од 29. априла 2008. године, којом је Капић ослобођен

Ларс Фолке Бјур Нистром

Даводин Лукић, судија који је ослободио Капића од оптужби

КРИВИЧНОМ ЗАКОНУ

од оптужбе за ратне злочине, на готово волшебан начин у парламентарну процедуру пуштене су измјене и допуне Закона о кривичном поступку. Прво су у Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ ове измјене и допуне без неке веће скупштинске расправе усвојене, 4. јуна 2008. године, а у Дому народа 17. јуна исте године. И, оно што је веома симптоматично у овим закулисаним радњама измјене и допуне Закона о кривичном поступку као да су писане по наруцби одбране Суада Капића. На то најбоље упућује увођење у поменути Закон потпуно новог поглавља "Жалба на другостепену пресуду" у којем је одредба, односно члан 317а. формулисана на следећи начин:

"(1) Против пресуде вијећа жалбеног одјељења дозвољена је жалба у случају:

а) ако је вијеће жалбеног одјељења (другостепено вијеће, пр. а.) преиначило првостепену пресуду којом је оптужени ослобођен од оптужбе и изрекло пресуду којом се оптужени оглашава кривим; б) ако је вијеће жалбеног одјељења поводом жалбе на ослобађајућу пресуду на претресу донијело пресуду којом се оптужени оглашава кривим. (2) О жалби против другостепене пресуде одлучује трећестепено вијеће састављено од тројице судија...#

НАДМУДРИВАЊЕ ТУЖИОЦА И АДВОКАТА

Поједностављено речено, овај члан је као створен за манипулације и националну дискриминацију. Бошњаци, који су починили ратне злочине у првостепеном поступку се по правилу ослобађају, а уколико у другостепеном жалбеном поступку ипак буду осуђени преостала им је могућност да се поново жале пред трећестепеним вијећем и избјегну затвор. Србима и Хрватима таква привилегија до сада није, а по свему судећи никад неће ни бити допуштена. Они не могу некажњено проћи ни прву судску степену у Сарајеву, а то значи да послје другостепене пресуде немају никакву могућност да докажу своју невиност како је то омогућено Бошњацима. Дакле, с обзиром на измјене и допуне Закона о кривичном поступку и разне смицалице током суђења попут надмудривања о надимку оптуженог које је одбрана Суада Капића водила са тужиоцем Барашиним, Бошњацима се у пракси у првостепеном поступку изричу ослобађајуће пресуде, а у случају да им Жалбено вијеће изрекне затворску казну, пружа им се још једна шанса пред трећестепеним вијећем. Таква привилегије у овом суду не важи за оптужене Србе и Хрвате. Као да се у складу са напријед наведеним констатацијама руководио тужилац Милорад Барашанин када је састављао и подносио оптужницу на потврду

Суду БиХ против Суада Капића. Поред фарсе са надимком оптуженог у оптужници се појавила и конфузија с датумом о почињеном злочину и другим детаљима. Да ли је то урађено свјесно или из незнања тешко је установити, али је непобитна чињеница да је послје оптужница које је заступао на скандалозан начин у случају Идхана Сипића и Суада Капића догурао до главног тужиоца БиХ. Што се тиче поменуте конфузије у предмету Суаду Капићу, Барашин је у оптужници навео да се злочин догодио 18. септембра 1995. године. Међутим, током претреса у другостепеном поступку утврђено је да су четворица српских заробљеника стријелана 20. септембра 1995. године у Дабру код Санског Моста. Такође, у другостепеном поступку отклоњена је и вјештачки наметнута дилема и утврђено је да је Хоџа Капићев надимак. Одбрана је сво вријеме покушавала да докаже да је злочин починио некакав прави хоџа или неко друго лице са презименом Хоџић.

ЗЛОЧИНЦУ ПРУЖЕНА И ТРЕЋА ШАНСА

У другостепеном поступку, који је почео у априлу ове године током извођења материјалних доказа и исказа свједока, такође, је утврђено да је Суад Капић рафалом из аутоматске пушке убио свезане српске заробљенике Душка (Рајко) Чуковића (1958), Горана (Мирко) Шућура (1971)

оба из Доње Козице код Санског Моста и Славишу (Бошко) Ђукића из Кљеваца код Санског Моста, а тешко ранио Радована (Милан) Мудринића (1969) из Дабра. Док је рањени Мудринић давао знаке живота Капић је наредио једном од муслиманских војника да га убије. Нажалост, ни у првостепеном ни у другостепеном поступку није саопштено име другог злочинца који је убио тешко рањеног заробљеника. Оно што је, ипак, најважније Жалбено вијеће је, за разлику од првостепеног вијећа, прихватило исказе двојице крунских свједока у овом случају који су преживјели злочиначки чин стријаљања ратних заробљеника. Ријеч је о припадницима Војске Републике Српске Миловану (Душан) Мاستикоса (1974) и Драгану (Милош) Ступару (1972), такође из Санског Моста. Они су дали детаљне исказе о овом злочину и у судници препознали Суада Капића као починиоца ратног злочина. Иако то заслужује посебно причу треба на крају поменути да су Мاستикоса и Ступар, према свједочењу двојице заштићених свједока С1 и С2, припадника извиђачко-диверзантског вода "Апачи" у саставу злогласног Петог муслиманског корпуса којим је командовао Атиф Дудаковић, поштеђени од стријељања јер су добро познавали терен којим се кретала ова муслиманска јединица у септембру и октобру 1995. године.

Радован ЈОВИЋ

ПАРТИЗАНИ НИСУ БИЛИ БЕЗГРЕШНИ
У ДРУГОМ СВЈЕТСКОМ РАТУ

Брозови батаљони смрти

По злу најчувенији злочин у Црној Гори комунисти су починили на Бадњи дан 1942. године у Колашинском лугу када су убили 240 цивила. Над унакаженим тијелима жртава разапели су убијеног пса на даскама у облику крста, а на једној написали: “ово је псеће гробље”.

Историја не памти да су у неком од досадашњих ратних сукоба, без обзира у ком дијелу свијета су они вођени, доследно поштоване конвенције о ратном и хуманитарном праву. Да су поштоване, или да су бар сви они који су се о њих огријешили одговарали пред лицем правде, сигурно не би било нових страдања и масовног прогона становништва као ни злочина над ратним заробљеницима и цивилима.

У БиХ се никада није држало до правила и обичаја ратовања. То је потврдио и последњи трагични сукоб (1992-1995), али и сви ранији оружани конфликти који су вођени на простору ове некадашње југословенске републике. Ма колико се неки политичари, посебно они из реда бошњачког народа, бусали у прса и тврдили да је само њихов народ жртва минулог трагичног сукоба, истина је да је жртава и злочина било на све три стране. О њима неком другом приликом.

Дуго је преовладало мишљење да су се југословенски партизани строго придржавали женевских конвенција о правилима о обичајима ратовања и да су били безгрешни. Тај мит о њима створила је комунистичка пропаганда, а учврстиле га реперсалије над онима који су дигли главу и дрзнили се да проговоре о њиховим «несташлуцима» током Другог свјетског рата.

Постоји низ сачуваних извјештаја, саопштења, депеша и других вјеродостојних докумената из времена народноослободилачке борбе који потврђују да су партизани нечовјечно поступали са ратним заробљеницима и

цивилним становништвом. И иза њих су, као и иза усташа и четника, остајала згаришта и масовне гробнице у које су бацали унакажена тијела заробљеника и цивила за које су њихови команданти сматрали да су били противници револуције и комунизма.

Завјера ћутања

Оно што се комунистима мора признати је то да су своје злочине годинама вјешто прикривали. У томе су знали бити и толико подли и лицемјерни да су за неке од њих оптуживали четнике или усташе. У Титово вријеме откопавање масовних гробница било је строго забрањено, док су злочини његових бораца готово пола вијека носили ознаку «државна тајна, строго повјерљиво».

Тек када је Броз умро, а комунисти изгубили власт, њихови тајни архиви и досијеи су се почели отварати и дио истине о томе како су се њихове власти обрачунавале са «класним непријатељем» почео излазити на свјетло дана. Мит о безгрешности почео је да се круни и нестаје пред чињеницама. Нажалост, до цјеловите истине никад се неће доћи јер су многа документа уништена, а судионици и свједоци тих трагичних догађаја више нису међу живима.

Иако су Титови партизани највише ратних злочина почетком рата починили у Србији, Црној Гори и БиХ, питање њихових злочина у Другом свјетском рату прва је покрнула Словенија. Одмах јој се придружила и Хрватска оптуживши Титовог мајора Симу Дубајића за убиство 13.000 ратних заробљеника на Кочевском рогу 1945. године.

У тајне о томе како се

обрачунавати са идеолошким и противницима његовог лика и дјела, Јосип Броз је ушао половином тридесетих година прошлог вијека у Москву када је другоао са Јосифом Висарионовичем Стаљином. Чистке и ликвидације у редовима Комунистичке партије Југославије почелу су далеко прије него што ће она организовати устанак у окупираној земљи.

У злогласним Стаљиновим чисткама крајем тридесетих година убијено је више од стотину најистакнутијих југословенских комуниста, више него што их је у Краљевини Југославији убила жандармерија. У тим ликвидацијама нестајали су Срби да би на њихова мјеста били постављани Хрвати и Словенци.

Од двадесет чланова последњег Централног комитета КПЈ у Москви је 1937. године ликвидирано деветнаест. Саучесник у овим ликвидацијама био је посљедњи, двадесети члан Централног комитета, а он се звао Јосип Броз.

Познато је да је Брозова народно-ослободилачка војска била више непријатељски настројена према четницима и Југословенској војсци у отаџбини ђенерала Драже Михајловића, него према црнокошуљашима и усташама Анте Павелића. Постоје документи да су партизани у сукобу са јединицама ђенерала Михајловића кршили правила рата и женевске конвенције. Њихови злочини били су спонтани (из мржње) или организовани (по наређењу) и били су прихваћени пракса њихове борбе.

Под израз «класни непријатељ» по директиви Коминтерне од 9. маја 1941. године потпадале су двије групе грађана. Прву су чинили чланови идеолошког покрета националистичког и вјерског карактера, свештеници, жандарми, официри, дипломате и државни службеници уколико одбију да се сврстају на страну револуционарних снага, као и сви чланови династије Карађорђевић. У другу групу је спадало свако лице за које се знало да се активно противило припремама за извршење револуције или је одбило да ступи у њене редове. Листа партизанских злочина почињених током Другог свјетског рата много је дужа него што се то у први мах могло и претпоставити. Поменућемо само неке за које постоје чврсти и необориви докази да су почињени, а којима се у посљедње вријеме баве и медији у бившим југословенским републикама.

Партизани су у Ужицу од почетка октобра до краја новембра 1941. године, изнад касарне у Крчагову, убили више од 400 угледних и богатих Срба ужичког округа. Један од главних егзекутора тог масакра «противника револуције»

Владан Мићић рекао је «неке смо убијали и маљевима».

Послије Ужица услједили су и ништа мање бруталнији злочини у Чачку. У подрумима катастарске управе и соколског дома пронађено је на десетине лешева без главе, а у подруму среског начелства и без очију.

Псеће гробље

По злу најчувенији злочин у Црној Гори комунисти су починили на Бадњи дан 1942. године у Колашинском лугу, на десној обали Таре. На тај крвави Бадњи дан убили су 240 сељака. Над унакаженим тијелима убијених разапели су мртвог пса на даскама у облику крста, а на једној дасци написали: « ово је псеће гробље».

Најстудиознији и најобимнији рад о комунистичким злочинима у источној Херцеговини, двотомна књига «Крваво коло херцеговачко 1941-1942. године», објавио је бивши херцеговачки партизан и високи официр Титове армије Саво Скоко.

У прве злочине комуниста у Херцеговини, пише Скоко, спада убиство три калуђера у манастиру Дуји 23. децембра 1941.

године. Били су то руски калуђери избјегли послје 1917. године од бољшевичког терора. Злочини у том дијелу српске Херцеговине се умножавају послје 4.

јануара 1942. године када је у њу по директиви упућен Саво Ковачевић са дијелом Никшићког партизанског одреда. Ковачевић је хитно упућен у Херцеговину због притужби да су херцеговачки комунисти «меки» у обрачуна са класним непријатељем па је врх Партије сматрао да ће им користити особа која је управо осудила на смрт петоро својих ближих рођака. Ковачевићева десна рука био је Петар Драпшин.

У злочинима по источној Херцеговини предњачио је Први ударни батаљон специјално основан за ову намјену. За команданта тог батаљона постављен је Владо Шегрт, а у штабу су још били Саво Ковачевић, Љубо Ковачевић и Милија Станишић.

Дан послје оснивања ове јединице секретар Окружног комитета КПЈ за сјеверну Херцеговину Мирко Попара доноси закључке са савјетовања Врховног штаба и Централног комитета КПЈ у Иванчићима о «бескомпромисној борби против «петоколонишких» српске националности».

Већ 30/31. јануара Преки војни суд Првог батаљона осуђује на смрт 16 «најистакнутијих разбјигача народноослободилачке борбе» у Дабарској вили. Четворица су одмах стрељана, а осталима је казна изречена условно на годину дана.

Под непосредном командом Саве

Ковачевића и Петра Драпшина партизани су 27. фебруара 1942. године, под уобичајено лажним оптужбама, на Радачком бријегу стријељали 21 херцеговачког сељака. Послије «ужасно суровог» стријељања недужних сељака пред великим народним збором, партизани су, пише Скоко, око убијених заиграли коло и зајевали.

На основу Титових наређења и смјерница преки војни судови слали су људе у смрт по кратком поступку и без права жалбе. «Ова пресуда је извршена и против ње нема право жалбе», писао је Саво Ковачевић, предједник Преког суда Никшићког партизанског одреда. Од деветнаест оптужених на овом процесу осморо је осуђено на смрт, уз уобичајену конфискацију имовине. Од осморо стријељаних петоро су били ближи рођаци Саве Ковачевића. Стријељани су Новица, Благо, Марко, Мирко и Петар Ковачевић. Првооптужени Новица Ковачевић прије рата је био угледни судија, док се његов рођак Саво Ковачевић, који му је изрекао смртну казну, бавио земљорадњом и препродајом (шверцом) дувана. Партизани су чинили злочине над заробљеницима и у Босанској крајини. У операцији од 2. до 4. новембра 1942. године заузели су Бихаћ који је био јако непријатељско упориште. Том приликом стрељали су 130 заробљених усташа и исто толико четника о чему су издали и званично саопштење.

Поред Срба који су несумњиво били највеће жртве, Титови партизани су се немилосрдно обручунавали и са «класним непријатељем» из реда других народа. Залочина и одмазде над заробљеним усташама и хрватским цивлима било је у Лиштици, Дувну, Ливну, Купресу... и још неким срединама, а извршавани су по наредбама команданата из реда хрватског народа. Исту судбину доживјели су и муслимани у Бихаћу, Травнику, Зеници, Горажду и других мјеста. И они су страдали по наредбама које су издавали њихови сународници. Интересантно је подсетити да су Сава Ковачевић, Слободан Пенезић Крцун и Петар Драпшин, по чијим наредбама су вршене одмазде и ликвидације српских заробљеника и цивила, страдали под веома чудним околностима. Према званичној верзији Саво Ковачевић је погинуо херојском смрћи штитећи Врховни штаб и рањенике на Сутјесци за вријеме Пете непријатељске офанзиве. Према незваничној верзији и свједочењима очевидаца Саво је страдао од метка једног од потомака његове жртве који га је убио с леђа.

Петар Драпшин је погинуо 2. новембра 1945. године у Београду «несрећним случајем». Пиштољ

којим је руковао сам је опалио и усмртио га.

Слободан Пенезић Крцун који је послје рата био на челу ОЗНЕ и који се прославио хватањем и ликвидацијом Драже Михајловића такође је настрадао под чудним околностима. Он је погинуо у саобраћајној несрећи на Ибарској магистрали у селу Шопићи код Лазареваца када је његово возило ударило у једну тополу поред пута.

Исправљање грешака

- Ми се у Србији морамо понашати као у земљи коју смо окупирали, остале су забиљежене ријечи Јосипа Броза Тита десет дана послје заузимања Београда.

- Премного вас је остало у животу, али још имамо времена да грешке исправимо, било је прво што је рекао Слободан Пенезић Крцун такође у ослобођеном Београду. Директно је, дакле, позивао на убијање што већег броја људи. - Србији није пуштено довољно крви, придружио им се и Милован Ђилас на свечано украшеној трбини крајем октобра 1944. године.

Послије ослобођења наступила је друга фаза Револуције која је, за разлику од прве којој је био циљ освајање власти, подразумијевала њено учвршћавање, прије свега ликвидацијом стварних и потенцијалних непријатеља Комунистичке партије и нове власти Југославије.

У тим обрачунама страдало је на десетине хиљада људи. Комунистима је ишла на руку и Резолуција Информбироа (1948) када се Броз развио са својим политичким ментором Стаљином и окренуо леђа Москви. Тек тада су почела масовна хапшења и прогони русофила, петколониша, и «издајника народа».

По препоруци Стеве Крајачића и Едварда Кардеља противници Брозове политике окретања Западу депортовани су на Голи оток с обзиром да су остали затвори били претјесни да их све приме.

Голи оток је отворен 9. јула 1949. године и већ тог дана на њега је стигло 1.200 информбироваца и осталих политичких затвореника на «испирање мозга и преваспитавање».

Ранковићеви агенти Управе државне безбједности (УДБА) радили су удранички, у три смјене. Мада се до прецизних података о броју интернираних на Голи оток никад није дошло, према неким процјенама та бројка варира и креће се између 40 и 60 хиљада. Такође се процјењује да је на Голом отоку убијено између пет и 15 хиљада логораша међу којим су више од двије трећине били Срби и Црногорци. За ове и друге жртве диктатуре пролетеријата нико није одговарао.

Г. ДАКИЋ

ОЛУЈНИ ИНФЕРНО

Служењем парастоса и паљењем свијећа у храмовима у Бањој Луци и Београду одата је пошта свим страдалим у акцији Хрватске војске, полиције и ХВО-а на Републику Српску Крајину. Тај олујни инферно не смије се никад заборавити ни опростити

Парастосу служеном у београдској цркви Светог Марка поводом страдања српског народа у Хрватској присуствовали су предсједник Србије Борис Тадић и чланови Владе. Парастос је служио епископ банатски Никанор, уз саслужење члана Светог синода Српске православне цркве владике захумско-херцеговачког Григорија и викара патријарха, епископа хвостанског Атанасија Раките, те свештенства СПЦ. Епископ Никанор рекао је, после службе парастоса, да избјегли Срби из Хрватске већ 14 година, као и данас, питају гдје су њихови најмилији, али да остају без одговора. Након парастоса на платоу испред цркве Светог Марка одржан је скуп избјеглих Срба Крајишника из Хрватске, са кога је прочитана декларација са

захтјевом да Србија и Хрватска, уз помоћ међународне заједнице, коначно у разумном року пронађу трајно рјешење за бројне проблеме избјеглих. Окупљени избјегли Срби из Хрватске симболично су на једној табли оставили кључеве отетих станова, а носили су и транспаренте "Олуја још траје", "Вратите нас у РСК", "Нама су отели станове" и "Настављен геноцид и после рата".

Подсјетимо. Акција "Олуја" почела је 4. августа 1995. године офанзивом Хрватске војске, полиције и Хрватског вијећа одбране из БиХ, на подручју Баније, Лике, Кордуна и сјеверне Далмације. Дан касније, 5. августа, Хрватска војска је ушла у готово потпуно напуштен и претходно жестоко гранатиран Книн, у којем је

Вријеме одмиче, али туга не пролази. Био је то олујни инферно какав у Европи није виђен ни у Другом свјетском рату. Мартириј без надземаљске утјехе. Европа је злурадо ћутала. Понеки у њој су чак и аплаудирали док је читав један народ био у збјеговима и на цести и док је у ватреном огњу мржње и злочина нестајала једна земља. Била је то драма над драмама, али њу није писао Шекспир. Она је исписана на тамној страни људске свијести, у лакејским одајама и куплерају Новог свјетског поретка. Улога лоших, углавном мртвих момака, додијељена је Србима из Републике Српске Крајине. Ружно је што је трагедија претворена у трагикомедију с хепиендом у којем је остварен сан усташких фашиста.

Министар рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске Раде Ристовић, поводом обиљежавања 14. година од прогона Срба из Хрватске, није скривао разочарање што се од очију јавности још увијек скрива права истина и што се намеће службена која, мора се то знати, ипак има ограничен рок трајања. Јер једном ће изаћи на видјело да је у акцији "Олуја" почињено највеће етничко чишћење у Европи после Другог свјетског рата.

- То Европа мора да зна и призна. Забрињава чињеница да ни након 14 година не чујемо

ријечи кајања за ове злочине, нити осуду оних који су их починили - истакао је Ристовић.

Ристовић је са породицама страдалих и грађанима упалио свијеће у Храму Христа Спаситеља у Бањој Луци, после чега је изведен духовно-културни програм у којем су наступили Црквени хор "Јединство" и глумци Народног позоришта РС. На гробљу "Свети Пантелија" у Бањој Луци положени су вијенци страдалим у "Олуји".

Са парастоса у Бањалуци

прије “Олује” живјело више од 90 одсто Срба. За само неколико дана сломљен је отпор Српске војске Крајине, која је бројала око 30.000 војника. Народ Републике Српске Крајине, више од 250.000 људи, натјеран је на безглаво повлачење у правцу Србије и Републике Српске, при чему су избјегличке колоне биле под дејством хрватске артиљерије и војног ваздухопловства. Они који су остали, а ријеч је о цивилима, углавном старијим и немоћним особама, били су изложени терору и након формалног завршетка операције “Олуја” 7. августа.

Тадашњи командант полиције мировних снага УН за подручје Книна, генерал Алан Горан, на крају своје мисије написао је у извјештају да је полиција УН на том подручју, по доласку хрватских снага, пронашла 128 убијених српских цивила и 73 одсто уништених кућа.

Хрватски Хелсиншки одбор за људска права тврди да је током цијеле операције “Олуја” погинуло свега око 700 цивила.

За злочине почињене у “Олуји” тужилаштво Хашког трибунала оптужило је тројицу хрватских војних и полицијских генерала, од којих је најпознатији Анте Готовина.

Хрватска ни 14 година послје егзодуса Срба у акцији Хрватске војске “Олуја” не успијева или не жели да ријеша српско питање, према европским стандардима. Казао је ово јуче на конференцији за новинаре у Бањој Луци поводом обиљежавања 14. годишњице егзодуса Срба из Републике Српске Крајине председник Документационо-информационог центра “Веритас” Саво Штрбац. Он додаје да су 14 година послје прогона из Хрватске у “Олуји” Срби и даље прогнаници, бескућници, апатриди и исељеници, оптерећени

Петровачка цеста

епитетима агресора и ратних злочинаца, и да се у пракси у односу на српско питање скоро ништа није промијенило.

- Из Хрватске се шаље јасна порука Србима да су непожељни у тој земљи. Све се то дешава у години у којој се, пред Хашким трибуналом, суди хрватским генералима, када је Влада Србије одлучила да Међународном суду правде поднесе противтужбу против Хрватске за геноцид над Србима у периоду 1991-1995. година. Апсурд је што Хрватска операцију “Олуја” слави као државни празник под називом “Дан домовинске захвалности”, иако није јасно славе ли Хрвати ослобађање Хрватске или изгон Срба - додао је Штрбац. Председник “Веритаса” је казао да “одлука Трибунала у

‘полувремену’ суђења хрватским генералима акције ‘Олуја’, учвршћује оптимизам крајишких Срба да ће по окончању доказног поступка одбране, пресуда бити осуђујућа”.

Председник Србије Борис Тадић изјавио је да су повратак избјеглих, проблеми везани за враћање имовине Срба у Хрватској, као и процес ексхумације и идентификације жртава, питања која се морају рјешавати у оквиру побољшања свеукупних односа Србије и Хрватске.

Тадић је, поводом четрнаесте годишњице акције “Олуја”, разговарао са делегацијом Удружења породица несталих и погинулих у Хрватској. Представник Удружења Чедомир Марић пренио је Тадићу да се

према њиховим подацима, око 2.230 особа српске националности воде као нестале у Хрватској.

Према евиденцији “Веритаса”, у акцији “Олуја” погинуло је и нестало 1.922 Срба. Међу жртвама се налазе и 534 жене. У “Веритасу” наглашавају да је од укупног броја жртава до сада ријешена судбина 813 лица, док се на евиденцији несталих води још 1.109 лица, од чега 756 цивила, међу којима су 364 жене. Подаци “Веритаса” показују да је око 1.500 припадника Српске војске Крајине преживјело заробљавање, а 3.200 старих и немоћних, који нису могли или хтјели напустити своја огњишта, интернирано је у логоре за цивиле.

ПЛАН “3 - 4”

- Став прогнаних Срба из Хрватске је да је рјешење српског питања у тој држави примјена Плана “3 - 4”, којим им је 1995. године међународна заједница гарантовала “државу у држави” - каже Штрбац.

Он додаје да прогнани Срби очекују помоћ међународне заједнице на рјешавању њиховог питања и примјени Плана “3 - 4” јер би се једино тако, донекле, исправила историјска и људска неправда према Србима из Хрватске.

ПАЛЕ

ЗАКЉУЧЦИ РАДНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ «ИСТИНОМ ДО ПРАВДЕ»

ИСТИНА ЈЕ НАША

1. Оцијењено је да је истина о злочинима и над српским народом једно од стратешких националних питања српског народа и Републике Српске. У том смислу истакнуто је да се Срби залажу за утврђивање истине о свим злочинима и да се не смије дозволити да се прекраја истина о протеклом рату, те да се за све злочине, ексклузивно, окривљују и суде само Срби и да сходно тој и таковој накарадној логици сви други ексклузивитети припадну искључиво онима који су себе прогласили жртвом, а Србе целитима.

2. Борци не споре да су се борили за свој народ и бранили своја вјековна огњишта и да су у тој борби створили Републику Српску, коју ће трајно бранити. Наглашавају да борци и српски народ нису били «агресори» и да их нико тако не смије нити може називати, да Република Српска није «геноцидна творевина» и да нису дужни и неће никома да полагају рачуне за своје право на живот.

Борци истовремено указују на обавезу свих у Републици Српској, али и представника српског народа у институцијама БиХ да се енергичније морају борити за истину о трагичним сукобима у БиХ и одбрабеном отаџбинском рату који нам је намаметну и бранити Републику Српску.

3. Не доводећи у питање рад институција Републике Српске

које се баве овим питањима, нарочито МУП-а РС на документовању и истраживању кривичних дјела ратног злочина, инсистира се и захтијева од свих институција да се још организованије, уз максималну подршку у свим видовима, ухвате у коштац и натјерају институције БиХ, а прије свих Тужилаштво БиХ, али и сва тужилаштва у Републици Српској да питања злочина над Србима ставе у први план и приоритет како би истина о страдању Срба у БиХ, а посебно у Сарајеву била верификована и кроз судске процесе, а злочинци били кажњени. Без тога не може се говорити о помирењу.

4. Од Вијећа Министара БиХ се захтијева да одмах размотри зашто није проведена одлука Паламента БиХ о формирању Комисије за Сарајево. Представници српског народа у Савјету министара морају обезбиједити да Савјет своју постојећу одлуку хитно преиспита и редефинише, те одмах реактивира рад Комисије у новом сазиву, али са прецизним задатком да утврди истину о страдању Срба у Сарајеву. Учесници конференције нису против да се утврди истина о страдању и других народа.

5. Учесници конференције захтијевају од представника српског народа у Парламенту БиХ и институција Републике Српске да по извјештајима о

раду Тужилаштва и Суда БиХ, затраже предходну расправу у неваљаним и владиним организацијама Републике Српске и прибаве њихово мишљење и тек тада се на Парламенту изјасне о њима. Указано је на праксу да досадашње критике рада тих правосудних органа у БиХ не дају резултате, нарочито у процесуирању злочина над Србима. Зато кроз расправу о њиховом раду хоћемо и морамо учествовати у процесу одлучивања и оцјењивања њиховог рада, па и о томе да ли средстава из Републике Српске треба да буду трошена тамо гдје ће се само по замишљеном рецепту судити Србима и за оно што нису учили, на основу неких паушалних процјена и мишљења конструисаних негдје у иностранству. Константовано је да, нажалост, многи Срби неће правду дочекати у жалбеним поступцима пред судовима у Женеви. То морамо спријечити. Не тражимо ни мање ни више правде за Србе, већ захтијевамо исти правичан однос и према нама.

6. Прихваћен је и захтјев да се преко представника у институцијама БиХ одмах најенергичније покрену питања одговорности и инсистира на досљедном провођењу Одлука Уставног Суда БиХ које су донесене по апелацијама чланова Удружења логораша РС из 2004. године, а односе се на

тражење несталих Срба. О овим одлукама и њиховом спровођењу неопходно је одмах обавијестити Уставни суд и друге надлежне институције у БиХ и ОХР са захтјевом да успоставе исти однос и обезбиједе њихово провођење као што се то чинило и према апелацијама које су се односиле на нестале из реда бошњачког народа.

7. Од надлежних институција захтијева се да одмах отворе гробнице гдје су сахрањени познати и непознати у Високом, настале у току одвоза убијених у Сарајеву или након асанације терена, да се приоритетно ДНК аналом идентификују тијела и предају породицама, а да се процесуирају они који годинама прикривају тијела и злочине који су над њима почињени.

8. Од Главног тужиоца Републике Српске захтијева се да одмах анализира однос окружних тужилаштва према истрагама ратних злочина и њихову сарадњу са Тужилаштом БиХ и да, у складу са својим овлашћењима и надлежностима, обезбиједи исти однос свих окружних тужилаштва на цијелој територији према овим питањима, те да приоритетно пружи подршку у раду Окружном тужилаштву Источно Сарајево.

9. Од свих владиних институција и невладиних организација захтијева се и сугерише да убудуће годишњице страдања

У Палама, 25.08.2009. године, Борачка организација Републике Српске, припремила је и организовала Радну конференцију о утврђивању истине о страдању Срба у Сарајеву под називом «Истином до правде». Истина о нама и нашој борби, а посебно истина о Српској и злочинима почињеним у протеклом рату стално се прекраја и користи против нас, против Српске и против наше историје и будућности и ми то нећемо и не смијемо дозволити истакнуто је на поменутој конференцији.

БОРБА И НАШ ЦИЉ

Срба не обиљежавају нигдје другдје док то не учине на мјестима гдје се злочин десио. Учесници конференције су подржали став Борачке организације РС да не треба и да се неће дозволити да институције РС обезбијеђују да се помени и годишњице обиљежавају по Приједору, Вишеграду, Фочи, Сребреници итд., док се не створе услови и у Федерацији БиХ да и Срби пригодним програмима, поменима, паљењем свијећа и полагањем свијећа и вијенаца обиљеже годишњице страдања у Добровољчкој, на Брчанској малти, у Виктор Бубњу, Силосу, Пофалићима, на Казанима и свим другим страшиштима и мјестима злочина над Србима. Оцијењено је да то више тако не може и да се досадашња пракса - по којој се на територији РС може обиљежавати све, а на територији ФБиХ не може ни на мјестима гдје су почињени највећи злочини над Србима - мора зауставити. Док се на сва страшишта гдје су страдали Срби на територији ФБиХ не поставе обиљежја о злочинима над Србима и обезбиједе услови да се и ту годишњице обиљежавају, ни једна институција у Републици Српској не може нити смије дати сагласност за постављање обиљежја на територији РС о страдању других народа. Исто се односи на комеморативне и друге скупове.

10. На конференцији је

постављено питање - шта је са српском интелигенцијом? Зашто се недовољно бави питањима истраживања и документовања ратних злочина?

Указано је да тако пасиван однос према тим питањима историја неће опростити никоме па ни српским интелектуалцима. Наглашено је да то посебно вриједи за људе из адвокатуре којима је постављено питање да ли су заборавили своје учешће у одбрамбено-отаџбинском рату? Зар у њима нема борачке солидарности? Зар не могу пружити стручну помоћ невладиним организацијама, па и појединцима који трагају за најмилијима.

11. Оцијењено је да се ни ова питања не могу рјешавати без адекватне финансијске и материјалне подршке, како владиним институцијама, тако и невладином сектору. Зато се захтијева да приоритет у финансирању свих активности морају бити питања истраживања и документовања кривичних дјела ратног злочина. У том контексту подржане су иницијативе за израду Стратегије за односе са јавношћу у области ратних злочина и Пројекат сортирања и архивирања расположиве документације, чији носилац објективно морају бити Републички центар за истраживање ратних злочина и Тим МУП-а РС за документовање и истраживање кривичних дјела ратног злочина. Изнесена је спремоност

невладиних организација да, у припреми и реализацији, али касније и у коришћењу тих пројеката, непосредно учествују у складу са својим могућностима.

12. Нарочикто је наглашено да је огромна одговорност медија у ширењу истине о злочинима. Заузет је став да се не може мирити са чињеницом да се у Републици Српској још увијек овим темама приступа стидљиво, као да се стално боји неких казни. Постављено је питање - зар критерији нису исти? Како медији у ФБиХ могу говорити о агресији, а у Републици Српској не могу о одбрамбено-отаџбинском рату. Како се може у медијима РС говорити о обиљежавању годишњица свих страдањима, а да се о годишњицама страдања Срба у медијима ФБиХ не говори никако, док се у јавном сервису БиХ о томе говори изузетно мало, најчешће пежоративно и као спорадичне вијести. Оцијењено је да би било добро да медији организују преко својих удружења шири састанак или округли сто на тему информисања јавности о злочинима и ту уједначе критерије уз непосредно учешће представника регулаторне агенције и ОСЦЕ-а. Учесници конференције се залажу за једнак приступ и изношење истине у јавности ма каква она била.

13. Позвани су представници српског народа у свим институцијама БиХ, али и

у владиним и невладиним организацијама Републике Српске да, када учествују на било којим скуповима, без обзира на њихов карактер, у свим случајевима када чују термин «агресија на БиХ», «РС геноцидна творевина» и сличне антидејтонске термине да одмах адекватно и енергично реагују, бранећи истину о одбрамбено-отаџбинском рату, па чак и до те мјере да такве скупове напусте уз захтјев да се извине онај ко је употребио такве термине.

14. Учесници конференције су подржали одређивање организатора, Борачке организације Републике Српске, да се у Републичком центру за истраживање ратних злочина у најкраћем року изда брошура са дискусијама учесника и закључцима, те припреми одговарајући видео запис са ове конференције.

Организатор ће по њиховој изради исте доставити свим релевантним институцијама и невладиним организацијама, које су биле позване на ову конференцију, уз захтјев да се максимално ангажују на провођењу њених закључака.

15. Подржано је и одређивање да се за пола или годину дана у Источно Сарајеву поново организује овакав скуп на којем ће бити извршена анализа провођења закључака и оцијењени домети, ефекти и резултати конференције «Истином до правде».

Ето, де! Имала сам, а сада немам. Немам оно што сам имала, а имам оно што нисам. Све због тог несрећног рата. Све! Дабогда се никада и никоме не поновио!

Ево, поново сам овдје. Долазим сваки дан. Да је као што није, сада би нас било шесторо у кући. Ех, Боже, Боже! Ко ми то направи?

Муж ми је остао без оба родитеља још за вријеме оног претходног крвавог рата. Његова мајка је умрла само годину дана по његовом рођењу. Оца су одвели зликовци у црним униформама у логор Јасеновац. Никада се, отуда, није вратио. Драгољуб је тада имао четири године. Оца није запамтио. Одрастао је у Дому за ратну сирочад. Био је лијеп и zgodан, миран и повучен. Много је пропатио. Упознали смо се ше'сет друге за Нову годину. Тада је имо два'ест двије, а ја сам имала два'ест. Нисмо дуго ишли. Узели смо се на брзину. Ја сам побјегла од своји'. Све смо се били договорили. Једне лијепе ноћи, октобар је био, по мјесечини, дошао је с двојцом колега. Ја сам се искрала кроз прозор. Ништа са собом нисам понијела. А имала сам ручних радова сам Бог зна колико. Након мјесец дана правили смо свадбу. Праву свадбу. Ех, како је то било!

Драгољуб је сам радио. Били смо подстанари. Нисмо хтели да одма' имамо дјецу. Тешко се живјело с једном платом. Ситуација је била грозна. Чак тежа и гора него сада. Нек' прича ко шта 'оће. Гора, него шта. Гора, јер смо мислили да је боља. Да није била гора не би дошло до грађанског рата. Тек за Први мај ше'сет пете родила сам сина. Драгољуб је желио да му дамо име његовог покојног оца. Тако је наш јединац добио Ћедово име Српко. Три године касније родила сам и Ћерку. Живјело се некако. Скромно и сиротињски. Крпили смо крај с крајем. Једно вријеме у Дрвару, потом двије године у Петровцу, а пред сами овај несрећни рат дошли смо овдје у Лакташе. Кад је син одрастао отишао је на школовање у Бању Луку. И завршио високе школе. Не знам ни како оно зову његову школу. Постао је инжењер. Ето, де! Да не би овог вјерског рата, ја би' сада имала оно што немам. У мају деведесет друге мој муж је отишао у рат. Отприлике, мјесец-два прије одласка, био је много нервозан. Одсутан и замишљен. Сав се измјенио. Ноћу није могао да спава. О рату није ништа желио да слуша, ниту да прича. И, ето, де! Провео је у рову неколико мјесеци. Једног јутра, за вријеме

примирија, његов командир је наредио да копају нове ровове. Он је ишао први у колони. Попео се на неки камен (није хтио да га прескочи), и у том моменту погодио га је метак из усташког снајпера. Пао је на руке својих другова. Душман је пуцао из неке лугарске куће која је била изнад њих. То је било на Голом Брду. Тако је он завршио након само пет мјесеци проведених на фронту, тачно очи Богородице. Бог да му душу прости! Ја сам била код куће; спремао се за славу. И он је мислио тада доћи. Послужујемо Богородицу. То сам наслиједила од своје мајке. Наша крсна слава је Свети Стефан. Код нас се то каже Стевањдан. Све'едно! Око подне дође војна полиција. Чим сам их угледала знала сам да није нешто добро. Сва сам претрнула и јаукућем. Кажу таква и таква ствар... 'Је л' упријек?' – упитам ја и паднем. Више ништа нисам знала.

Послије су ме полијевали водом, и... А боље би било да нису!... Жена у црнини, осредњега раста, витка и мршава, блиједог и испијеног лица изненада прекиде причу. Из рукава црне мајице провири дрхтава рука прошарана венама. Рубом црне мараме обриса сузе. Око очију су се оцртавали црвенкастоплави трагови испијености. (Сузе остављају обојени траг.) Поглед усмјери у даљину. Као да отуда очекује нове ријечи којима ће описати своју трагедију, или се нада нечијој помоћи која ће бар за кратко да залијечи незарасле ране и невидљиве ожиге. Од очију према бради спуштале су се уздужне боре. Мало спусти главу, па некако мукло и отсутно равномјерним тоном настави: Син је тада био на радној обавези. Са'ранимо мужа, а некако трећи дан по са'рани, син рече: 'Ја ћу, мајко, у добровољце. Морам због тате.' Жестоко сам се томе успротивила и молила да одустане. 'Не дај боже да се и теби шта деси!' – говорила сам. 'Оста кућа без мушке главе. Немој ићи, ожени се и буди с нама!' – покушала сам да га наговорим и мислила да ће послушати. Он се био једно вријеме смирио. Имао је цуру, лијепа ко јабука. Из добре породице. Али, он ме не послуша. Хтио је да се одужи отаџбини и оцу, којег је много волио. Говорио је: 'Шта би тата сада рекао на све ово? Мој народ је силом приморан да се брани и да гине, бранећи своја огњишта на правди Бога, а ја код куће крадем Богу дане. Ово је ослободилачки рат.'

У марту деведесет и треће отишао је у тај проклети рат. Испратила сам га сузама. Његова цура је почела долазити

у нашу кућу. Ишла је с њим, једно вријеме и на ратиште. И љубав је учинила своје. Они су се узели у љето по Илини, деведесет и четврте. Није било свадбе, ни весеља. Тада никоме није било до тога. Све је прошло онако. Таква су времена! Док је он био на ратишту редовно сам слушала све вијести. Највише сам се бојала оних несретних НАТО бомбардовања. Страшно сам се уплашила кад сам чула експлозије на нашој мученици Козари. Нису је поштедјели ни у овом рату. Никада се више нисам наслушала о страдању нашег народа као тих мјесеци. Свако вече само рат па рат. Вијест, гора од горе! Сада више ништа не слушам. Ни радио, ни телевизор. Доста ми је свега! Моја

са њом нису радили. Потпуно су је ошишали. И данас крије ожиљак од усташког ножа на свом лијевом уву. Стално ћути. Не проговори десет ријечи за читав дан. Провела је пет мјесеци у болници на Паприковцу, али се споро опорављала и изашла је неизлијечена. У болници се пре'ладила, јер није било гријања, па је добила упалу плућа. Јадна она! А да сте је само видјели прије тога. Како је то била лијепа и паметна жена. А њен старији брат је остао без лијеве ноге на брчанском ратишту. Био је рањен у ногу и груди, али се послје дугог опоравка у Игалу добро осјећа. Прије рата је учио школе у једном граду који сада припада другој држави. Тамо се запослио и оженио се Хрватицом, која га

СРБИОНА

снаха Јагода га је наговарала да оду у иностранство. Она је зуботехничар. Има доста родбине у Њемачкој. Али, он је то глатко одбијао, говорећи да их тамо не чека ништа добро, јер они тамо страшно мрзе Србе. Пропаганда је учинила своје. 'Више је лажи него пушака!' – говорио је. 'Како би' могу оставити своју браћу по оружју. То никако! То би била издаја.'

Ето, де! И Јагодини родитељи, моји пријатељи, су их наговарали да иду вани. Они су живјели у Грахову. То је била једна дивна породица. Али, рат је учинио своје. Неки се догађаји не могу никада заборавити. Јагодин отац је био заробљен. Остало је жив захваљујући Међународној организацији Црвеног крста. На вријеме је пријављен, па га нису смјели ликвидирати. Кад се вратио, причао је своје мукe које је преживио. И сада му се позна ожиљак од угашених цигарета у облику слова "С" на његовом челу. Говорили су: 'Србчетнику треба и на челу да пише да је четник.' Поломили су му кости лијеве руке, које су погрешно зарасле, па је остао инвалид. Забијали му ексеру у табане, чупали нокте, ране посипали бибером, бушили уши. Тјерали га да пије сопствену мокраћу. Страшно! Ужасно страшно! Зликовци! Кућу су им запалили... Њена мајка, моја прија је добила слом живаца. Никада није мени о томе причала, али ја сам чула да је била три мјесеца у усташком логору у Ливну. Тамо су је мучили, тукли, силовали. Водили је на стријељање. Плашили на разне начине, само да ода гдје јој је син. Нема шта

је напустила одма' на почетку овог суноврата и заједно са петогодишњим сином отишла у Шведску. Кажу да се јавила кад се рат завршио, али он неће да чује за њу. Нема ни од њих ништа... Несретник и поганлук, па то ти је...

И ето, де! Немам оно што сам имала, а имам оно што нисам. Од децембра те године кад је мој јединац прекомандован на Озрен о њему више ништа нисмо знали. Сваки траг се губио. Ишла смо снаја и ја у штаб, али ни они нам ништа нису могли рећи, осим да је вјероватно заробљен. Дуго нисам могла повјеровати у најгоре. Вјеровала сам да је заробљен, да није никога убио, јер је одскора на ратишту па сам се надала да ће га пустити. Сањала сам га безброј пута. Пред саму Нову годину (ја мислим да се тада десило оно најгоре), сањала сам сватове и њега окићеног нашом српском тробојком. Пуцало се. Играо је у колу и пјевао. Одма' сам рекла да нешто неће бити добро. А опет прије тога сањала сам да је рањен. Као дошли ми у болницу у посјету, соба пуна рањеника, све младић до младића, љепши један од другог, а он устаде с бодесничког кревета, загрли мене и оца, и поче нешто говорити, али глас се не чује. Ето, сва се тресем, примјењује те ли? Остала сам без живаца. Све ми смета, бука, гужва, ауа... Не знам откуд ми снага да о томе причам. Али, ето кад 'оћеш да чујеш, испричаћу све до краја. Једна моја комшиница ишла је са мном код неке бабе гатаре у треће село. Причало се да свашта зна, и све погађа. Показале смо јој слику наших несталих

синова. Она у дрвени чанак нали свјежу изворску воду, стави струк босиока и један угљен. Онда, у ту воду стави слике наших несталих синова. 'Сад ћу ја да ухватим одговоре неба што се по њиховим управљају ликовима... Брзо ћу ја.' Тако мумла док нешто изнад воде рукама показује. Тешко се могло нешто разазнати. Ја сам само чула кад каже: 'У овом часу беспомоћном, о Господе, благоизволи, помози мудрошћу твојом и дахом твојим... Нека у сан дође оној која га је родила...' Прије него што је извадила слику њеног сина рекла је да га не види најбоље, да јој је слика мутна. То је требало да значи да је заробљен. Ако га уопште не види онда зна се... Потом је рекла мојој јадној комшиници да ниже куће на средини њиве копају док не нађу велики бијели камен. На том мјесту треба да ископају дубоку рупу, у њу ставе дрвени крст и његову слику замотану у марамицу. Нека то тако остане седам дана, па ако за то вријеме не падне киша а марамица остане сува, он је жив и доћи ће једног дана по Ускрсу. Они су девет дана копали док нису нашли велики камен и све су урадили како је рекла. Киша није падала мјесец дана, а јадна мајка је ишла свако јутро на то мјесто. Одама' првог јутра нашла је влажну марамицу. Ваљда од росе. Све узалуд! Сви су други знали да јој је син остао у запаљеном тенку. Само она није. Тако се причало. А мени је, чим је узела слику, рекла: 'Жив је!' И ја сам се надала и вјеровала. Свакоме помаже оно у шта вјерује, па и мени. Унесрећени се свачему нада! Е, Боже, Боже! Ја сам, поред свега тога, одлазила на препознавање размјењених и ископаних

лешева. То је ужасно страшно и језиво. Нећу никада заборавити једну мајку, која је редовно долазила на препознавање, иако је прије тога са'ранила сина. Није, јадница, била сигурна кога је са'ранила. Ништа на њему није препознала. То је прави пакао. Страшно..! Једном ми је причала да је обишла безброј безимених гробова. Нико није сигуран ко је у њима. А чему и зашто? Е, Боже, Боже! Тако је било. И ето, де! Од мог срца откинуше га душмани. Размијењен је тек у марту прошле, деведесет пете. А-јој, рано моја! Довезоше га, а он, а-јој, јој, без главе. Можеш мислити шта су зликовци са зеленим береткама урадили. Свега су га... А-јој, јој! Боже сачувај и саклони! Његове колеге су га препознали по броју из личне карте. Име се није могло прочитати, али онај број, матични, је л' се тако зове, и мјесто рођења су, кажу, успјели прочитати. Ја сам га познала по очевом сату, којег је, јадан, носио. Говорила сам му (као да сам нешто слутила), да не носи тај сат, али он је хтио... И ето... Е, мој сине! Сла-тки си-не! Што ме не по-слу-ша? Што..? Глас јој се потпуно пригуши. Она застаде, уздахну неколико пута, најприје јаче, па онда слабије. Мало се накашља, као да је жељела да из грла истисне грч бола. Обриса сузе и, најприје једном па другом руком, поправи сиједе власи косе испод црне мараме. Руке су јој се тресле. Танке усне стискале, доња вилица подрхтавала. Наставила је једва чујним гласом: А-јој, мо-ја ра-но го-ле-ма! Мој сла-тки и је-ди-ни си-не! Душа ме боли за тобом! Нека ти је лака црна земља! И, тако, останемо нас три саме.

Без мушке главе у кући. Сва срећа па је снајка Јагода остала у другом стању. Молила сам Бога да роди сина, да нам се лоза продужи, а кућиште и огњиште не угасе. И милостиви Господ је угушио моју молбу. 'Вала Богу! Мјесец дана послјије размјене, роди ми се први унук. Дали смо му име Србион. Било нас је поново четворо у кући, али што је најважније била је и једна мушка глава. Ето, де! Да ми није унука, Бог зна шта би од себе урадила. Јер, кад сам своје најдраже изгубила, сматрала сам да немам више разлога за живот. Моја је мука дужа од живота. Али, кад се унук родио као да се у мени отворио нови свијет. Обновио ми је вјеру у будућност наше лозе. Продужио ми живот. Баш неку ноћ поново сам сањала њих двојицу. Дође, однекуд прво покојни Драгољуб, па за њим драги мој и једини син. Отимају се око унука. Узеше га, мало се поиграше с њим, па одоше. Ех, како би њи' двој'ца били сретни да га виде... Ето, тако је то било. Кад ме неко упита како сам, ја му кажем: 'Не питај, како ми је! Жива сам, а једва ме има!' Била сам омршавила око два'ест кила а, ето, сад ми је боље. Само да није несанице. Не могу да оставим цигаре. Али, пред унуком нисам ни једну запалила. И сад, шта? Ништа! Ето, де! Патња, и ништа друго. Не могу из ове коже. Свјесна сам да се у рату гине. Шта ћеш! Божја воља! Сад се спремамо да им подигнемо споменик. Већ смо га наручиле, снаја и ја. Још се нисмо договориле шта ће на њему писати... Снаји немам шта рећи. Редовно долази овамо. Некад сама, а

некад са мном. Сада је остала с дјететом. Дође, запали двије свијеће, као и ја, исплаче се и оде. Шта ће! Добра је да боља не може бити. Вриједна. Све ради, слуша, помаже, 'рани сина. Еј, како ми је било кад је мали први пут изговорио ријеч та-та. И сада чујем ту ријеч. Мали је исти он. Лијеп ко мирисна ружа. Већ му је нико први зуб. Ал' ко зна, можда и њега, кад порасте и кад га мајка од'рани, чека неки нови рат? Ово је само предах, Боже ми опрости! Ја сам говорила снаји, ако планира да се уда нек' се уда. Ја јој нећу бранити. Она је млада. Тек јој је двадесет трећа. Само да унук задржи наше презиме. То би' вољела. Али, она мени каже: 'Ако ћеш ти да се удаш и ја ћу. Ако нећеш ти, нећу ни ја.' И још каже: 'Како би' ја њему на очи кад сам му се зарекла да ћу имати само њега док сам жива. Он све слуша и све зна шта ми радимо. И он и тата.' Мисли на свекра. Толико је добра и пажљива. Ето, де! Немам оно што сам имала, а имам оно што нисам. Ови сада причају о миру. Чујем за су нешто потписали. Док се год прича о миру, нема мира и слободе. Ја што ти кажем... А ова моја 'ћер спетљала се с неким момком, који је протјеран из Санског Моста, и удаде се прије три мјесеца за њега. И она је у другом стању. Јој, што би вољела да и она роди сина. Ал' она више воли женско. Каже да је била на прегледу и да су рекли да ће бити женско. Могу ли доктори то да знају? Велиш да могу. Значи имаћу унуку. А питаш како ће се звати она. Унука ће се звати Србиона.

Живко Вујић

ПУТ У ЈЕВРОПУ

(афоризми)

- Баш смо срећни! Куд баш да наш пут за Јевропу води баш преко Баш-ћаршије.
- Баш су великодушни ови из Еуропе. Откад су нас протјерали са огњишта, нуде нам улазак у Европу.
- Били смо на ивици провалије, а онда су стигли ови из Европе да нас погурају напријед.
- Да ли ће луд народ на балкански начин, наставити лудовање по јевропским стандардима?
- Да ли ће нам они који трасирају пут у Јевропу срушити куће које су се нашле на том путу?
- Европа је много заинтересована за нас, посебно од када су првог Србина присилно преселили у Хаг.
- Европа се саплиће о своје глупости. Ако нас прими, почеће посртати.
- И Њорава Европа види да смо на слијепом колосијеку.
- И мала дјеца знају да се у америчкој амбасади издају визе за улазак у Европу.
- Између високих представника и некадашње Земљане владе нема велике разлике. Столица им је у Сарајеву, а глава негдје у Европи.
- Извоз памети је паметна ствар. Или ће се Европа, или ћемо се ми коначно опаметити.
- Лако је Европи да напредује кад ми много каснимо.
- На путу за Европу наша посљедња станица је Балкан.
- На путу за Европу стоје нам они који су дошли из Европе.
- Наше лопове не би примили на било какво европско такмичење. Знају да не би имали конкуренцију.
- Наши радници на раду по европским земљама су се прославили. Њихови политичари код нас су се обрукали.
- Наши успјеси су велики. Европа ће учити на нашим грешкама.
- Најприје су нам подметнули ногу, па тек онда показали пут за Европу.
- Не уводите нас у Европу! Уведите Европу код нас, па да види како нам је.
- Неки ће уласком у Јевропску унију, поред пољског кревета уз шпански зид имати шведски сто пун швајцарског сира и француског вина.
- По европским стандардима недопустиво је да у Републици Српској и Србији буде највише Срба.
- Пузање пред високом представником је најсигурнији корак ка Европи.
- Србија је боље прошла од Македоније. Њој су одузели 15 одсто територије, а Македонији хоће да одузму чак и име.
- Трбало би да нас приме у Европу па да виде шта је то заједнички живот у коме нико ни ским не може.

Живко Вујић

РЕПУБЛИКА
СРПСКА

Нек нас љубав води
Боже Теби блиска
За вјечност се роди
Република Српска

КРВАВИ ИЛИНДАН ПОДГРМЕЧКИХ СРБА

Служењем свете архијерејске литургије у Цркви Светих апостола Петра и Павла у Санском Мосту и парастосом на споменику Шушњар обиљежена је 68. годишњица страдања више од 5. 500 Срба и Јевреја побијених на овом мјесту о Илиндану 1941. године.

Само ћемо се молити да судбина наших потомака буде боља од судбине наших предака, поручио је рабин Атијас у обраћању на стратишту Шушњар у Санском Мосту.

- Треба им се одужити на најбољи могући начин, како се то цивилизовано ради у цијелом свијету, а то је да се уреди ово спомен - обиљежје и да буде достојно својих жртава - поручио је Владимир Лукић, председник

изнијети сваку истину - нагласио је Лукић. Он је позвао преживјеле и све који имају свједочења о страдању Срба и Јевреја на Шушњару да идуће године учествују на другом округлом столу о овој теми, са

побијених Срба и Јевреја. - Ово је гробница цивилизације, јер су нељуди убијали људе, а

čovjek је човјеку био звијер, а не брат - рекао је и додао да се и данас манипулише страшном судбином ових несрећника и пребројавају жртве не би ли се умањило злочин.

- Ми се тиме нећемо бавити, нека нас не увлаче у малициозне рачунице, само ћемо се молити да судбина наших потомака буде боља од судбине наших предака - поручио је рабин Атијас.

Ученица Бојана Чучак из Подлуга на шушњарском стратишту говорила је стихове поеме Боре Капетановића "Далеко је Сана ривер", а своје стихове говорили су ранији лауреати Књижевних сусрета на Шушњару Добрица Ерић и Зоран Костић, те овогодишњи награђени Владимир Јагличић.

Вијенце на споменик на Шушњару положили су делегације општине Оштра Лука, Борачке организације општине Оштра Лука, Удружења Сањана "Санска огњишта", Општинског одбора Демократског народног савеза Сански Мост и Основне школе "Десанка Максимовић" Оштра Лука.

Извршног одбора Удружења "Јасеновац - Доња Градина" који је у обраћању окупљенима истакао да нема комплекс од "партизанштине", али да се мора знати да на Шушњару 1941. године нису страдали партизани, већ невини људи - Срби и Јевреји. Он је навео да је један од највећих споменика Шушњару - зборник "Шушњар '41", у којем су сакупљени радови научника, али и свједочења преживјелих учесника изречених на округлом столу о истој теми одржаног на Илиндан прошле године. - Многи се питају да ли је добро говорити о злочину. Ко год настоји сакрити злочин, спреман је починити га или му отворити широм врата. Ако се желимо борити против злочина онда треба

којег ће радови, такође, бити публиковани.

Дрена Курица, начелник општине Оштра Лука, указала је на обавезу да се цијелом свијету пошаље порука да се овакав злочин не смије никада, никоме и нигдје поновити.

- Имамо дужност и обавезу да се сјећамо ових жртава, јер сваки помен на њих њима живот продужава - рекла је Курица.

Јозеф Атијас, рабин Јеврејске заједнице у БиХ, рекао је да се на овом страшном брду у Санском Мосту свако мора молити за душе хиљада звјерски

ТРИНАЕСТ ИГРАЧА ФК "ПРОГРЕСА" ИЗ КНЕЖЕВА У МИНУЛОМ РАТУ ПАЛИ ЗА СЛОБОДУ

ФУДБАЛСКА ЕКИПА НА БРАНИКУ ОТАЏБИНЕ

Као што су изгарали на фудбалском терену борећи се за сваки гол и бод, тако су са истим жаром и заносом са пушком у руци бранили свој народ у одбрамбено-отаџбинском рату. Комплетан први тим кнежевског "Прогреса" остао је на вјечној стражи на Влашићу, симболу српског отпора и слободе

Као велики родољуби и истински српски патриоти, нису чекали позиве за мобилизацију већ су се првог дана по избијању оружаних сукоба на тлу БиХ добровољно јавили и ставили на располагање најближој команди. Без трунке двоумљења и било каквих калкулација, објесили су копачке о клин, узели пушке у руке и ступили у одбрамбене редове како би одбранили и сачували радна огњишта и своју отаџбину - Републику Српску.

Ријеч је о дванаесторици првотимаца и тренеру фудбалског клуба "Прогрес" из Кнежева који су, као прави Обилићи, ступили у редове Војске Републике Српске да бране и одбране српски народ коме су, као у Другом свјетском рату, биле намијењене каме и јаме. Управо захваљујући овим неустрашивим момцима и њиховим саборцима није се поновио паклени сценарио којим је, као у вријеме усташко-фашистичке творевине НДХ 1941. године, требало једну трећину Срба у БиХ побити, другу протјерати у Србију, а трећу претворити у "послушну рају". Била је то узвишени и високопатриотски гест тринаесторице национално свјесних младића који су схватили да је у одсудним треницима по српски народ у БиХ много важније од побједe на зеленом пољу била битка којом се одређује историјска судбина и будућност овог народа. Сви они су кренули на прву линију одбране на Влашић, да би осујетили и спријечили сваки непријатељски напад и продор према Кнежеву и Бањој Луци. Сви они били су дубоко свјесни колико су положаји на Влашићким висовима значили за одбрану не само њиховог ужег завичаја већ и по цијелу Републику Српску. И он о што је најважније, Влашић је сво вријеме отаџбинског рата

био и остао неосвојив бедем за непријатеље и главни стуб српске одбране.

ЗА КРСТ ЧАСНИ И СЛОБОДУ ЗЛАТНУ

Тако је, комплетна прва екипа ФК "Прогреса" остала на вјечној стражи на легендарном Влашићу, али непријатељске снаге нису успјеле у својим сулудим намјерама да разоре и окупирају њихов родни град и похар ају фудбалски стадион на коме су провели најљепше младалачке тренутке и на коме су изазивали дивљење публике послје сваке побједe, успјешне акције и атраткивних потеза на терену. Тако су фудбалери ФК "Прогреса" у троипогодишњем ратовању извојевали највећу битку, плативши слободу својим животима како би будућим генерацијама и покољења омогућили да као и свугдје на свијету слободно живе и раде на својим вјековним огњиштима. Нажалост, о овом херојству и жртвовању за Крст часни и слободу златну, које су током

грађанског рата испољила тринаесторица играча ФК "Прогрес" из Кнежева, шира јавност у Републици Српској није била довољно упозната. Историја памти велику фудбалску трагедију када је у једном дану погинуо комплетан тим Манчестера јунајтеда у авионској несрећи у Минхену, послје повратка са меча у Београду против Црвене звезде, али још није забиљежено да је комплетна фудбалска екипа и тренер погинула на фронту бранећи своју отаџбину. Ради подсећања треба нагласити да је Фудбалски клуб "Прогрес" Кнежево формиран 1970. године. Поред фудбалског у овој малој општини постојали су кошаркашки, рукометни и шаховски клуб. Наравно, као и у другим срединама фудбал је у Кнежеву био и остао најпопуларнији и најмасовнији спорт и окупљао је око 200 младих у свим селекцијама.

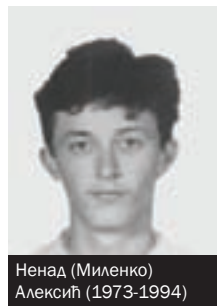
СА ФУДБАЛСКОГ ТЕРЕНА У ИЗВИЈАЧЕ

Почетком грађанског рата у

БиХ формирана је јединица у чијем саставу су око 80 одсто били фудбалери "Прогреса". Током оружаних сукоба они су се показали као веома храбри борци и стабилне личности у сваком погледу. На основу наредбе надлежне команде Војске Републике Српске формирана је извиђачко-диверзантска јединица у којој су били заступљени фудбалери. Нажалост, дванаесторица првотимаца је погинула на Влашићу. Заједно са њима погинуо је и играч и тренер Чедо Марковић, звани Ноја, који је био у клубу од самог оснивања, као и фудбалер Светислав Марјановић коме је била повјерена дужност замјеника командира извиђача. Млађани Веселко Марић, иако није био војни обвезник, ступио је у редове ВРС да брани од непријатељских хорди своје родитеље, своје другаре, свој фудбалски стадион на коме је проводио најљепше тренутке, своје родно Кнежево и Републику Српску. Погинуо је у седамнаестој години. Јуначком смрћу бранећи Влашић погинули су Мирослав (Мићан) Вучић и Драго Вучић... Ненад Алексић је у почетку био заједно са извиђачима Првог крајишког корпуса, а касније је постао припадник извиђачког вода Кнежево. Од свих тринаест погинулих фудбалера ФК "Прогреса" из Кнежева ожењени су били само Чедо Марковић, звани Ноја, Драго Вучић, Мирослав Вучић и Слободан Раљић. Иза њих су остала честита и поштена дјеца.

Нова власт у Кнежеву као један од приоритетних задатака најавила је подизање спомен обиљежје погинулим фудбалерима поред игралишта ФК "Прогрес" у Кнежеву.

Р. Ј.

Ненад (Миленко) Алексић (1973-1994)

Ново (Никола) Баришић (1969-1995)

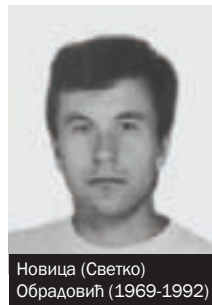
Веселко (Миливој) Марић (1972-1992)

Светислав (Веселко) Марјановић (1964-1994)

Чедо (Михајло) Марковић (1952-1995)

Новица (Светко) Обрадовић (1969-1992)

Слободан (Благоја) Раљић (1959-1994)

Горан (Ђукић) Шодоловић (1974-1992)

Раде (Мирко) Соларевић (1970-1992)

Милорад (Саво) Вучић (1960-1995)

Драго (Вид) Вучић (1958-1994)

Зоран (Ђуро) Мишић

Мирко (Бошко) Ћурић

					АУТОР: МЛАДЕН СПАСО- ЈЕВИЋ	ЗАКОНИ- ТА ЗА- ЈЕДНИЦА МУШКАР- ЦА И ЖЕНЕ	СПРДЊА, ПОРУГА	"ПЛИ- ВАЧКИ САВЕЗ"	ОТПУ- ШТАЊЕ СА ПОСЛА	"ТЕМПО"	ПРОЛА- ЖЕЊЕ	ВРШИЛАЦ РЕВИ- ЗИЈЕ (ЛАТ.)	РАВНО КАО ...			
					"БИЛТЕН"		СЕОСКА ПОДРУЧ- ЈА У ВОЈВО- ДИНИ (МАЂ.)					ПРИТОКА БАЈКАЛ- СКОГ ЈЕЗЕРА				
					РАСТЕЊЕ						СЈЕКУТИЋ У СЛОНА			СЛОВО ИЗА "Л"		
					"АТОМСКА ТЕЖИНА"					ПОГЛА- ВАР СПЦ-а СА СЛИКЕ (1914-2009)				РИБА ЛИЊАК ЊЕМАЧКИ ШАХИСТА, ЕМАНУЕЛ (1868-1941)		
					БЕРЕТКА ИЛИ КАЧКЕТ						●					
ПРОДУК- ТИ ДЕСТИ- ЛАЦИЈЕ (ЛАТ.)	РАЗИЛА- ЖЕЊЕ					●						БАК ТРЕЋЕГ РАЗРЕДА				
"ДРУШТВО ИНЖЕЊЕ- РА И ТЕХНИ- ЧАРА"						●		НИТРО- ГЕНИЈУМ (ГРЧ.)								
"МАТИЦА СРПСКА"	АТЛЕТ- СКИ СКА- КАЧКИ РЕКВИ- ЗИТ	"СПЕЦИ- ЈАЛНА ЈЕДИ- НИЦА"	ОЗНАКА ЗА КРАЉА У ШАХУ	КОСМИ- ЧКИ ЛЕТАЧИ (ГРЧ.)	"ЕНЕР- ГИЈА" БИВШИ АМЕРИЧКИ БОКСЕР, ЛЕОН	ЉУТ КАО ...	●			"РЕМОНТ- НА РА- ДИОНИЦА"						
РОЂЕН ЈЕ 11. СЕПТЕМ- БРА 1914. КАО ...			РУЖ ЗА УСНЕ (ИТАЛ.)		ХОЛАНД- СКИ ФИ- ЛОЗОФ, БАРУХ (1632-1677)	ПОКЛА- ЊАТИ	●				2. ВОКАЛ ДРЖАВЕ СА ИМА- МИМА НА ЧЕЛУ (АРАП.-ТУР.)					
●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●				
"ГОДИНА"		ЗМИЈА ОТРОВ- НИЦА, ПОСКОК (ГРЧ.)					●	ПРОДУКТ РИМОВАЊА (СТАРО- ГЕРМ.)								
ОЗНАКА ЗА ТОПА У ШАХУ		"ОБИМ"					●	ИСТИ ВОКАЛИ								
УПРАВ- ЉАЈУ КОРМИ- ЛОМ							●		ЈАСТОГ ИЛИ ШКАМП ИЗГУБИО МУ СЕ СВАКИ ...							
"АМПЕР"		СИСТЕМ МОНАРХИ- СТИЧКЕ ВЛАДАВИ- НЕ (ГРЧ.)					●					ИМЕ МА- ЂАРСКЕ ШАХИСТ- КИЊЕ ПОЛГАР				
ФИЗИЧКИ ОБРАЧУН	ОТИСАК ЛИНО- РЕЗА (ЕНГЛ.- ГРЧ.)						●	СТАЊЕ ОЧАЈНИКА ИЗГУБИО МУ СЕ СВАКИ ...								
"ТОНА"		ДАВАТИ НАЗИВ					●			"ТЕХ- НИЧКА УПРАВА"						
		ЈАСНО КАО ...								ИМЕ АМЕ- РИЧКОГ ГЛУМЦА ТОРНА						
"УЧИ- ТЕЉСКИ ДОМ"			5. И 1. ВОКАЛ			ГРАД НА УШЋУ СЕНЕ У ЛАМАНШ	●		ЕНГЛЕСКИ ГЛУМАЦ, ОЛИВЕР (1938-1999)							
			"СРЕДЊИ ТАЛАСИ"			"АТЛЕТСКИ КЛУБ"	●		"СЈЕВЕРО- ИСТОК"							
ДО ЊЕ ДРЖЕ ЧАСНИ ЉУДИ					ЗБИРКЕ ГЕОГРАФ- СКИХ КАРАТА (ГРЧ.)		●				"ИНСТИ- ТУТ"					
					"ЧАС"		●				"АР"					
ДРЖАВА НА СЈЕВЕ- РУ АФРИКЕ У СТАРО ДОБА							●									

2010

ЈАНУАР						
П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

ФЕБРУАР						
П	У	С	Ч	П	С	Н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

МАРТ						
П	У	С	Ч	П	С	Н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

АПРИЛ						
П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
						4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

МАЈ						
П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

ЈУНИ						
П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
						4
						5
						6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

ЈУЛИ						
П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
						4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

АВГУСТ						
П	У	С	Ч	П	С	Н
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

СЕПТЕМБАР						
П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
						4
						5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

ОКТОБАР						
П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
						4
						5
						6
						7
						8
						9
						10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

НОВЕМБАР						
П	У	С	Ч	П	С	Н
						1
						2
						3
						4
						5
						6
						7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

ДЕЦЕМБАР						
П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
						4
						5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

СРЕЋНЕ БОЖИЋНЕ И НОВОГОДИШЊЕ
ПРАЗНИКЕ ЖЕЛИ ВАМ БОРС

БОРАЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Бања Лука, Краља Алфонса XIII бр. 1

Тел/факс. 051/211-726; 051/218-139; 051/211-825

www.borackars.net

e-mail: boracka@gmail.com

У ТОКУ ЈЕ РЕВИЗИЈА

БОРАЧКИХ И ИНВАЛИДСКИХ РЈЕШЕЊА

БЕСПЛАТАН ИНФО БРОЈ 080 05 05 02

ПОДИЈЕЛИТЕ СА НАМА СВОЈЕ ДОКАЗЕ И САЗНАЊА

ЛАЖНИМ

БОРЦИМА

СТОП

ЛАЖНИМ

ИНВАЛИДИМА

**И ПОРОДИЦАМА ПОГИНУЛИХ БОРАЦА
КОЈИМА ТАЈ СТАТУС НЕ ПРИПАДА**

ПРОГОВОРИТЕ

**ДА ВРАТИМО ДОСТОЈАНСТВО
ИСТИНСКИМ БОРЦИМА**

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Министарство рада и борачко-инвалидске заштите